Lull

1.750.000 k.d.v. dahil

Temmuz-Ağustos 2002 sayı 2

Run Lola Run

OASIS

Tom Waits

Godspeed you black emperor!

Joel Coen

Dj Shadow

Japonya'nın yeraltı grupları

K.Kieslowski

Nick Drake

Mulholland Drive

LULL

LULL PADİŞAHLARI

Alkan Avcıoğlu
Alper Bahçekapılı
Bora Şimşek
Devin Aylin Komar

LULL YENİÇERİ OCAĞI

Burak A. Bilgin
Esin Konuk
Fati
Gül Yaşartürk
Irmak Bahçeci
Mete Avunduk
Murat Beşer
Nil Kural
Nitsa Çukurel
Pınar Tınaz Gürmen
Pınar Üzeltüzenci
Selin Ever
Tuba Tezcan
Yiğit Atılgan
Zafer Tipigil

Haber Naşiri: Hande Demiray
Grafik Tasavvur: Lull
İmtiyaz Sahibi: Alper Bahçekapılı
Sorumlu yazı işleri müdürü: Utku Bahçekapılı
Veziriazam: Mete Avunduk
Ayaklı Lull Şubeleri: Fatih Bey, Nazım Bey, Sanem Hanım
Tımarlı Sipahi: Bora Şimşek
Kazasker: Alper Bahçekapılı
Müftü: Devin Aylin Komar
Kapıkulu Piyadesi: Alkan Avcıoğlu
Baskı: Umut Matbaası (0212 637 09 34)
Konuşarak Komünikasyon: 0 535 227 49 48
Yazışarak Komünikasyon: Yeni Karaman Mah. Kerem Sok. No: 28 Kat: 4 Osmangazi/BURSA

Basın, yayın, dağıtım hakları Altıkırkbeş Tic Ltd Şti'ne aittir.

lullmail@yahoo.com

you're living in a fantasy

AYDA BİR YAYINLANIR

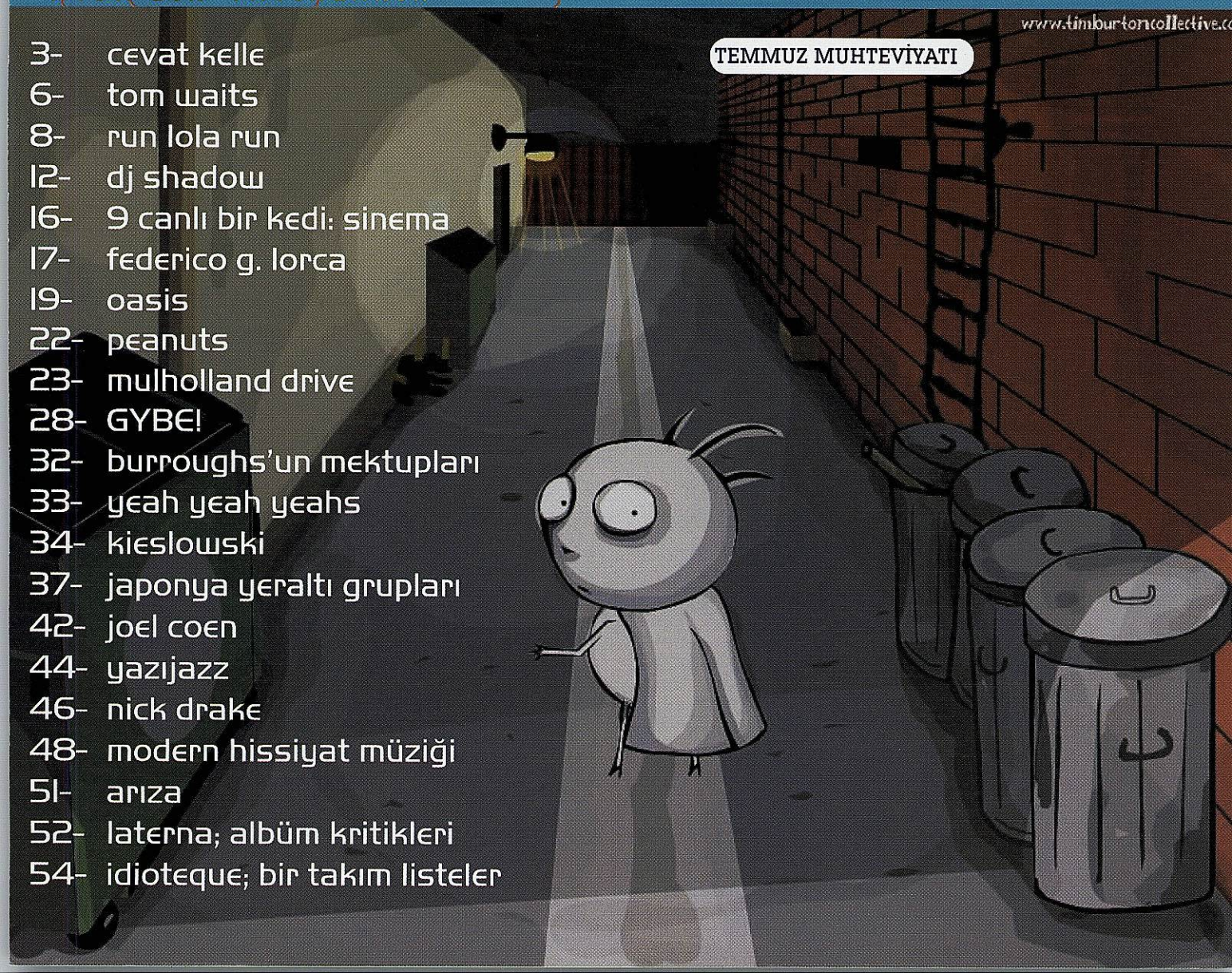

TEMMUZ MUHTEVİYATI

3- cevat kelle
6- tom waits
8- run lola run
12- dj shadow
16- 9 canlı bir kedi: sinema
17- federico g. lorca
19- oasis
22- peanuts
23- mulholland drive
28- GYBE!
32- burroughs'un mektupları
33- yeah yeah yeahs
34- kieslowski
37- japonya yeraltı grupları
42- joel coen
44- yazıjazz
46- nick drake
48- modern hissiyat müziği
51- arıza
52- laterna; albüm kritikleri
54- idioteque; bir takım listeler

Death In Vegas önümüzdeki baharda Uzak Doğu'da hintli bir orkestra eşliğinde bir kaç konser verecek. "Scorpio Rising" albümünde gruba eşlik eden **Dr. L. Subramaniam**'da bu konserlerde grup ile birlikte olacak.

R.E.M. elemanları geçtiğimiz ay Atina'da başladıkları yeni albüm çalışmalarına tatil yapmak amacıyla ara verdi. Grup aynı zamanda 2001 tarihli "Reveal"in, **Andy Lemaster, Marc Blanchi** ve **Jamie Candloro** gibi sanatçılar tarafından remixlenmiş halini web sitesinden hayranlarına sunmuştu.

Underworld'un yeni albümü "100 Years" eylül'de piyasaya çıkıyor.

The White Stripes ve **The Strokes** ağustos ayında New York ve Detroit'te bir kaç konserde birlikte sahne alacaklar.

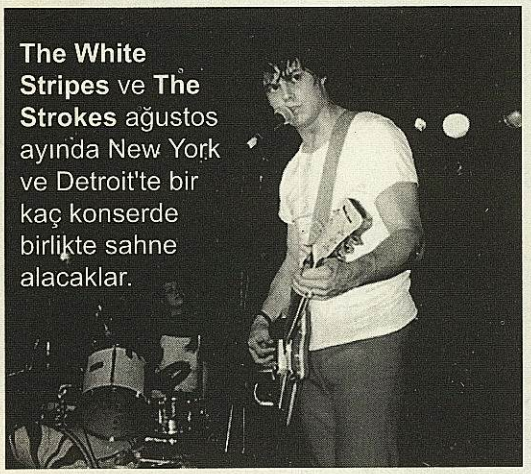

Queens Of The Stone Edge'in 3. albümünün yayınlanış tarihi nihayet belirlendi. 13 ağustosda yayınlacak albümün adı "Songs For The Death".

Hannah barbera'nın çizgi filmlerinden biri daha sinema haline getiriliyor. Fred, Daphne, Shaggy ve Velma ile **"Scooby-Doo"** 2002'nin sonlarına doğru vizyona giriyor. Dağıtımı Warner Bros taraından yapılacak filmi Raja Gosnell yönetmiş.

Eylül ayı içerisinde yayınlanması planlanan başka bir albüm ise Sonic Youth'un diğer albümlerinden seçme şarkılardan oluşuyor. 2cd box set hazılayan grup seçilen parçaları açıklamıyor.

Beyoğlu bölgesinin önemli plak satış noktalarından Plastinka Kadıköy'e taşındı. Moda cad. Zuhal sok No:2, 0216 346 87 96.

Dave Grohl'un "Queens Of The Stone Edge" ile stüdyoda ve Maynard James'in Tool ile turnede olmasını fırsat bilen **Foo Fighters** gitaristi **Chris Shiflete** ve **A perfect Circle**'dan **Josh Freese** "Viva Death" adında bir proje için biraraya geldiler.

Yeni albümü 18'in beş ay süren tanıtım turnesinin sonuna yaklaşan **Moby**'i oldukça yoğun bir programa sahip. Kendi organizasyonu Area2 festivaline hazırlanan Moby, bir yandan da "Extreme Ways" isimli ikinci bir single hazırlığında. Bu arada, İngiliz ITV televizyonu Moby ile ilgili hazırlanan "The South Bank Show" da, sanatçının doğduğu Harlem yıllarından, New York'taki club dj'liği günlerine, "Go!" isimli hiti çıkarmasına, Play ve en son 18 albümüne kadar tüm kariyerini gözler önüne koyuyor. Moby'nin MTV içinhazırladığı ve sunduğu "Moby's House of Music" program serisi ise bu ay başlıyor!

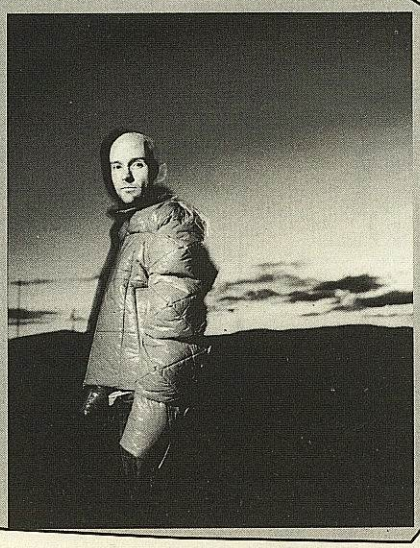

Butch Vig yeniden hasta... İç kulak iltihabı olan Vig, 2001 kasım ayında da *Hepatit A*'ya yakalanmış ve yerine **Matt Chamberlain, Garbage** ile çalmıştı. **Butch Vig**'in 10 Haziran'da Avrupa turnesine çıkacak olan **Garbage**'dan ne kadar ayrı kalacağı bilinmiyor

Korn müzesi... Birleşik devletlerdeki en azılı seri katillerin eşyalarını satın alıp biriktiren **Jonathan Davis** bu eşyaların sergilenmesi için Los Angeles'ta bir müze açmaya çalışıyor. **Jonathan**'ın topladığı eşyalar arasında **Ted Bundy**'nin kendisine kurbanlar ararken kullandığı Volswagen, **Wayne Gacy**'nin çalıştığı hastanede çocukları eğlendirirken taktığı iki maske (**Gacy** daha sonra yaşları 9 ile 27 arasında değişen 33 kişiyi öldürmüş),"Yamyam" olarak bilinen ve öldürdüğü 100 çocuğun ailelerine işlediği cinayetlerin detaylarını mektuplarla bildiren **Albert Fish**'in 1928'de yazdığı itiraf mektubu, kendisini şeytanın havarisi olarak tanıtan "Gece Avcısı" **Richard Ramirez**'in yaptığı çizimler bulunuyor. Valla ben olsam müzenin yanından bile geçemezdim

İsveçli film yönetmeni **Ingmar Bergman** bütün arşivini İsveç Film Enstitüsine bağışladı. Enstitü sözcüsü Jan Goeransson, bu arsivi, müzeye dönüştüreceklerini açıkladı.

Shed Seven geliyorr...14 Temmuz'da, Maslak Venue Open Air'de gerçeklesecek olan Tuborg Modern Rock Festivali'nde Shed Seven ve Cake'in yanı sıra Gripin, Mor ve Ötesi, Wayne Hussey de sahne alacak Shed 7'ın geçen sene "Truth Be Told" adında bir albüm çıkardığını hatırlatalım.

Ramones'un kurucu üyelerinden **Dee Dee Ramone** Holywood'daki evinde ölü bulundu. Aşırı dozdan öldüğü anlaşılan Dee Dee Ramone da yaklaşık bir sene önce kanserden ölen, **Joey Ramone** gibi 49 yaşındaydı.

Linkin Park'ın yeni remix albümü "Reanimation"a **Staind**'den Aaron Lewis ve **Korn**'dan Jonathan Davis konuk oluyor.

Placebo'nun websitesinde yapılan açıklamaya göre, Brian Molko dördüncü albüm için yeniden stüdyoya girdi. Yapımcılığını Jim Abiss'in üstlendiği albümün çift cd olması bekleniyor. Brain Molko'nun vokallerde ve videosunda da yer aldığı yeni **Alpinestars** single'ı "Carbon Kid" ise, gene grubun websitesinden izlenebilir.

İngiltere'deki BBC 6 Music radyosunun dinleyicileri tarafından gelmis geçmis en iyi albümler seçildi. Aşağıda göreceğiniz listenin zirvesini The Stone Roses'ın ilk albümü kimselere kaptırmadı. Hatırlanacağı gibi bu albüm Lull'ın ilk sayısında seçtiği tarihin en iyi 15 debut listesinde de yer almıştı. Ian Brown dergimize geçenlerde çay içmeye geldiğinde bu olaydan kıvanç duyduğunu söyledi.

1 The Stone Roses - The Stone Roses
2 Pink Floyd - Dark Side Of The Moon
3 The Beatles - Revolver
4 Radiohead - The Bends
5 Radiohead - OK Computer
6 The Beatles - Sgt Peppers Lonely Hearts Club Band
7 Nirvana - Nevermind
8 U2 - The Joshua Tree
9 The Smiths - The Queen Is Dead
10 The Beatles - The White Album

Ağustos ayından itibaren **Morrisey** yeniden canlı performans için sahnelerde, fakat eylül ayında sona erecek turne Türkiye'ye uğramıyor.

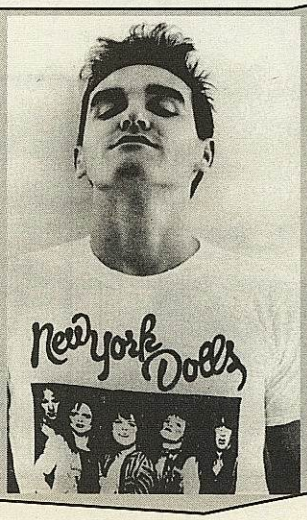

Mer de Nom'un ardından nihayet yeni bir albüm çalışmalarına başlayan **A Perfect Circle**, gitarist Troy Van Leeuwen'in açıklamalarına göre albümde grubun sound'unda bir değişiklik olmayacak ve albümü 2003'de dinleyebileceğiz. Grup, kayıtlar için, **Maynard James**'in **Tool** ile çıktığı turneden dönüşünü bekliyor.

1996 yılında Scot ile **Belle & Sebastian**'ı kuran, **Isobell Campell** gruptan ayrıldığını açıkladı. Grubun artık kendisi için uygun bir yer olmadığını da ekleyen Campell, bu sene içerisinde kendi adı altında çıkcak bir albüm için hazırlanıyor. Campell'ın Bill Wells ile birlikte hazırladığı **"Ghosts of Yesterday"** haziran ayı içerisinde satışa çıktı.

En iyi 'artist' sitelerinden olan **www.coldplay.com** grubun hayranları için yenilendi ve pek çok sürpriz ile Donatıldı. 2002'nin en merakla beklenen albümlerinden olan "A Rush Of Blood To The Head"in ilk single'ı "In My Place" ise Avrupa radyolarında kendini göstermeye başladı.

Evan Dando, st Etienne, Lampchop ve Pulp'dan Jarvis Cocker, **Lee Hazlewood** için hazırlanan tribute albüm **"Total Lee"**de Hazlewood'un şarkılarını yorumluyorlar.

Rhino Records **Violent Femmes**'in 1983 tarihli debut albümünün yeni bir versiyonu hazırlıyor. Albüm, hiç yayınlanmamış demo kayıtları, sadece single olarak yayınlanmış parçalar ve çeşitli canlı kayıtlardan oluşuyor. Vokalist **Gordon Gano** ise solo çalışmalarına devam ediyor. Debut albümü **"Hitting the Ground"** ağustos ayında Instance Records'dan piyasaya çıkıyor. Gano'ya albümde Frank Black, PJ Harvey, Mary Lou Lord, They Might Be Giants, Linda Perry, Martha Wainwright, Lou Reed ve John Cale gibi sanatçılar eşlik ediyor.

Badly Drawn Boy'un eylül ayında yayınlaması planlanan albümü için "All Possibilities" ve "Have You Fed the Fish?" isimleri düşünülüyor. Damon Gough, şu sıralar Los Angles'da Tom Rothrock ile kayıtlar üzerinde calışıyor. Gough enstrumanların çoğunu kendisinin çalıyor olmasına rağmen, Jon Brion, REM'den Joey Waronker ve Elvis Costello ile çalışan Pete Thomas da albümde dinleyeceğimiz kişiler arasında.

"..Bazen Kafka değil de, Archie istersin.. "

Tom Waits

(Tom Waits ve karısı Kathleen Bennan'ın 1992'de sözlerini yazmış oldukları *Alice*, Robert Wilson'ın şimdilerde sahnelenmekte olan ödüllü oyunu *Woyzeck*'in müzikleriyle (*Blood Money*) birlikte geçtiğimiz aylarda Waits'in plak şirketi Anti'den çıktı...)

çeviren: Selin Ever

On dokuzuncu yüzyıl Alman şairi George Buchner'in orduda maruz kaldığı deneyler ve ihanet yüzünden deliren bir askeri konu alan *Woyzeck* adlı öyküsü, Waits'in "kanlı canlı, tamamen dünyevi" olarak nitelendirdiği müziğe ilham vermiş.

Waits'in *Swordfish Trombones*'dan itibaren tüm çalışmalarında olduğu gibi bu albüm de içinde barındırdığı değişik tarzların üzerini kaplayan bir örtüyle birleştirilmiş. Bu sefer, bu örtü marimbalar ve Cdlerin kaydedildiği Sonoma kulübesinden beş mil öteye bile sesi gelen basınç dolu buharlı bir orgla sağlanmış kuru, gıcırtılı bir shibui (Japonca'da yıpranma) soundu oluyor.Bu enstüman ordusu sert şarkılarda vokallerin üstünü kapatsa da, arada Waits'in oğlu Casey'nin davul çaldığı Peter Gunnish bestesi enstrümental "Knife Chase" gibi istisnalar da var. Bluesumsu "Another Man's Vine", "Lullaby" adlı ballad ve James Brown'un "It's A Man's World"unu hatırlatan "The Part You Throw Away" de dikkat çekiyor.

Alice, inişli çıkışlı Broadway melodileri ("Flower's Grave", "No one knows I'm Gone") ve nakarata dönüş yapan ağır şarkılarla örülmüş bütünlüklü bir yapıya sahip ("Lost in the Harbour", "Barcarole"). Daha melankolik ve melodik olanlar "Ruby's Arms" ve "Tom Traubert's Blues"u anımsatıyor.

Alice, tamamen Tom Waits'in özünü yansıtıyor. Mezarın ötesinden gelen bu marşlar, Waits'in 15 yıldır yazdığı en iyi şarkılar.

Alice'in adı nereden geliyor?
Lewis Carroll ve Alice arasında olduğunu varsaydığım romantik bir ilişkiden (gülüyor). 50'li yaşlarındaki bir Oxford profesörünün küçük bir kıza tutkun olması gibi hasta bir şeyden yani.

Bütün şarkılar bununla mı ilgili?
Evet, aşağı yukarı. Hepsi aynı kaynaktan besleniyor. Aynı şeyi başka biçimlerde anlatıyorlar aslında. Sanıyorum olay şu ki kitabın (*Alice Harikalar Diyarında*) yazıldığı sıralar fotoğraf oldukça yeni bir olguydu ve kimyasal maddelerin filmdeki görüntülerle girdiği tepkimeden ibaretti. Kimsenin daha önce fotoğraf görmüşlüğü yoktu. Duyguları ve anları böylesine yakalayabilmek büyüleyici bir şey... Bir hayaleti yakalamak gibi...

Hayaletlere inanır mısın?
Bugün elinde enstrümanınla odaya girip bir şeyler kaydedersen, bundan 90 yıl sonra oda yok olmuş, sen de çoktan ölmüş olduğunda bile hala birileri o gün orada olanları dinleyebiliyorsa, bunun da hayalet olmaktan aşağı kalır bir yanı yok.

Hayalet ne demek, bilmiyorum. Yani neden şarkıları kaydetmekten bahsederken "yakalamak" kelimesini kullanıyoruz? Çünkü bahsettiğimiz şey yaşayan bir varlık. Yani müziği henüz canlıyken yakalayıp kaydetmeniz gerekiyor, ölü veya diri meselesi söz konusu olamaz. Kayıt sırasındaki en önemli kısım da bu: Dikkatli olmazsanız elinizde kuş değil, ancak tüyleri kalır.

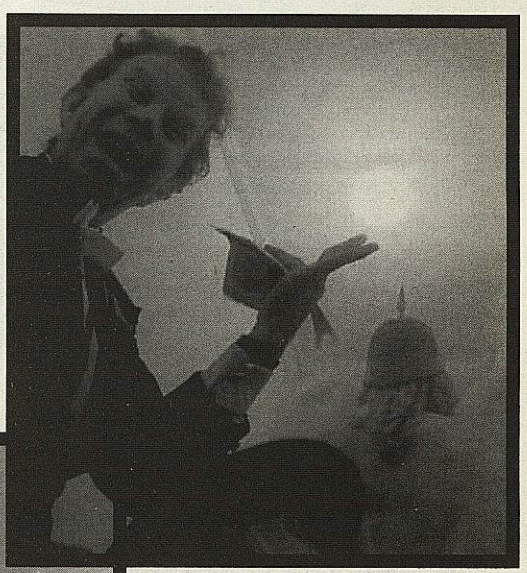

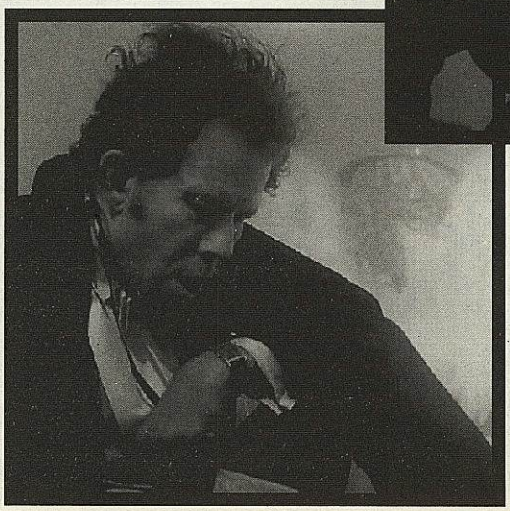

Albüm yapmak pizza yapmaya benziyor mu?
Eskiden oradan oraya taşınır dururdum, plaklarımı da hep bir pizza kutusunun içinde taşırdım çünkü hemen hemen aynı boydalar. Yaratıcılık süreci de yemek tarifine benzetilebilir belki. İkisinde de malzemeleri doğru bir şekilde birleştirip pişiriyor ve servise

sunuyorsunuz, değil mi?

Hangisini tercih edersin? *I Dream Of Jeanie*'yi izlemeyi mi, Jimi Hendrix dinlemeyi mi?

İşte şimdi beni köşeye sıkıştırdın. Gerçek yüzüm ortaya çıkacak. Sanırım benden Hendrix demem beklenir, ama bazen *I Dream of Jeanie*'nin de çok iyi geldiği oluyor (gülüyor). Hendrix bazen aşırı ağır kaçıyor. Bazen Kafka değil de, Archie istersin.

Rolling Stones piyasasında, çoğunluğun beklentilerine göre nasıl iş yapacak?

Çoğunluğun yaptığım işle ilgilendiğini pek sanmıyorum, ama bu albümün yeri neresi diye soruyorsan, sanırım kuytu köşelere ait. Müzikle ilgili garip bir durum var ortada: Bir şarkı hakkındaki en sağlıklı yorum, ancak başka bir şarkı aracılığıyla yapılabiliyor. Çoğumuz soruları cevaplarken ya da bir parçayı anlatmaya çalışırken dinlediğimiz başka şeylerle karşılaştırıyoruz onu. Öyle ya da böyle, hepimiz hayranı olduğumuz, yıllardır bizi etkilemiş olan sanatçıları taklit ediyoruz.

İşin en güzel tarafıysa aslında kendinizden başka hiç kimseye benzeyemezsiniz. Siz "Allah kahretsin, bunu Eric Burdon'dan aşırdığımı düşünecekler" deseniz de, aslında bunu sizden başka fark eden olmaz. Herkesin kendine özgü tarzı bir çok değişkenin bir araya gelmesiyle kıvamını bulur.

Artık garage sounduyla ilgilenmiyor musun?

O soundu çok seviyorum aslında, ama bu albümler o tarz değil. Bütün zamanımızı stüdyoda geçirdik. Stüdyoda olmak, uzun süre bir denizaltıyla yolculuk yapmaya benziyor. Bir süre sonra tüm duyularınızdan arınıyorsunuz. Göremediğiniz, koklayamadığınız, tadamadığınız şeylerin varlığına inanıyorsunuz. Jean Cousteau kılığında suya dalıp gölün dibinde bir piyano aramak gibi bir şey.

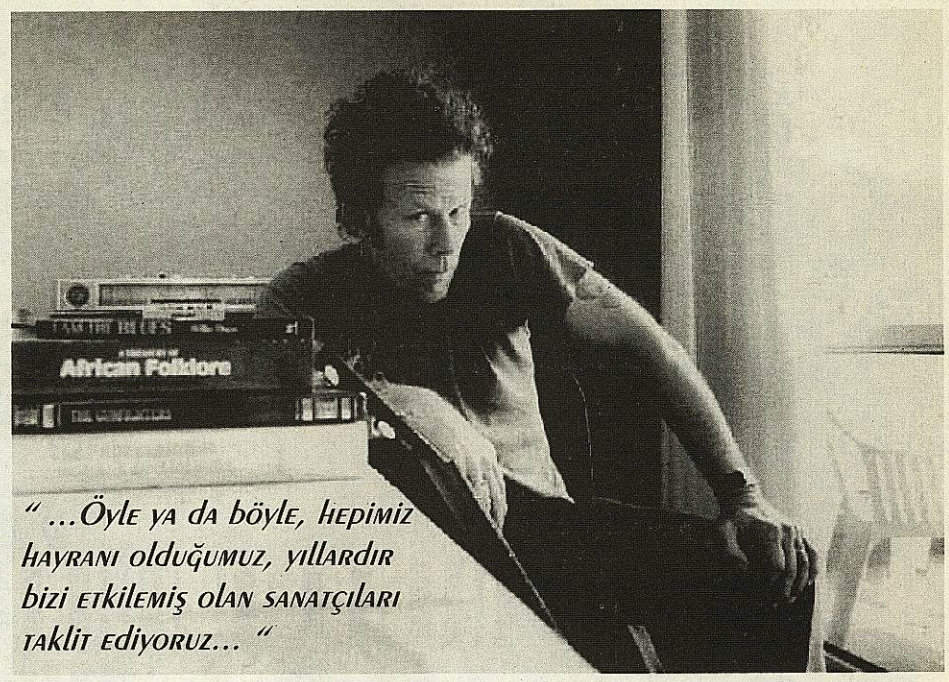

" ...Öyle ya da böyle, hepimiz hayranı olduğumuz, yıllardır bizi etkilemiş olan sanatçıları taklit ediyoruz... "

Basındaki şu Waitstock hadisesi neydi öyle?

Hiç sorma. Doğu kıyılarında bir yerlerde insanlar toplanıp şarkılarımı didik didik ederek inceliyorlarmış. Bir çeşit ibadet gibi (gülüyor)...

Burning Man gibi bir şey mi?

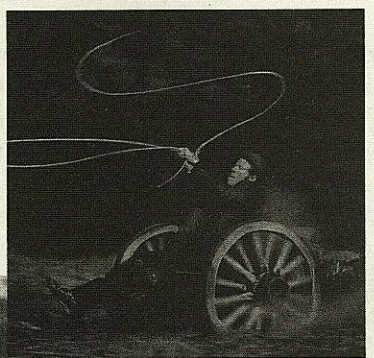

Evet, Burning Tom. Kulağıma gelen dedikodulara göre her gün için belirli programları varmış. Mesela 7: 30-9: 30 arası kahvaltı, sonra bir albüm, sonra bir içki (gülüyor).

Buharlı orgun volüm kontrolü var mıydı?

Hayır. İçi hava basıncıyla dolu ve dışarıya kulakları sağır edecek kadar yüksek ses veriyor. Greg bulmuş, bana numarayı bıraktı. Yerinden kaldırılıp kamyona taşınması için 6 adam çalıştı. Neden bilmiyorum ama bütün sirk çalışanlarının Florida'da oturduğu gibi bütün buharlı org yapanlar da Iowa'da oturuyor. Ama bu org gerçekten çok yüksek sesli. Beş mil öteden duyulabilecek şekilde tasarlanmış. Bir de yanında oturduğunu düşün.

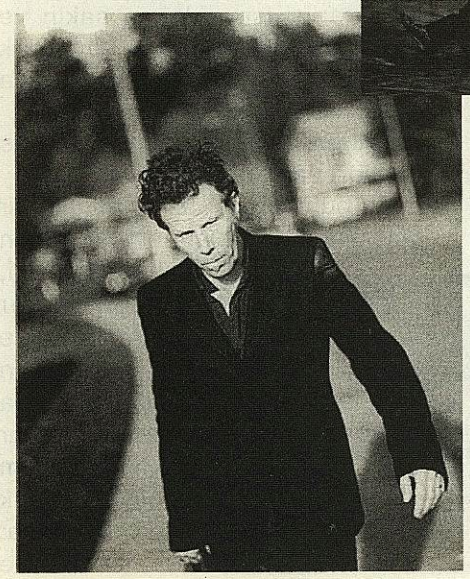

Aynı anda iki albüm çıkarmak nasıl bir duygu?

Eskiden olsa bu soruyu cevaplayabilirdim, ama artık emin değilim. İşin garibi insanlar önce 7 yıl albüm yapmadım diye kızıyorlar, sonra da aynı anda 2 tane yaptım diye... "Yumurtalarım nerede kaldı?" diye sızlanıp sonra "Ben bunu ısmarlamamıştım" dermiş gibi (gülüyor). Göreceğiz, albümler başarılı olursa fikir benden çıkmış olacak, olmazsa suçu başkasına atarım.

***Blood Money*'deki şarkılarla *Woyzeck*'tekiler tamamen aynı mı?**

Evet, sadece adını değiştirdim çünkü kimsenin *Woyzeck*'i tanıdığını sanmıyorum.

***Blood Money, The Black Rider*'la bir üçlemenin parçası mı?**

Öyle de denebilir belki çünkü üç proje de Robert Wilson'la üretildi,ama bu daha önce aklıma gelmemişti.

Oyunculuk hakkında ne düşünüyorsun? Bir daha yapacak mısın?

Bilmiyorum. İyi hoş da, gerçekten içine sinen bir film olması gerek. Üzerinden düşen bir ceketle karavanda oturarak çok zaman kaybediyorsun. İşe zaman açısından bakarsan, bunun bir tek kurabiye pişirmek için 50 kilo hamur yapmaktan farkı yok. Hamurun gerisini de atıyorsun tabii.

çeviren: Selin Ever

Run Lola Run, **yönetmeni Tom Tykwer ve başrol oyuncusu Franka Potente'nin uluslararası kariyerlerini başlattı ve alev kırmızısı saçların bütün Avrupa'da moda olmasını sağladı. Hatta artık Alman Film Ödülleri'ne "Lolalar" deniyor. Filmin 36 yaşındaki yönetmeni için bütün bunlar çok hızlı gelişti. Tykwer'ın dördüncü filmi olan "*The Princess & The Warrior*" da yine aşk ve kaderin hareketli bir öyküsünü, bu sefer sırtını duygulara daha çok yaslayarak anlatıyor. Tom Tykwer'in tartışmasız başyapıtı "Run Lola Run"ı ise gecikmeli olarak geçtiğimiz ay içerisinde vizyona girdi. Şimdi yönetmenin kendi derdini kendisinin anlatmasına fırsat verelim:**

Run Lola Run gibi bir Alman filminin bütün dünyayı etkilemesine ne diyorsunuz?
Bir filme başlarken dikkat ettiğim noktalardan biri de yurt dışına açılacak kapasitesi olması, çünkü bazı filmler bu yapıdadır, bazıları değildir. Çok kişiye ulaşabilmek sanatsal açıdan olduğu kadar, ekonomik açıdan da varılmak istenen bir hedef. Tüm dünyada üç milyon izleyicisi olan bir film yapmak, sadece Almanya'ya üç milyon izleyicisi olan bir film yapmaktan çok daha enteresan geliyor bana. Kendini kurtarabilecek filmler çekmek istiyorum, çünkü çok masraflı bir iş ve parayı bir yerden çıkarmanız gerek. Bunu gerçekleştirmenin bir çok yolu var, ama benim seçimim dünyanın olabildiğince farklı bölgelerine seslenmek. *Run Lola Run* da öyle filmlerden biriydi işte. 40'a yakın ülkede gösterildi.

***Run Lola Run* ve *Wintersleepers*, *Deadly Maria* gibi filmlerinizde hep belirgin bir üslup göze çarpıyor.**
Wintersleepers'ı izlemiş olmanıza çok sevindim, çünkü sürekli MTV tarzı soruları cevaplamaktan çok sıkıldım. MTV'nin hiçbir özel tarafı yok. Modernlikle bağdaştırılıp duruyor, oysa yeni bile sayılmaz artık; 14 yaşında. 90'ların sonunu temsil etmiyor. Etkili olduğu doğru olabilir, ama bilgisayar oyunları da etkili, üstelik onları 20 yıldır oynuyoruz. Bu yüzden insanların *Wintersleepers*'ı izlemiş olmaları hoşuma gidiyor çünkü o zaman hızlı filmler çekip duran bir adamdan ibaret olmadığımı anlayacaklarını düşünüyorum. *Wintersleepers* sakin, uzun, destansı, trans gibi bir film. *Run Lola Run*, şiddetli bir enerjiyle dolup taşan biri hakkındaydı, o yüzden filmin de şiddetli bir enerjiyle dolup taşması gerekiyordu. Her zaman karakterlerin ruh halini film diline çevirmeye çalışırım. Bu öykü ve karakterin doğru çevirisi coşkulu, enerjik, hızlı bir film çekmekti. *Wintersleepers*'taki karakterler ise oldukça sakin ve durgun oldukları için yumuşak geçişlerle dolu olan bir film ortaya çıktı.

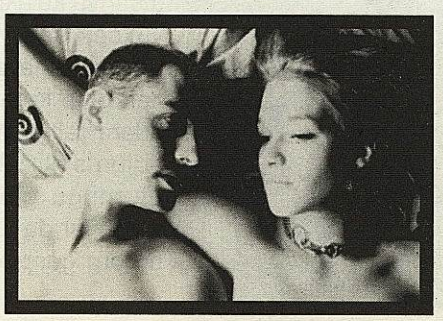

Ama her iki filmin de kendine has yapıları var, değil mi?
Evet, bu özellikle dikkat ettiğim bir şey. Zamanın ayarlanması, filmin çeşitli düzeyleri, birleşen kader çizgilerinin ve tesadüflerin sonunda aynı yola çıkması...Konular açısından iki film de birbirine çok benziyor aslında. **Bir yerlerde**

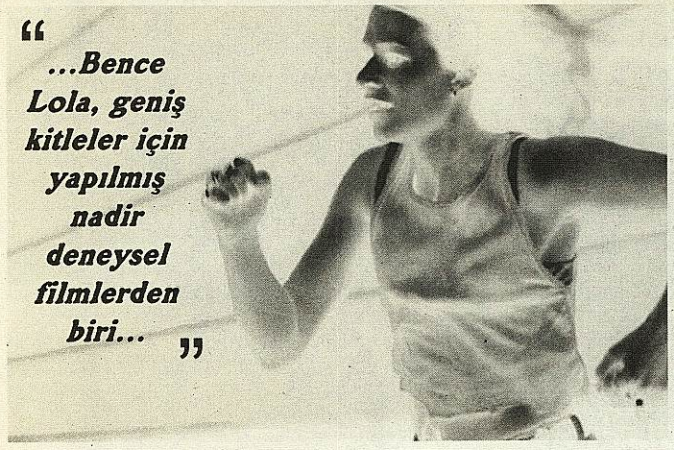

filmlerinizi yap-bozlara benzettiğinizi okumuştum.
Aslında hayır, çünkü yap-bozun bir sonu ve bitmiş bir şekli vardır. Ben daha çok bir ucu açık kalan yapıları seviyorum. *Wintersleepers*'ın sondan başlangıca doğru ilerleyen bir yapısı var. "Lola"daysa sürekli tekrarlanan bir momentum var, bu yüzden film kesin bir sona ulaşıyor. O film, ancak o şekilde bitebilirdi. Bölümleri kendi aralarında değiştirmeyi hiç düşünmedim. Klasik tiyatroda olduğu gibi 3 perdelik tek bir oyun olarak

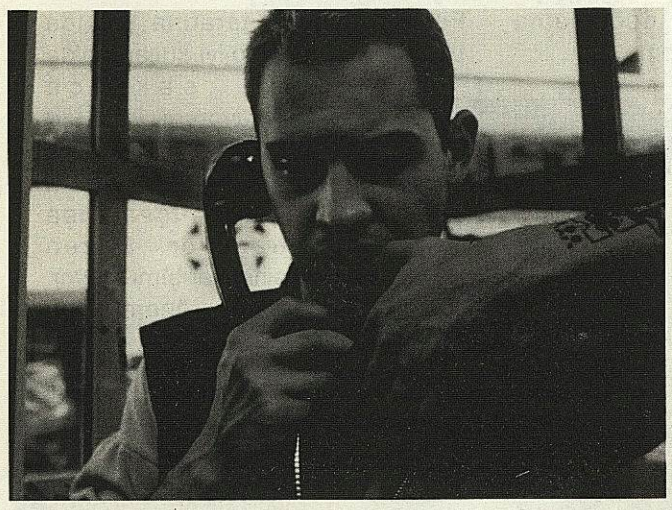

planlandı. Ayrıca mutlu sonla bitmesi gerekiyordu, çünkü kız o kadar sıkıntı çekmişti ki ve öyle pozitif enerji yüklüydü ki, onu veya erkek arkadaşını öldürmek çok alaycı olacaktı. Tavır, aslında kaderinizle savaşmakla, aşkınızı ve tutkunuzu kurtarmak için önünüzdeki tüm engelleri aşmakla ilgili.

Filminizin başarısı Almanya'daki genç yönetmenlere de güç verdi mi?
Zaten orda büyük bir güç mevcut, ben de onun bir parçasıyım. Giderek büyüyen bir akım var. Yapım şirketimiz X- Filme Creative Pool'un United Artists'den ödünç aldığı bir felsefesi var: Yönetmenlerin yapım gücünü ele geçirmesi ve kişisel, sıradışı filmleri büyük kitlelere seslenme fikriyle birleştirecek yapıyı kurmak. Bu ikisinin bir arada olabileceğine gerçekten inanıyorum. İnsanlar hafif ve eğlenceli bir filmin aynı zamanda ciddi ve derin olabileceğine inanmak istemiyorlar. "Lola"da başıma çok geldi bu. Bazı eleştirmenler filmi çok hafif buldular, oysa bence "Lola" şimdiye kadar çektiğim en karmaşık ve duygusal film.

www.e-xit.ws

Web
CD-Rom
Tasarım
Uygulama
Danışmanlık

e-xit

e-xit ekstra internet teknolojileri
Akmazçeşme Sokak, Ünal Han No:19/4 Beşiktaş/İstanbul
Telefon: 0212 227 30 96 + 0212 227 34 85
Faks: 0212 227 31 65

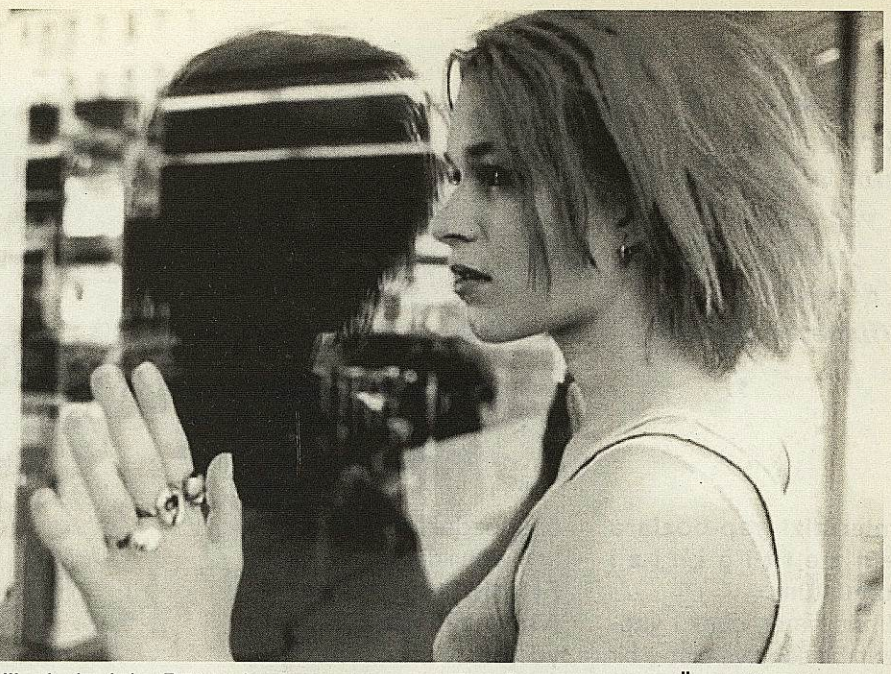

Wintersleepers üzerinde daha ağır bir hava taşıyor gibi dursa da, sırf bu yüzden daha derin olduğu iddia edilemez. Bir filmin hem kolay seyredilebilir, hem de karmaşık ve farklı olmasını sağlamak daha büyük bir mesele.

Hem yönetmen hem de yapımcı kimliklerini taşımak hiç çelişki yaşamınıza neden oldu mu?

Her zaman. Kendi şirketiniz olsa bile bu sorundan hiç kurtulamıyorsunuz. İşin ekonomik yönünü de düşünmek zorunda kalıyorsunuz. Bazen öyle bir boyuta ulaşıyor ki, keşke karşımda bir düşman olsaydı da savaşsaydım diyorsunuz. Oysa düşmanın bir parçası da sizsiniz. Diğer yandan, zaten bir yapımcı var, Steven Arndt. Bir de Maria Kopf, gruptaki beşinci element. Yani ortada üç yönetmen [Tykwer, Dani Levi (*The Giraffe*), Wolfgang Becker (*Life is All You Get*)], iki de yapımcı var ve tartışmalar hiç dinmiyor. Yine de iki tarafı dengelemeyi başarıyoruz. Yaratıcılık için işin para kısmıyla savaşmanız gerek, ama şirketi batıramayacağınızın da bilincindesiniz. Bütçeyi aşamazsınız, yoksa iflas edersiniz. Ben bu çalışma şeklinden memnunum, çünkü sınırlarımı belirlememe yardımcı oluyor. Üstelik yapım aşamasında doğaçlama fırsatı veriyor. Bazen en iyi sonuçlar doğaçlamadan çıkıyor. Her şey doğru oranı tutturmaya bağlı.

Her şeyi önceden planlanmış bir filmde doğaçlama hangi aşamada ortaya çıkıyor?

Çekimlerden önce. Paranızın 5.000 figüran yetmeyeceğini anlayınca, yaratıcı olmaya ve doğaçlama yapmaya başlıyorsunuz. Örneğin başlık sahnesinde 1000 insan 9 harfi oluşturuyor gibi görünecekti ve çok saçma olacaktı. En az 5.000, 10.000 kişi varmış gibi görünmesi gerekiyordu. Ama sonra bütçeye bir bakıyorsunuz, 5.000 figüran 80.000 mark ediyor. Ödemeniz imkansız. Biz de 300 figüran oynatıp her harfi tek tek çektik, sonra da bunları dijital yollarla birleştirdik. Tabii orda da çok iş çıktı, ama en azından bütün gün 5.000 kişiyle çekim yapmaktan ucuza geldi.

Filmde dijital efektlerden ne kadar faydalandınız?

Filmin duygusal tarafına katkıda bulundukça teknolojiyi kullanmakta bir sakınca görmüyorum. Ama sırf bir efekt kullanmış olmak için kullanılmışsa, işe yaramıyor. Bazen ikisinin karışımı oluyor. Ama asıl önemli olan

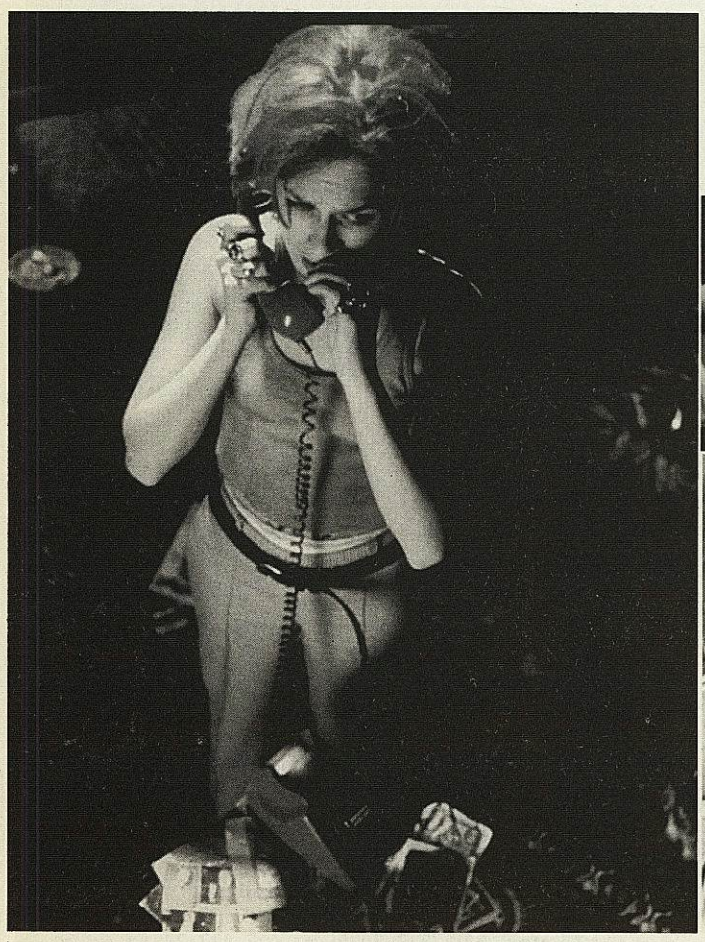

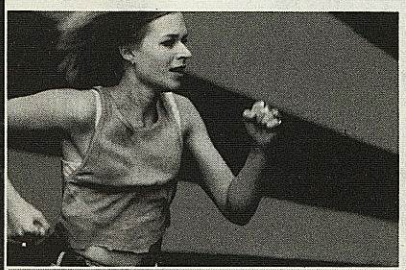

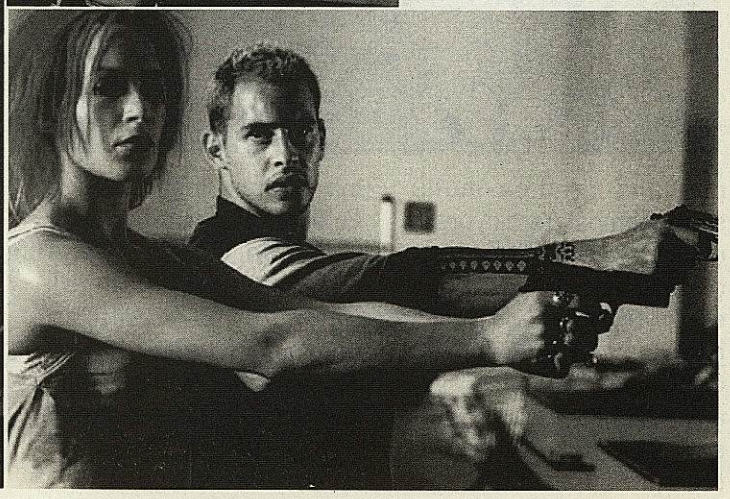

sizi duygusal açıdan etkilemesi, "Vay be, bunu nasıl yapmışlar?" dedirtmesi değil. O tip filmlerden nefret ediyorum. Efektler, filmin arkasındaki fikri desteklemeli. Bana göre bütün o efektlere rağmen filmin asıl merkezi Lola'ydı.

Estetik anlayışınızı tanımlamak için "hiper-realist" demek doğru olur mu?

İçinde realizmin geçmesi hoşuma gitti. Filmlerimin teknik yönü ne kadar ağır basıyor gibi görünse de, her zaman oyuncularla sıkı bir ilişki içinde olmaya çalışıyorum. Onlara güvendiğimi bilmelerini, içlerinden geldiği gibi davranmalarını istiyorum. Filmdeki oyuncuların en iyi tarafı buydu, ne tip bir filmde rol aldıklarına fazla kafa yormadan oynadılar. Zaten bence bu yüzden film deneysel olsa da normal bir film havası yarattı insanlar üzerinde. Bence Lola, geniş kitleler için yapılmış nadir deneysel filmlerden biri.

Şu anda çekmekte olduğunuz film *Heaven*'ın fikri tamamen size ait değil. Kieslowski ve Piesiewicz'in senaryoları üzerinde çalışmak nasıldı?

Şu sıralar filmin çekimine kendimi öyle kaptırdım ki, üzerinde bir şeyler söylemek çok zor geliyor. Kieslowski modern sinemanın ustalarından biri, çalışmalarını takdir ediyorum. Ama bu senaryoyu kullanmak istememin nedeni, Kieslowski'ye ait olan bir şeyler yapmış olmak değildi. Hayatımda ilk defa keşke ben yazsaydım dediğim bir senaryoyla karşılaştım. Sanki yıllardır yazmak isteyip de yazamadığım bir şey, altın tepsiyle önüme sunuldu. Bana çok kişisel geldi, kendimle çok rahat özdeşleştirebildim. Bunu kaderin bir işareti olarak gördüm ve sorumluluğunu üstlenmekten korkmadım. Ama zorluk çektiğim bir gerçek. Senaryoyu siz yazdığınız zaman, bütün ayrıntıları biliyorsunuz, ama bu sefer durum farklıydı. Öyküyü özümsemek için senaryoyu kendi sözcüklerimle yeniden yazdım, bazı diyalogları değiştirdim. Sonra yapımcılarımızdan Anthony Minghella'yla üzerinden bir kez daha geçtik. O da yöneteceği filmleri kendisi yazarmış, o yüzden benim için iyi bir deneyim oldu.

·isim: franka potente
·doğum tarihi: temmuz 22, 1974
·doğum yeri: dülmen, almanya
·uyrukluk: alman
·boy: 174 cm
·saç rengi: kahve
·göz rengi: kahve
·mezun olduğu okullar: Münih'te Otto Falckenberg; New York'ta Lee Strasberg theatre institute
·konuştuğu diller: fransızca, ingilizce, almanca
·çalabildiği enstrümanlar: flüt, keman
·yaptığı sporlar: Eskrim, Aikido, Hentbol

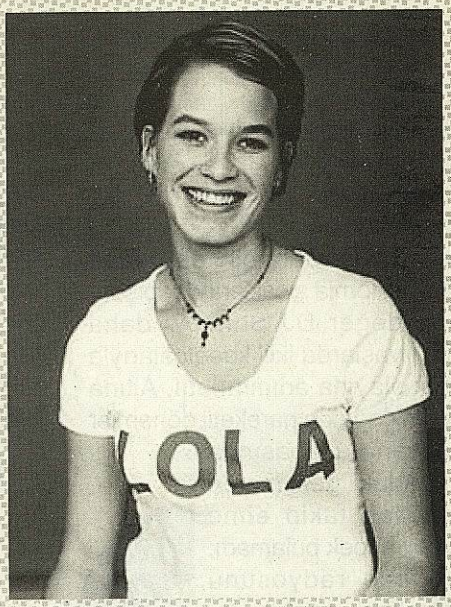

→ Aktris olarak keşfedilişi oldukça ilginç: Bir gün bir kafede otururken birkaç bayanın kendisine ısrarla baktığını farkeder. Tam rahatsız olup gitmeye karar verdiğinde, kadınlardan biri sessizce yanına gelip sorar: "Kendini bir cümleyle nasıl tanımlarsın?". Daha sonra kadının bir oyuncu seçimi(casting) acentasında çalıştığı ortaya çıkar..

Franka Potente ve yönetmen Tom Tykwer 1998'de film çekimi esnasında tanıştıklarından bu yana beraberler..

Filmografi

1.Try Seventeen (2003) .... Jane
2.Tulse Luper Suitcases, (2003)
3.Anatomie 2 (2002) .... Paula Henning
4:Bourne Identity, The (2002) .... Marie
5.Storytelling (2001) .... Toby's Editor
6.Blow (2001) .... Barbara Buckley
7.Krieger und die Kaiserin, Der (2000) .... Simone "Sissi"
8.Anatomie (2000) .... Paula Henning
9.Schlaraffenland (1999) .... Mona Wendt
10.Südsee, eigene Insel (1999) .... Kassiererin/Cashier
11.Downhill City (1999) .... Peggy
12.Bin ich schön? (1998) .... Linda
13.Lola rennt (1998) .... Lola
14.Opernball (1998) (TV) .... Gabrielle
15.Coming In (1997) (TV) .... Nina
16.Rennlauf (1997) (TV) .... Alice
17.Drei Mädels von der Tankstelle, Die (1997) .... Lena
18.Easy Day (1997)
19.Zwei Brüder - In eigener Sache (1996) (TV)
20.Nach Fünf im Urwald (1996) .... Anna

DJ SHADOW

Bora Şimşek

Hip-Hop'u yeniden inşa etmek

Josh Davis, San jose'de doğan lakin California sıcaklarında "pişen" namı değer DJ Shadow daha küçük yaşlarda ikili kasetçalarıyla remix olayına adımını attı. Altına hücum çağında hareketli dönemler yaşayan kasabasında dünyadaki gelişmeleri yakından takip etme olanağını pek bulamadı. Bir gece radyosunu dinlerken ona ilham verecek olan şarkı çalmaya başladı. Grandmaster Flash and The Furious Five'ın "The Message"'ı. Mesajı almış olacak ki kendine hemen bir turn-table edindi ve öğrenmeye başladı. Kes-yapıştır tekniği ile harikalar yaratmaya başladı ve 4 parçadan oluşan bir demo hazırladı, "Hip-Hop Reconstruction From the Ground up". Bu demo 1991'de Source Magazine'in sponsor olduğu bir yarışmada ödül aldı ve çeşitli yapımcıların dikkatini topladı. Hollywood BASIC Records Company'den Dave Klein Shadow'la, çeşitli remix'ler yapması için bir anlaşma imzaladı. "Zimbabwe Legit"'in remix'i İngiltere'nin ünlü underground plak şirketi Mo'Wax'tan James Lavelle'in dikkatini çekti. Jpsh'un sinematik, kulağa hoş gelen enstrümantel hip-hop'u, bas ve organ ritimlerinin ön plana çıkışı, old-school scratch tekniği, içinde soul barındıran beatleri Trip-Hop adlı akımın doğmasına yol açtı. "In/Flux" (1993) ve "What Does Your Soul Look Like" (1995) single'ları trip-hop'un öncüleri oldu. Single'ların ardından beklenen LP geldi ve meeeşur "Endtroducing" piyasaya sürüldü. Dj Shadow'un geniş bir hayran kitlesi oluşmuştu ve ürettiklerini onlarla ilk kez paylaşıyordu fakat bunun yanı sıra belli bir çalışma temposunun da

sonuna gelinmişti. Bu yüzden "End" ve "İntroducing" kelimelerinden yeni bir kelime türetildi ve böylece albümün ismi belirlenmiş oldu, "Endtroducing..."

Josh Davis'in kes-yapıştır tekniğinin ön plana çıktığı ve klasik hip-hop ritimlerinin, drum'n bass'e dönüştürüldüğü, hip-hop vokallerinin eksik edilmediği, jazz, rock, soul ve funk'ın füzyonlandığı, organ'ın etkileyici kullanıdığı (Örn: Organ Donor) bir baş yapıt olarak atfetmek hiç de abartılmış bir tanım olmayacaktır. Zira "Muzik" Dergisi'nin "Endtroducing"'i tüm zamanların en iyi dans albümü olarak nitelendirdiğini söylemek gerekir. Dans albümü denmesi onun melankolik, depresif yönünü göz ardı etmemize neden değildir.

SüperGrup: UNKLE

Dj Shadow'un yeteneği ve Endtroducing ile yakaladığı başarı Mo'Vax'ı yeterince etkilemiş olacak ki, uzun süredir üzerinde düşünülen UNKLE projesi için daha iyi bir alternatif arama gereksinimi duymadılar. Önceden kaydedilen birkaç demo Davis'e dinletilerek UNKLE projesi için geri sayım başladı. Prodüksyon ve müziğin DJ Shadow'a ait olduğu bu proje için Britanya'nın gözde "frontman"'leri sanki pirinç ayıklanırcasına büyük bir özenle seçildi. Mike D. (Beastie Boys), Thom Yorke, Richard Ashcroft gibi pek çok ünlünün yer aldığı bu "süpergrup" projesiyle ortaya çıkan albüm "Psyence Fiction" yine de ağırlıklı olarak DJ Shadow'un müziğini yansıtıyordu. Avrupa'da özellikle İngiltere'de ve Japonya'da iyi iş yapan bu albüm nedense Amerika'da çok başarılı olamadı.

Deney: Plak kırılabilir bir cisim midir?
Deneyci: Dj Shadow

Aynı sene UNKLE öncesi Josh Davis yeni bir albümle daha karşımıza çıkmıştı, "Preemptive Strike". Preemptive Strike, 11 şarkıdan oluşan genelde daha önce yayınlanmamış versiyonların bulunduğu bir albüm. Endtroducig'de yer alan What Does Your Soul Look Like'ın dört bölümünün, Organ Donor'in daha tempolu bir versiyonun, Shadow'un In/Flux remix'inin, High Noon adlı güzide şarkının yer aldığı Preemptive Strike süper bir LP olarak arşivimizde yerini aldı.

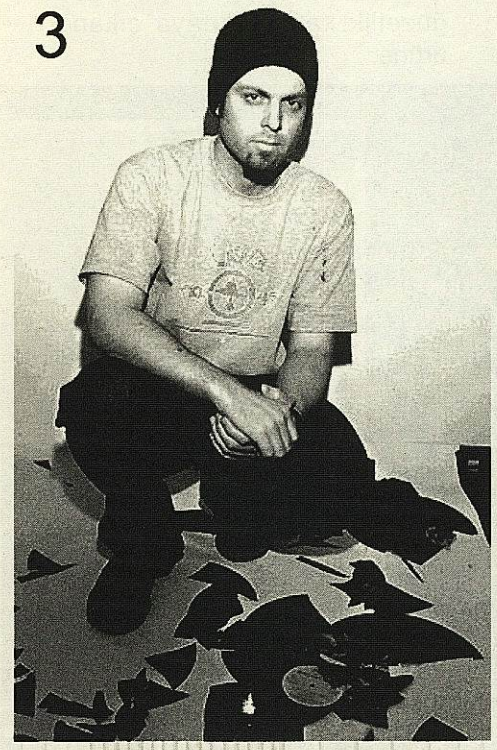

Sonuç: Bunu evinizde denemeyiniz.

Sinemayla müziğin seneler öncesine dayanan birlikteliği bugüne kadar bütün müzisyenleri cezbetmiştir. Soundtrack çalışmaları müzisyenler için ayrı bir zevk olmuş, ortaya çıkan filmler için yaratılmış özel single'lar her zaman başarılı olmuştur. İşte Josh Davis de bu fırsatı kaçırmak istemeyecek bir müzisyen olduğunu Marc Singer'ın "Dark Days" isimli bağımsız filminin soundtrack'ini yaparak gösterdi. Aslında ilk teklif edildiğinde olaya pek sıcak bakmamış olmasına rağmen filmi izledikten sonra vakit kaybetmeden filmin yapımcılarıyla sözleşmeyi imzaladı. Çoğunlukla Endtroducing ve Psynce Fiction'daki bazı parçaların yeniden düzenlenmiş versiyonlarından oluşan soundtrack'te "Dark Days Theme" hayranlarını sevindiren bir parça da yer aldı.

Amatör Ruhlu Prodüktör

Hayatının önemli bir bölümünü geçirdiği Davis şehrinde basit bir kolej radyosu olan KDVS çıkışlı "Solesides Crew" adlı plak şirketinin ilk tohumlarının atılmasında ve daha sonra Solesides Crew etiketli albümlerin yapımında aslan payına sahip olan bir şahsiyettir Josh Davis. Blackalicious'un 1995 çıkışlı "Melodica"'sında, Latyrx'in 1997'de kendi adıyla çıkarttığı albümünde, Lateef ve Lyrics Born'un solo projelerinde kullandıkları müzik, Dj Shadow destekli akıcı, smart hip-hop tabir edilen türden olmuş ve hip-hop dünyasında yankı uyandırmıştır. 1999 yılında Solesides adını Quannum olarak değiştirdi ve, siftahını Dj Shadow'un prodüktörlüğünü üstlendiği quannum Spectrum adlı albümle yaptı. Geçtiğimiz senelerde de Dj Shadow'un yarattığı pek çok isim bu şirketten albümlerini yayınlamayı sürdürdü. İyi bir müzisyen ve yardımsever bir prodüktör olmasına rağmen o hala bir dj ve hala turntable'ını çok iyi kullanıyor. 1999 yılında Cut Chemist'le yaptığı limited edition albüm "Brainfreeze" soul, funk, rare, Krautrock ve

martial arts reklam film müziklerinin füzyonlandığı, üstüste bindirildiği bir deneme olarak piyasaya sunulmuştu. Bu albüm pek çoğuna şaka gibi gelmiş olsa da, deneyselliği ve geldiği kültürü çok iyi yansıtmasıyla hayran kitlesi tarafından büyük şükran duygularıyla karşılandı ve kapış kapış satıldı.

Private Press : inşaa devam ediyor

Private Press hayatın gerçeği. Her şarkı içinde farklı bir duyguyu barındırıyor. Değişken psikolojisi olanlar her seferinde albümde kendilerine bir favori parça

bulabilirler. Hayatınızda bir şeyler eksik, onu arayıp da bulamıyorsunuz o zaman tek ilacınız var Fixed Income. Aradığınızı bulamamanız imkansız zira içinde barındırmadığı enstürman yok. Yapacak bir şey yok, kendinizi yiyip bitiriyorsanız Giving Up the Ghost sizin duygularınızı açığa vuran en iyi şey. Trafikte bulunanlar için sanki günlük hayatın ta kendisi, dinlerken kendi halinize gülmenize sebep olacak Mashin' on The Motorway. Mongrel ise sanki Organ Donor'in bir başka versiyonu. İnsana keyif veriyor. Private Press'ten çıkmış

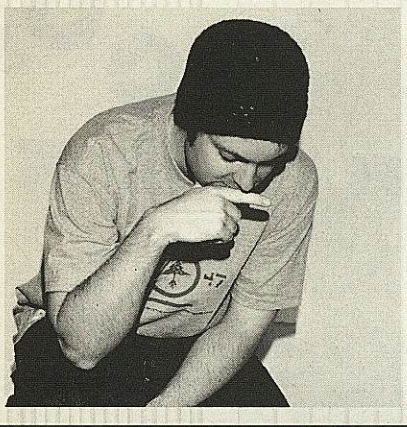

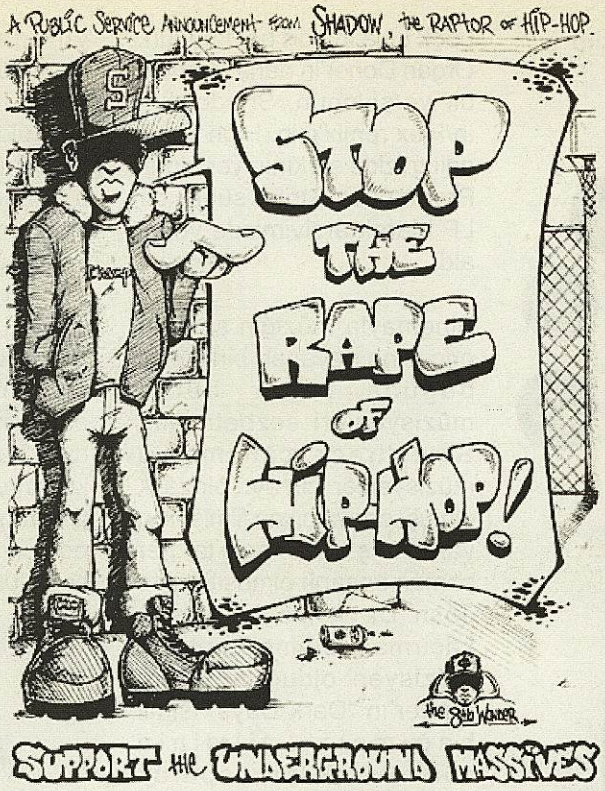

ilk single olan Monosylabic ise adeta ordan oraya, karma karışık işler peşinde koştuğunuz, bir saniyesi bile boş olmayan bir iş gününün ta kendisi. "This tape collection gets bigger every minute..." , "...but then I find just the right thing". Bu sözler Right thing adlı şarkıya ait. Dj Shadow bu noktada bize doğru yolu göstermekten başka bir şey yapmıyor. Six Days ise albümün en dokunaklı, en yaralayıcı parçası. Air'sen bir müzik üstüne Massive Attack'ın inanılmaz vokalleri alıp da yapıştırılmış sanki. "Tomorrow never comes until its too late" diyerekten başlayan parça "...make tomorrow come coz' it's too late..." diyerekten son buluyor. Walkie Talkie ise bir geceyarısı kabusu. Drum'n bass'in en ön plana çıktığı, background'da çeşitli sample'ların yer aldığı, vahşi batı döneminden kalma düello müziğinin de duyulabildiği yedi dakikalık bir efsane. Tüm insanlar aslında bir sirkülasyonun parçası, hepimiz yönetiliyor ve bu dönüşümün içinde ister istemez yer alıyoruz. "... meets his maker" acı gerçeklerle karşılaşan bir adamın hikayesi. Albüm içinde Dj Shadow klasiği haline gelen, eski filmlerden, radyo kayıtlarından vb. audio kayıtlardan yapılan alıntılar aralara serpiştirilerek değişik tatlar sunulmuş dinleyiciye. Son olarak ne mi diyeceğim? Dj Shadow işini iyi biliyor ve bir şeylerin peşinden koşmaya devam ediyor. Uğrunda çalışmak ve onun için uğraşmak, ter dökmek. İşte onun yaptığı bu. Bunu yaparken bizlerin kulak zevkine dikkat etmesi ayrı bir güzellik katıyor ortaya çıkan ürüne.

Alkan A.

1976 sonrası Sex Pistols ortalığı tamamen değiştirmişti. Yeni esen bu rüzgarlar tüm gençleri etkiliyordu. İleride Joy Division'ı kuracaklarından habersiz gençlerden Bernard Dicken yeni bir Gibson gitar ve amfi, Peter Hook bir bas gitar, Terry Mason da bateri satın almıştı. Ian Curtis ise ruhunu nişanlısının getirdiği Iggy Pop albümüne kaptırmıştı. Curtis, bir fabrikada çalışıyordu ancak aklı edebiyat ve şiirlerden uzağa gidemiyordu. Dörtlü kendilerine öylesine bir isim de bulmuştu: "The Stiff Kittens". 1977 Mayıs'ının 29'unda Electric Circus'ta The Buzzcocks'ın alt grubu olarak sahneye çıkma cesaretinde bulunacaklardı. Konserden bir gün önce Terry Mason davuldaki yeteneklerinden endişe duymaya başlayıp kafayı yemiş, ve o gün kendini grubun menejeri ilan etmişti. Menejer olarak ilk işini 1 gün sonraki konsere kadar gruba izleyiciler önünde sağlam bir şekilde çalabilecek bir baterist bulma görevi olarak belirlemişti! O gün apar topar Tony Tabac isminde bir genç bulmuş ve birkaç saat içinde provalara başlamışlardı. Ertesi gün Electric Circus'a girmeden önce bu boktan isimden kurtulmaları gerektiğini düşündüler ve isimlerini "Warsaw" olarak değiştirdiler. O gün Electric Circus'ta çaldıklarında, bir kalabalık önünde çalmanın zevkini anladılar ve bu işin sonuna kadar gitmeleri gerektiğini hissettiler. Güzel günlerdi...

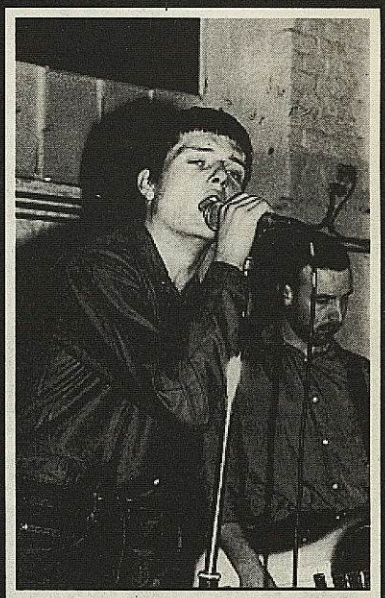

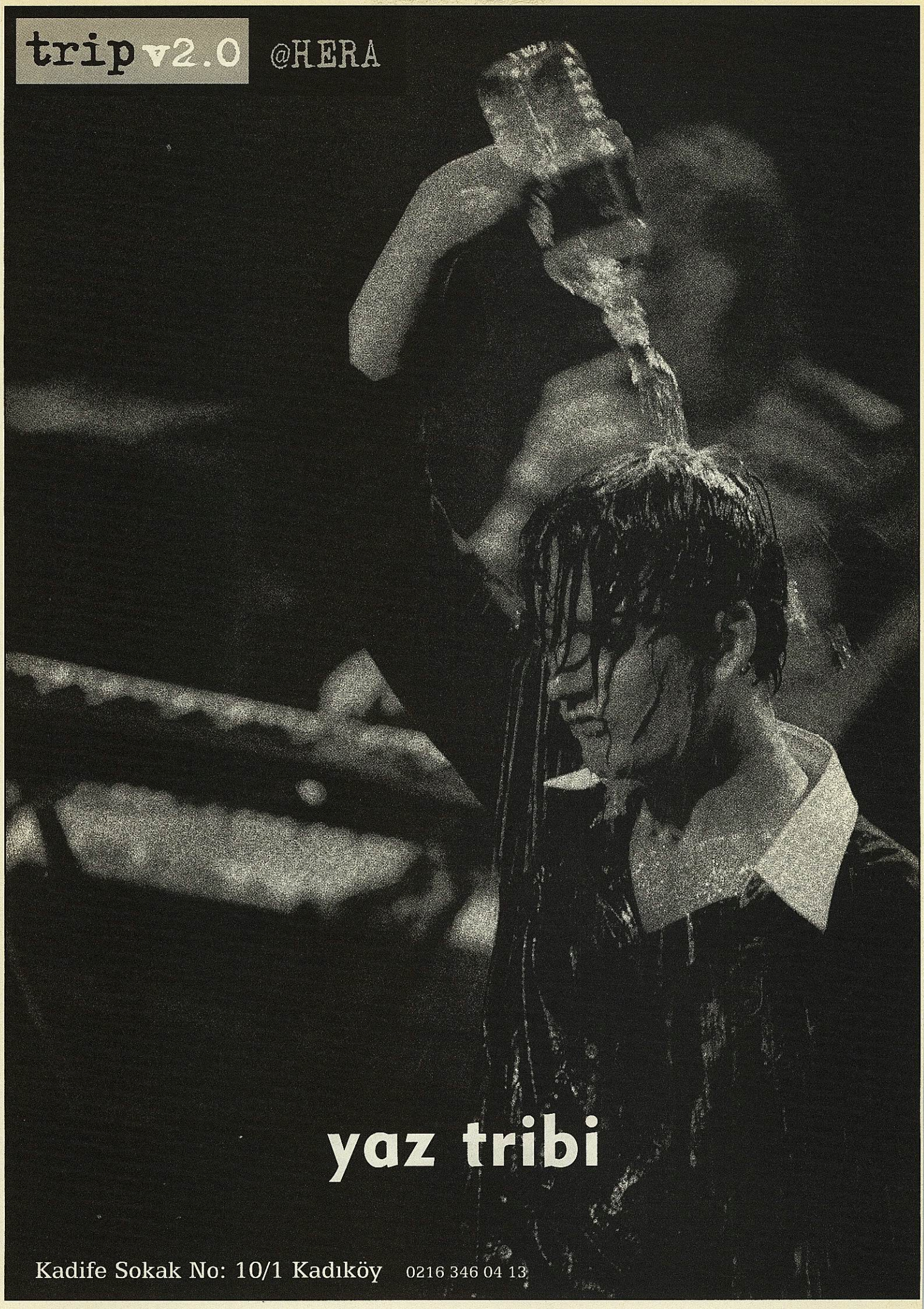
trip v2.0 @HERA
yaz tribi
Kadife Sokak No: 10/1 Kadıköy 0216 346 04 13

Sinema Dibe Vurup Vurup Ölmeyen Dokuz Canlı Bir Kedi Mi?

Gül Yaşartürk

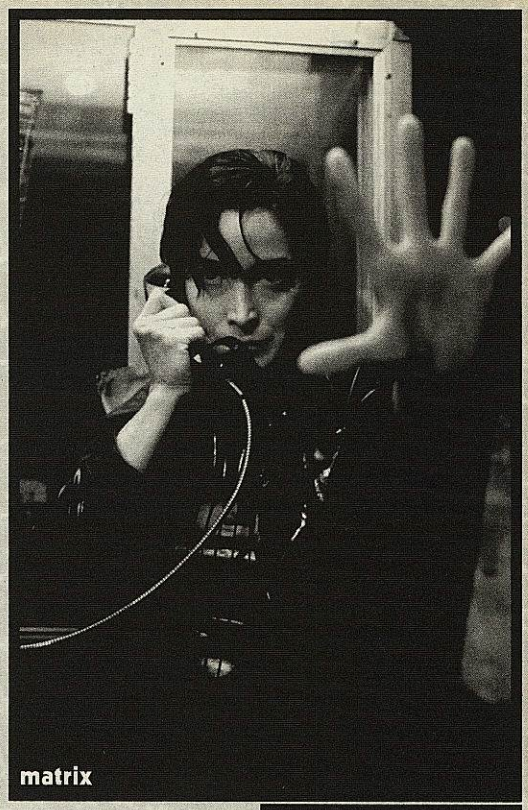
matrix

Sinema bizler tarafından sanat olarak kabul edilse de, bu ısrarlar Amerikan sektöründe pek "para" etmez. Amerikan sinemasının derdi kar etmektir, yüklü miktarda kar etmeyi hedefler. Bir filmin "gişe" yapmasını garantileyen belli yapımlar vardır. Bunların başında devam filmleri gelir, daha sonra yeniden yapımlar (bu iki türün daha önce onaylanmış başarıları vardır) . Son sırayı ise özyaşam öyküleri alır.

Bu durum sinemada ciddi bir yaratım sorunu olduğunu da gündeme getirmiştir. Çünkü sadece bir tane asıl vardır, bu noktada binlerce kopya olmasında ticari anlamda bir sorun yoktur, sanatsal anlamda ise bir sorun olduğu tartışılmazdır. Örümcek Adam, Yıldız Savaşları, hem yeniden yapılan hem de devamı çekilen filmler olarak yapımcılarını oldukça sevindiriyorlar. E.T , Şeytan gibi filmlerin yanı sıra geçtiğimiz yıllarda Hitchcock'un Sapık'ı da tekrar elden geçirilenler arasına girdi ama sonuç tam bir hüsrandı (çünkü bir tane Hitchcock ve bir tane Sapık var!). Bence burada asıl sorun, bu filmlerin matah bir şeymiş gibi sunulması. Bir dönemin çok satan romanları tekrar yazılıyor mu? Eski şarkılar bile yeniden yorumlandığında asla ilkinin yerini dolduramaz büyük bir çoğunluk için. Sonuç olarak böylesi bir durumda yaratıcılık için kayıp ilanı vermekten başka çaremiz yok! Çünkü önümüzdeki yıllarda Matrix, Yüzüklerin Efendisi ve Harry Potter devam filmleri ortalığı kasıp kavuracak.

Gişe yapması garanti filmler olarak nitelediğim üçüncü grup filmler ise özyaşam öyküleriydi. Malcolm X, Cesur Yürek, Gandhi, Doors, Picasso ile Yaşamak, Erkekler Ağlamaz, son dönemde Akıl Oyunları ve Ali bu gruba giren en iyi örnekleri oluşturuyor. Bu tür filmlerin "başarılı" olmasının nedeni ise elde hazır bir kahraman olmasıdır. İnsanların özdeşleşebileceği bir durum, bir karakter yaratmak gerçekten zor bir iştir. Geleneksel sinemanın (Amerikan sinemasının geleneği ve bu geleneğe bağlı kalan tek tük Avrupa filmleri) en önemli özelliği özdeşleşmeye olanak tanımasıdır. İzleyici ile karakter arasında hiçbir mesafe yoktur. Yaptığı her şeyde onun yanında konumlanırız, onunla sevinir, onunla üzülürüz. Dünyaya onunla bakarız kısacası , sadece onun yaşadıklarını biliriz. Bir film bu özdeşleşmeyi başardığı oranda gişede başarıyı da yakalar. Böyle bir karakteri yaratmaktansa, ünlü ve renkli bir insanı ele almak en iyi yöntemdir kuşkusuz. Bu filmlerde aksayan en önemli nokta ise filme konu olan insanların hayatlarının "ufak çapta" değişikliğe uğratılmasıdır. Doors'tan sonra filmin gerçekleri çarpıttığı iddia edilmiştir , Akıl Oyunları'ndan sonra da aslında kahramanın hayatının sunulduğundan daha fazla mutsuzluklarla dolu olduğunu öğrendik. Sorun da buradadır zaten, ilgi çekmek uğruna yaşamış bir insanı, yaşanmış bir durumu idealize etmek, destansılaştırmak, olumsuzluklardan arındırmak. Örneğin, James Ivory'nin "Picasso ile Yaşamak" filmi ile Saura'nın "Goya"sı arasındaki fark bu durumun anlaşılmasına yardımcı olur. Ivory, Picasso'nun sanatını büyük ölçüde bir kenara bırakıp tutkulu bir insan olmasını , aşklarını anlatır. Goya'da ise sanrılar ve saplantılar arasında debelenen bir insanın hayatını uzaktan izleriz. Amerikan sinemasının içinde bulunduğu yaratım krizine karşı diğer ülkelerden bolca filmin gösterime girmesi ve izleyicilerin bu filmlerden yana tavır koyması uzunca bir zamandır içinde bulunduğumuz durum açısından çok önemli. Tabi bu arada bağımsız, alternatif yönetmenleri de es geçmemek gerekiyor. Coen kardeşler gibi.

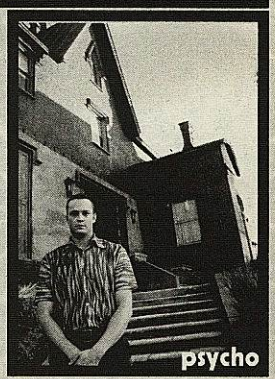
psycho

surviving picasso

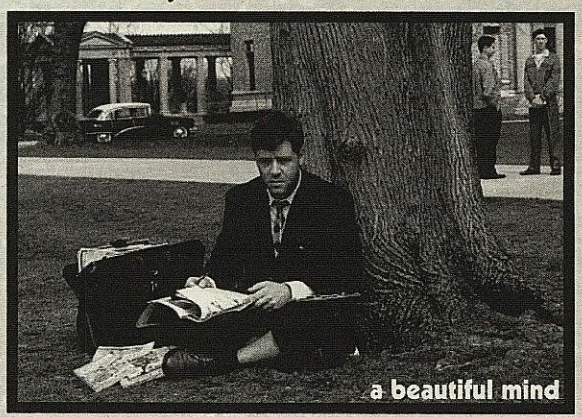
a beautiful mind

POLAROID ANDROID

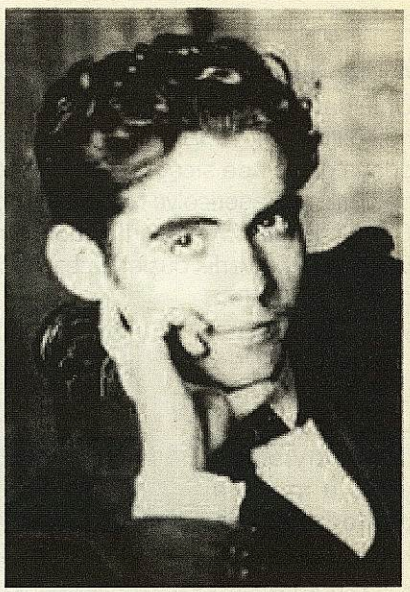

"Federico meteolojik bir fenomen gibiydi, bir odaya girdiğinde sıcağı veya soğuğu değil yalnız Federico'yu hissederdiniz. Onun coşkuları ve kederi bulaşıcıdır. Daha kara bir varlık düşleyemezdiniz"

Jorge GUILLEN

FEDERICO GARCIA LORCA

Tuba Tezcan

KARMENİN SÜTYENİNDEKİ KUMRU

Cumhuriyetçi, anti- faşist, dogmatik kötülüğün mumlarını söndüren avangard kedi LORCA.

1898 Haziranında, Granada yöresindeki nezih Fuente Vaqueros kasabasında doğdu. Babası çiftçi ve soylu, annesi özgürlükçü ve aydındı. Dadısı Dolores'ten bir gece masal dinledi, bir gece ninni. Rüyalarından ve annesinin ölümünden korktu. "Ben bir yaralı çocuğum" diye söylendi kendi kendine biraz daha büyüdüğünde.

İlk oyuncağı bir kukla tiyatrosu, ilk hastalığı boğaz iltihabı, ilk öğretmeni ise Rodriquez Espinosaydı. Madrid'in kırmızı yanaklı köylü çocuğu Lorca, şiirden önce müzikle ilgilendi. Lorca özgürlüğünü evvela besteleriyle dile getirdi. Arap kızlarına dans şarkıları yazdı. Onları serenatlarıyla yoldan çıkardı.

Ve gün geldi Lorca sordu;

"Ne yapıyorsun arap kız ,yahudi kızı mısın?

Kız cevapladı: "Atın da sen de öl! ben arapların eline düşmüş bir Hıristiyan kızıyım".

Lorca içsel ve dışsal düşlerimize bu seremonilerle referans oldu.

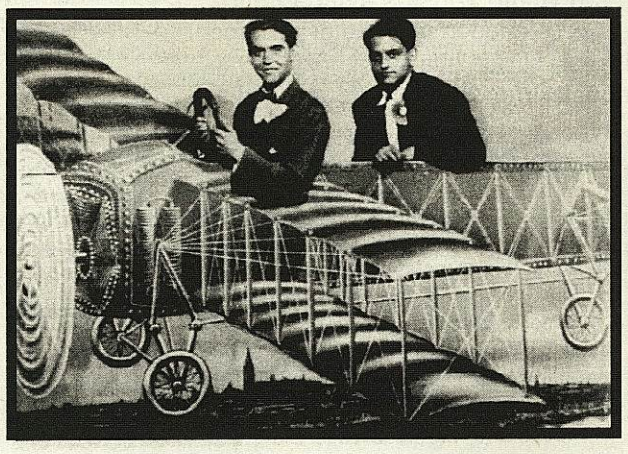

Bestelerinde, şiirlerinde olduğundan daha cesurdu. Madrid sokaklarında ki Carmen' leri baştan çıkarıp, methiyeler dizen Lorca, bestelerinde arap kızları tarafından çoğu zaman tuzağa düşürüldü. Ölümüne kadar salladığı bütün kuyruklara gülümseyen granada da, eski İspanyol halk türküleri, Andalucia halk şarkıları besteledi.

Zorongo-Nana de Sevilla -los Morillas de Jaen -Romance de Don Boyso-Anda Jaleo ünlü besteleriydi Lorca'nın... Servetinden arta kalanlar olarak yatak odamızdaki yerini aldı. Bazen "küçük tosbağanın anası yok...." diye başladı bazen "Gözlerim mavi ve küçük kalbim alevin ucu gibi" diye devam etti. Bu zarif ve espritüel beyefendi baştan çıkarıcı karakteriyle etrafındaki herkesi etkiledi. Şiirleri bu denli samimi ve karanlık ritüellerle bizleri muerte ile tanıştırdı."Ölümün sesleri çınlar"gibi. Federico G. Lorca aynı ölümlerde kumrularını aradı. Şiirleri uyuma ile uyanıklık arasında sürüklerken bizleri, bestelerindeki gibi bazen uyuduk bazen öldük. Uyurgezer romans şiirinde "bıraksan beni, çıksam yeşil korkuluklara" dedi ve çıkamadan uyuyakaldı piyanosunun başında. Devrimci midir, devinen midir bilinmez. O ise yaşamı boyunca kendini "özgür" olarak niteledi, dünün yaralı çocuğu Lorca.

20.yüzyıla damgasını vurmuş, Latin edebiyatının en tutkulu şairi Lorca, çok sayıda bestekara esin kaynağı oldu besteleriyle. 1922'de Granada'da ünlü Cante Jondo festivalini düzenledi, besteci Manuel de Falla ile.

Kışın da Lorca evinde bir armağan bayramı kutladı. Yüzlerce çocuk ve yirmi kadar yetişkine büyük bir kukla ve müzik şöleni düzenledi. Cervantes'in "iki palavracısı" ve kendi oyunu olan "fesleğenli genç kız" ve "meraklı prens" diye güldürüler oynattı utanmadan . Lorca hem yazdı hem oynattı kuklaları, sahnenin dekoru Lorca'ya müzikler Stravinski'ye aitti..

KASİDEDEKİ SERENAT

Hamasetinden şüphe duyulmayan Lorca gün geldi marifetine bir kardeş daha yaptı.

1917'de yolu edebiyata yöneldi ve şiirlerini karanlıktan çıkardı. Diş gıcırdatan yeteneğiyle herkesi şaşırttı. Şiirlerindeki seduce eylem ona ilk kitabı olan Impresiones y paisajes(izlenimler ve görünümler)'i yazdırdı.

İmpresiones y paisajes muhatabı itibariyle toplumsal tatlar verdi. Ve gün geldi Lorca ruhen hamallığını yaptığı şiirlerini kara kutularından çıkardı. Libro de poemas raftaki yerini böylece almış oldu.

1925'de Jorge GUILLEN 'e ilk mektubunu yazdı.

1926'da GUILLEN tarafından şiirleri okundu Lorca'nın Valladolid kenti

Ateneosun'da.
Ünlü şair Jorge GUILLEN "Federico meteolojik bir fenomen gibiydi, bir odaya girdiğinde sıcağı veya soğuğu değil yalnız Federico'yu hissederdiniz. Onun coşkuları ve kederi bulaşıcıdır. Daha kara bir varlık düşleyemezdiniz" der, ölümünden yıllar sonra.

1927'de zehirlenme vakası geçirdi ve deniz kıyısında yaşamaya başladı. Deniz kıyısında kabukların dışında duendesini de aradı. Şiirlerinde nefasetin ve karanlığın yolunu çizdi.
Oyunlar yazdı. Desen çalışmaları yaptı. Şiirler yazdı. Telaşlandı ve paniğe kapıldı. Haklıydı çünkü on parmağında on marifetli olmak dünyalılara göre bir iş değildi. Korkarak da olsa bestelerinde baştan çıkardığı kadınlara methiyeler dizmeye devam etti.
"İlk çingene romansları-, sulara gömülmüş yüzücü kız ve gerçekten de karanlık bir şiir olan karanlık aşka soneler" onun neşidesindeki yerini aldı..Besteler yapılsa da, şiirler yazılsa da dünya oyununu oynamaya devam etti. Lorca yaşam ile ölüm arasındaki cambazlardan olmadı.

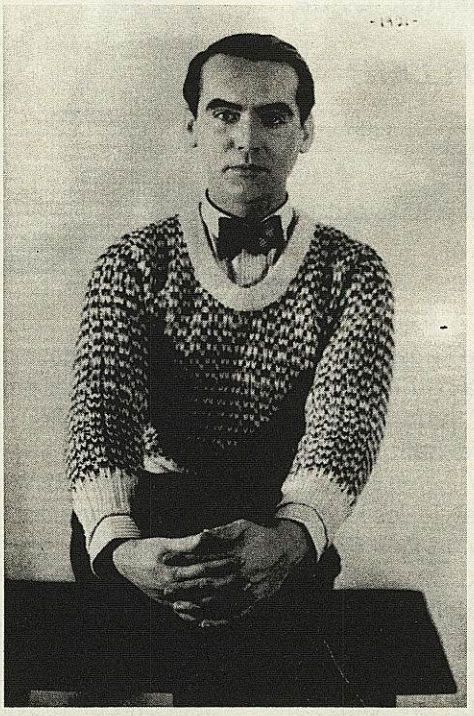

"Bir gitar kadar mutlu ve hüzünlüydü Lorca"..Pablo Neruda'nın Lorca'nın ölümünden sonra Paris'te yaptığı konuşmadan..

ÖZGÜRLÜĞÜN İFLAH OLMAZ PEYGAMBERİ

14 nisan 1931' de Madrid'te cumhuriyet ilan edildi. İç savaş çıkmış, Federico gergin siyasetin, faşistlerin giriştiği kıyımın, ölülerin, yakılan kiliselerin ortasında yapayalnız kalmıştı.
Eylemin merkezi artık sokaktı ve Lorca düşünde Don perlimplin'i Belisa ile bahçesinde sevişirken gördü. Büyük şair Lorca ülkesine aynadan bakmaya çalıştı. Şiirlerindeki retorik ahenk ülkesinde yaşanmıyordu. Ama o yazmaya devam etti. Etrafındaki herkes onun kültürlü, tutkulu, azimli çalışkan, aşık ve hayallerini seven biri olduğunu söyledi. Söylemeyenler eşcinselliği ve solculuğuyla ilgilendi.
Devrimciydi, liberal eğitimden yanaydı ama Franco ondan yana değildi. 1936 yılının ağustos ayında henüz şafak sökmeden tanımadığı yüzlerce insanla birlikte Alfacar'da güzel zeytin ağaçlarının altında kurşuna dizildi Lorca. Ama o hala annesinin ölümünden korkmaya devam etti. Masal bitmedi.Madrid'teki karışıklık devam etti.Kunduracı güzelinin kanlı düğünü, o şafakta yaşandı. O bütün avangard haliyle despotik güçlerin kötü siyah kedisi oldu.
Lorca henüz antropoza girmeden cennetin yolunu tuttu. Generaller, ayaklanmalar İspanyol garnizonları beraberinde gitmedi. Herkes Lorca'yı taraf görse de o bir gazeteciyle konuşmasında: "HERKESİN KARDEŞİYİM BEN, SOYUT BİR MİLLİYETÇİLİK FİKRİ UĞRUNA KENDİNİ HARCAYAN ADAMI SEVMEM"demiştir.
Lorca'nın hayatıyla ilgili rasyonel telaşımız sadece şiirle ilgili değil. Eserleri doktrin lezzetinde tadını damağımızda bırakmıştır. Aydın dostları arasındaki, belki de en bilindik isim olan Salvador Dali'nin Lorca'ya ilgisinin başka türlü olduğu söylenir. 20.yüzyılın belki de en romantik adamı Lorca'nın peşini müzik hiç bırakmadı. Eserlerinde pastoral inceliklerden yana oldu. İspanya'nın çizmeli kedi'si çizmelerini kaybetti.
Flamenco nakışları şiirlerinde kendine vasiyetini yazdı tebessüm etti.

Ölürsem bir gün
Beni gitarımla gömün
Altına kumun
Ölürsem bir gün
İçinde portakallar
Ve nanelerin
Ölürsem bir gün
Beni fırıldağa
Gömün de görün
ÖLÜRSEM BİR GÜN!!

LULL-ZIN LARROUSSE

bilelim öğrenelim!

Cilt 3 sayfa 48

⇨ **Oboken:**
Sanıldığının aksine Oboken bir kızılderili kabilesi değildir. Oboken 2001 yılında "Peace of mind" adında bir albüm çıkarmış olan bir grup. Tek albümlük bu grubun üyeleri Philippe Saucort ve Bruno Fleutelot 1990'ların başından beri çeşitli gruplar kurma uğraşında bulunmuşlardı (Les Gens veya Orlando gibi..). En sonunda Oboken'i kuran ikili folk şarkılarının yapısı üstünüe düşünümlerde bulunuyor ve yeniden insanın yollarını arıyor. Neil Young'tan da oldukça etkilenen bir grup.

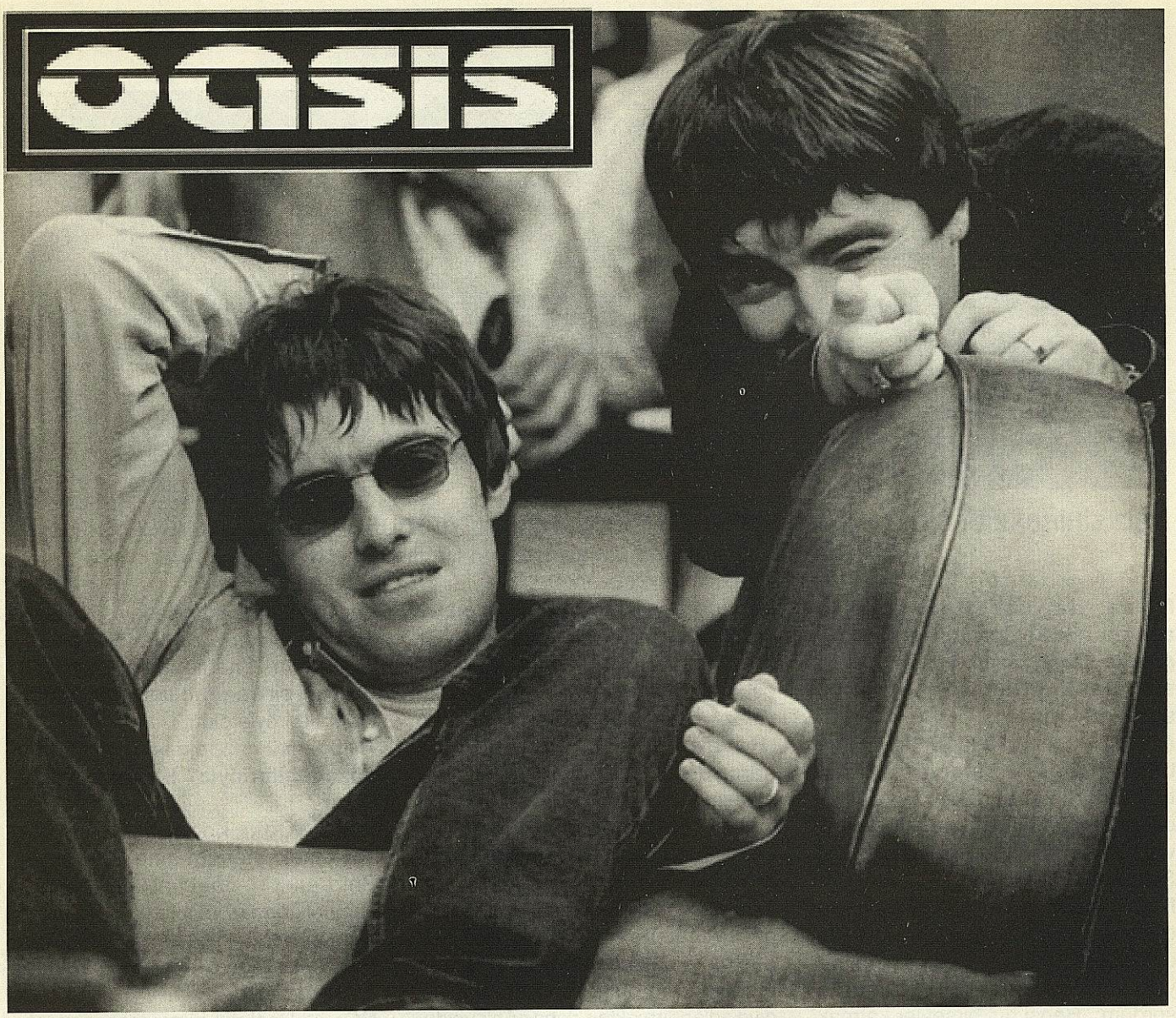

"28 Mayıs 2002 tarihinde Gary Crowley'nin radyo için OASIS ile yaptığı röportajı Zafer Tipigil dergimiz için dinledi."

Albümü tamamlamak ne kadar zaman aldı?
NG: 3-4 ay kadar.
LG: 1 haftada halledebilirdik ama..
Gem ve Andy'nin çaldığı ilk albüm bu; Onların varlığı albüme nasıl yansıdı?
NG: İşler daha bir kolaylaştı. Önceki albümlerin kayıtlarında şarkıda yanlış bir şeyler hissederdim ve insanlara fikir sorduğumda Guijsy osurur, Bonehead de geğirirdi. Andy ve Gem'in böyle durumlarda söyleyecek sözleri oluyor. Benim harcadığım enerji de biraz azaldı böylece.
Peki sizin için bu albümde yeralmak nasıldı? Sonuçta sağlam bir tarihçeleri olan bu adamlarla çalıştınız.. (Gem'e soruyor)
Gem: Benim içinde bulunduğum en kolay kayıt aşamasıydı. Ortada şarkılar ve sesler vardı ve çabucak bira araya geliverdiler. (Gem ve Andy'ye soruyor)
Bu albümün prodüksyonunu kendiniz üstlendiniz. Neden tam da bu zamanın, bu işe başlamak için doğru olduğunu düşündünüz?
NG: Bence biz zaten tüm albümlerimizde prodüksyonu kendimiz hallediyorduk. Sadece birinin adı prodüktör olarak yazılırdı. Bana göre tüm gruplar için geçerli bu. Ama gruptan biri, bazen menajerler veya plak şirketleri, geçmişinde iyi işleri ya da hit olmuş kayıtları bulunan birinin adını oraya yazmayı tercih ederler. Bizim böyle bir çalışmamız olmadı, kendimize ait sbir stüdyomuz var, DJ veya remix yapan birine ya da "Bakın bu şarkının altyapısı şöyle ama ben şunu ve bunu yapacağım ve sonuçta şuna benzer bir tınıya ulaşacağız" diyecek birine ihtiyacımız yok. Ve sonuçta albümü bitirip 50.000 kişinin karşısına çıkıp çaldığınızda şunu düşünüyorsunuz "Evet işte bu.." Albümün 10 milyon satmasını tercih etmiyorum anlamına gelmez bu. Tabi, müthiş olur, önümüzdeki 2 yıl kutlarım bunu ama albüm satmazsa da yine mutlu olurum çünkü canımızın istediğini yaptık ve çok iyi oldu. Kimin ne düşündüğü umurumuzda değil.

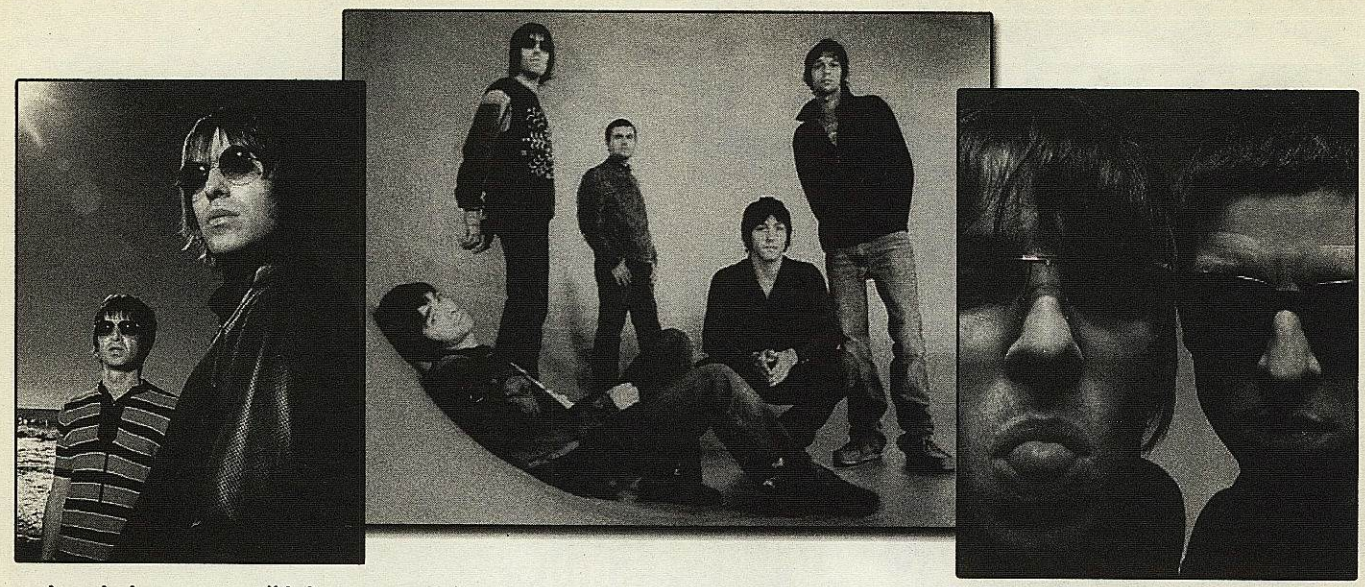

"BİZ SİHİRBAZ DEĞİLİZ. MANCHESTER'DAN, DÜNYANIN EN İYİ GRUBU OLMAK İÇİN YOLA ÇIKMIŞ DÖRT HERİFİZ SADECE." ...ee, istersen bir daha say Liam.

Biraz da şarkıları yazma aşamanızdan konuşalım, artık grupta şarkı yazan 4 kişi var. Bu sizi nasıl etkiledi? (Andy'ye soruyor)

AB: Bugüne kadar bulunduğum tüm gruplarda şarkıyazarı hep bendim. Şimdi buradayım ve artık üzerinde çalışılacak yığınla melodi var. Bu çok ilham verici birşey.

Stüdyoda nasıldınız?

NG: Şarkıyı kim yazmış olursa olsun aynı şeyi yaptık. Şarkı benimse, oturup kafamda ne varsa çaldım ve yapabileceğim şeyler bittiğinde sordum; "Hepsi bu, birşeyler katmak isteyen var mı?" Genellikle Gem çıkıp; "Ben şunu çalmak istiyorum" dedi. Ya da Liam "Bence şöyle yapalım"... Herkesin bir fikri oluyordu.

Hindu Times'ı albümün ilk single'ı olarak seçtiniz. Bunu seçmenizin özel bir sebebi var mıydı?

NG: O şarkıyı tamalamamız çok zaman aldı ve en son yazdığımız şarkı da oydu. En sonunda ortaya şarkının 5 ayrı versiyonu çıktı ve bize göre hepsi de tamamdı. Şarkının enstrumantal etkisi çok fantastikti ve hepimiz bu ilk single olur diye düşündük ve üzerine sözleri yazmaya karar verdik. Ve bu da çok zamanımı aldı. Bu şarkıyla uzunca bir süre savaştım diyebilirim. Mix aşaması bile çok zaman aldı. Bence çok basit bir şarkıydı ve aslında bu kadar uzun süre üstünde çalıştığınız şarkılar genellikle 5 dakikada yazdıklarınız kadar iyi olmazlar, neden bilmiyorum ama bu kez oldu.

"Hindu Times" adı nereden çıktı?

NG: Bu gerçek bir gazete ismi. Bir gün GQ dergisi için fotoğraf çekimlerindeydim ve orada bir stilist vardı. Ve bir dolap dolusu giysi. Ona; "Hayatının 2 saatini boşuna harcıyorsun ve kendi istediklerimi giyeceğim" dedim. Çekimler bittikten sonra hatırlamadığım birşey için beklerken dolaptaki T-Shirtlere göz atıyordum ve üzerinde The Hindu Times yazan bir tane gördüm. Çaldım onu. Albümdeki şarkıların bazıları enstrumantaldi ve biz onlara isimler bulduk. Yani onları ens #1, ens #2 diye adlandırmaktan daha iyi bir yoldu. Hindu Times'da böyleydi ve şarkının adı olarak yapışıp kaldı.

Peki şarkının sözlerinde nelerden esinlendin?

NG: Hindu Times'ın henüz enstrumantal olduğu sıralarda Black Crowes ile turneye çıkmıştık. İçlerinden biri bu şarkıya "en iyi Oasis şarkısı" dedi. Bu beni epey düşündürdü. "Nasıl yani" dedim. "Çok ayakta bir şarkı, çok pozitif, klasik Oasis" dedi. Ben de şarkıya yazıp yazabileceğim en pozitif, en optimistik sözleri yazmaya çalıştım.

Video çekimlerinde çok eğlenmiş görünüyorsunuz. Gerçekten öylemiydi? (evet diyorlar) Eğlenceli olan neydi?

NG: Wiz'e –Hindu Times videosunun yönetmeni- "biz bu şarkıyı davul kaydının üzerine canlı çalacağız, senkronizasyon işini halledersin. Çok alık görünüyorsak, etkileyici görünmemizi sağla yeter" dedim. Canlı çaldık şarkıyı. Yaklaşık 500 kez. Video Wiz'in fikriydi. Stones'un "Charlie Is My Darling"1 filminin bir re-prodüksyonu. Video hakkaten öyle oldu.

Albümün adından da sözedebilirmiyiz? Bunun öyküsü nedir?

NG: Çok kozmik birşeyler söylemek isterdim ama yine bir T-Shirtten... T-Shirt'ün üzerinde bir sembol gördüm ve altında "This is the sign of "Heathen Chemists" yazılıydı.

Peki, "Heathen Chemistry" lafı neyi anlatıyor sizce?

NG: Hepimiz birşeylere inanıyor ama uygulamasından uzakta duruyoruz. Bence "heathen" kelimesi gerçekte bunu anlatantıyor. Ve albüm de tüm bu "heaten" kişiler arasındaki kimya gibi tınlıyor.

Ya albümün kapak fotoğrafı?

NG: Paris'e gittik ve metroda birkaç fotoğraf çektik. Hemen hemen hepsi flu. Kimin kim olduğu anlaşılmıyor bile. Sadece Liam ve Gem kameraya daha yakın durdukları için anlaşılıyor biraz. Siyah-Beyaz dış çekimler hepsi. Ve bu gerçek bir fotoğraf.

1. "Charlie Is My Darling" 1966 yılında yönetmen Peter Whitehead'in çektiği, The Rolling Stones üyelerinin (Mick Jagger, Keith Richards, Brian Jones, Bill Wyman ve Charlie Watts) rol aldıkları, 1965 sonbaharında İrlanda turnesi konser ve sahne arkası görüşmelerini görüntüleyen film.

You're my sunshine, you're my Spain!

Zafer Tipigil Barcelona'dan bildiriyor

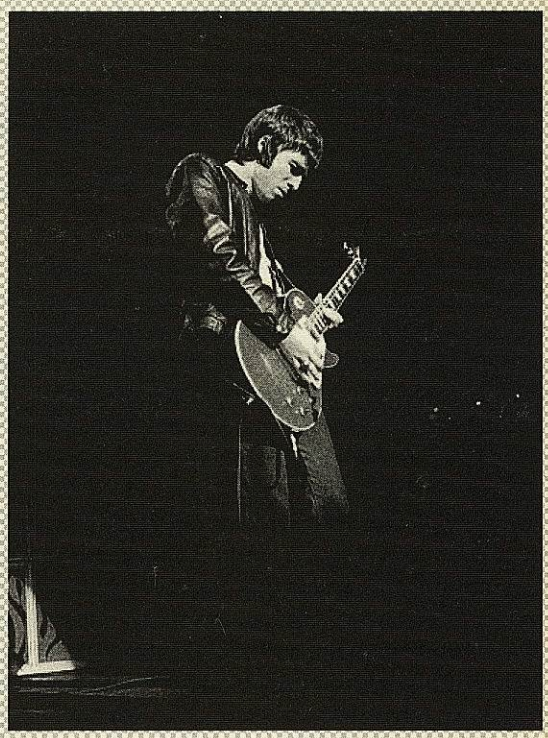

Barcelona'da hava sıcaklığı 32 C.'ın altına düşmedi. Hava çok nemliydi. 19 Haziran'da Razzmatazz isimli eski bir depoda gerçekleşecek olan konser için ayın 18'inde şehirde idik. İlk gün, leş sıcakta -turist olmanın gerektirdiği şekilde- gereksiz yere fazla yürüyünce, daha önce ön çapraz bağını nazikce kopardığım sol dizim şişti. Aynı gün şehrin Port Vell, "Eski Liman" adıyla anılan noktasındaki alışveriş merkezinde, dev ekranda Kore'nin İtalya'yı altın golle elemesine tanık olduk. İlk önce hoşuma gitti çünkü Totti yakışıklıydı ve iyi top oynuyordu. Ancak konser günü İtalya'nın elenmiş olduğuna üzüldüğümü farkedebildim. Kore'liler çekilmezlerdi.

19.06.2002...

Plaza Catalunya'da kaldığımız evi saat 19:30 sularında terkedip taksiyle konser mekanına doğru yola çıktık. Razzmatazz, İstanbul'un Maslak'ını andıran ve tamirci amirlerin dükkanları olan bir yer. Farkı düz ayak, Barcelona'da ve Oasis'in sahne alacağı bir yer olması. Saat 20:00 sularında 28 Euro'luk biletim aşağı yukarı Babylon büyüklüğünde bir yere girmeme yetti. Mekan henüz boş sayılırdı, dizim elverseydi sahneye yapışıp Noel'in ayakkabılarını cilalayabilirdim. Yemedi. Kendimize ortalarda bir yer edinip içmeye başladık. Sahne dikdörtgen biçimindeki mekanın kısa kenarına yaslanmıştı. Karşı duvardan mesafesi 15-20 metre civarındaydı. Sahneye baktığınızda sol yanınızda kalan barda, plastik bardakta satılan 2 yudumluk bira 3 Euro'ydu. Normalde bunun dörtte, beşte birine bir şişe tatsız tuzsuz İspanyol Estrella Damm birası içebilirdiniz. Ben marketten daha önce methini duyduğum Belçika Duvell birasından 2 şişe alıp içtim ve 3 Euro'dan az bir para verdim. Tadı sertti, şişesi güzeldi, koleksiyonuma kattım. Mekanın uzun kenarlarında ayaklarınızı balkondan sarkıtırcasına oturup konseri kıç üstü seyredebileceğiniz birer asma kat bulunuyordu. İçerde taşlar çatlasa 1000-1500 kişi vardı. Konser, 98 yılından kalma bir Cumartesi Roxy gecesi kıvamında kalabalık idi, tuvalete gitmek istemezdiniz.

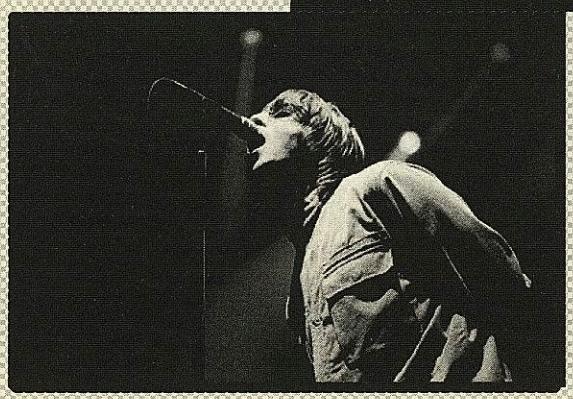

Sahne arkasında siyah üzerine beyazla "EXIST" yazan 6x5 metre boyutlarında bir vinil geriliydi. Wembley'de 75.000 kişiye söyleyen adamların buraya gelmeyeceklerine kesin gözüyle bakarken ön grubu izlemek üzere sahne arkasında bulunduklarını farkettim. Liam'la göz göze geldik; bana "merak etme bugün çalıyoruz" der gibi bir bakış attı. Saat 22:00'da "Fucking in the Bushes" ile konser başladı. "Familiar to Millions" turunda olduğu gibi henüz sahnede değillerdi. İlk parça "Hello" idi. Sonuncusu da The Who'nun "My Generation"ı. Bu ikisi arasında yaklaşık 1,5 saat sahnedeydiler. Ağırlıklı olarak yeni albümleri "Heathen Chemistry" ve "Standing on the Shoulder of Giants" albümlerinden çaldılar. Daha önce Gümbet'te vatandaşlarımızla birlikte kolkola söylediğimiz "She's Electric", olmazsa olmaz "Live Forever" ve herkesin bir ağızdan omuz omuza yaparak söylediği "Some Might Say" en keyiflendiğim dakikalardı. "Cigarettes & Alcohol", Familiar to Millions turunda olduğu gibi Soundtrack of Our Lives turununda da en sıkı parçalarındandı. Dizim çok ağrıyordu, biraya ulaşmak çok zordu, atılabilir kameradaki film daha 3. şarkıdayken bitmişti.

Oasis'in ilk beşi hiç olmadığı kadar güçlü olmuş. Gem ve Andy'nin katılımıyla, karşınızda duran grup -kimi çok bilmişlere göre- Manchester gettolarından çıktığı ve İngiliz tabloidleri kardeşler arasındaki kavgaları iyi pazarladığı için meşhur olmuş bir Oasis değil; bence hiç öyle olmamışlardı. Gem ve Andy'nin sahnedeki karizmaları inanılmaz, Liam her zamanki kadar piç. -Katalanların önünde Hindu Times'ı söylerken bir nakaratı "You're my sunshine you're my Spain!" şeklinde değiştirecek kadar...- ve Noel bu grubun bir parçası olmaktan ilk defa bu kadar mutlu ve gururlu. Alan White ise her zamanki kadar cool.

Koskoca Oasis, Razzmatazz'a sığdı ya, Türkiye, Dünya Şampiyonu olur...

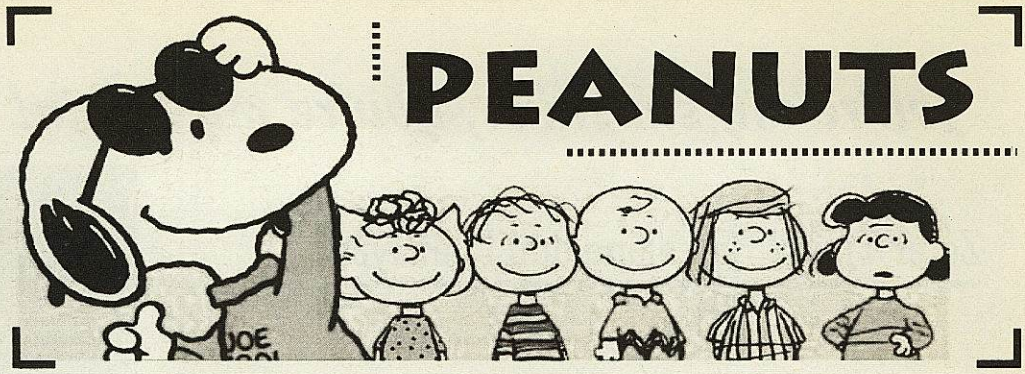

Franklin :

Charlie Brown gibi hiçbir şeyin boş bir posta kutusu kadar eko yapamayacağını çook iyi bilen birisine, hiç cevap veremeyeceği sorularla yatağında boğuştuğu geceler sonrasının gün ışığında destek olmaktan vazgeçmeyen, çocuk filmlerine bayılan, Disney tarzı bu filmleri Sally gibi bazı ukala büyümüş de küçülmüşlerin nasıl beğenmediğini anlayamayan; hepimizin hayatında mutlaka yer etmiş bir tad olan şu hani hatırlayın okul dışından ilk edindiğimiz arkadaşın farkını, işte o hayatsal çeşniyi yansıtan, kıvırcık saçlı, soyadının Armstrong olduğu pek az bilinir bilgisini de vermekten çekinmeyeceğim sevgili Franklin bu ay konuğumuz.

Charlie "*the one with the freaks*" Brown ile Franklin 1968'de bir plajda tanışırlar. Aynı okulda olmadıklarından daha evvel görüşmemişlerdir. Mamafih ortak ilgilerinin bolluğu ve Franklin'in diğer Peanutlara göre delibozuk kişisel tutkulardan uzak, halk arasındaki tabir ile "efendi" bir çocuk olması sayesinde leziz arkadaşlıklarının temelleri hızla atılmıştır o gün sıcak güneşin altında, fokurdayan kum tanelerinin hemencik üstünde. İlk paylaşımları her delikanlı amerikan veletcanının ve Patty'nin hemfikir olduğu üzere baseballdur. Franklin, Linus kadar İncil'e hakim oluşu, iyi bir merkez oyuncusu olduğu için Patty'nin gözüne girişi ve Charlie Brown gibi onun da hiç tanıyamadığı fakat ailesinden duyduklarının hayranlık ve gurur verici olduğu bir büyükbabasının oluşu vesileleri ile ilk günden itibaren söylecek çok sözü olmuş olgun bir karakterdir. Lucy veya Sally gibi çığırtkan özellikleri olmadığı için pek başrollerde olmamıştır ama o da Schroeder gibi gizemini, yanında sevimliliği mütemadiyan getiren çocuksu ciddiyetini hep korumuştur. Ayrıca üstad Charles Schulz'un da ne kadar özel bir insan olduğunun önemli bir başka göstergesidir kendisi. 60ların ortalarında ırkçılık had safhalarda iken, siyah ve beyazlar pek öyle aynı kareler içinde yer tutamazken, ülkenin ileri gelen yayın organlarında yer tutan Peanuts dizisine siyah teninden hiç sakınmadan çekinmeden girebilmiştir Franklin, çünkü tanrısının C.Schulz olduğu Peanuts dünyasında renk ayrımı gibi içindeki çocukları hiç öldürmemiş insanların kuramayacağı saçma önyargılara yer olamamıştı. Bazen yergiler de almış tabi C.Schulz bir şekilde diziye politik bir imgemi sokmak istediği konusunda, fakat zamanla insanlar onun düşünce yapısını yakalayabilip saçma amerikan icadı sorularını başkalarına sakladılar herhalde. Zaman ne garip bir sermaye, acayipte bir yokedici... Franklin'in bir kez dediği gibi "*Zaman çok hızlı geçiyor, Charlie Brown...Umarım sonunda uzatmalar vardır...*"

Dünyanın en fazla sağa sola göndermeler yapan çizgi filmi The Simpsons'ın (bkz: Lull aralık 2001_Stanley Kubrick Dosyası) bir Halloween özel bölümünün sonunda Simpson ailesi "Mutlu Cadılar Bayramı" diye bağırırken, arkada Bart'ın sevimli köpeği Santa's Little Helper'ın aynı Snoopy gibi dansetmesi pek güldürdü beni, pat diye paylaşaşaştım birden sizinle, Franklin'i uğurlamadan evvel öyle bir dem vurasım geldi. Bazen korkarak düşünürüm mesela Lisa Simpson ve Sally Brown karşılaşsa neler konuşurlardı diye, ya da daha korkuncu bir düşünsenize Cartman ve Charlie Brown'ın karşılaştığını, aman tanrım, katastrofi!

[fati]

***** 07/06/1998 tarihinde Snoopy'nin kulübesinde ranza yataklar vardı.

➪24/07/1957 tarihinde Snoopy, bir sirk köpeği kişiliğine büründü

Franklin'in Peanuts'daki debutu. (31/07/1968)

KİŞİLİK: *i.* Bir kimsenin kendine özgü özelliklerin tümüne verilen ad.

RÜYA: *i.* 1- Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin topu, düş,
2- (mec.) Hayal

David Lynch filmlerinin remix'i: MULHOLLAND DRIVE

Alkan Avcıoğlu

David Lynch sanat sergileri, fotoğraf kitapları, filmleri, ve çeşitli projeleriyle tam bir sanat adamı. Üstelik fotoğrafları ve diğer sanat çalışmalarını incelediğimizde, filmlerinden pek de uzak olmayan temalarla karşılaşırız. Filmleri çoğu insana karışık ve garip gelirken, Lynch'in bu yönü sinefiller tarafından çok beğenilir ve Lynch'in klasik anlatım üslubunu reddeden hikaye akışları üzerine odaklanılır. Özellikle ülkemizde Lynch genç sinema-tutkunları için, düz sinemanın karşısında duran bir ikon-kırıcıdır. Oysa ki Lynch'in asıl amacı konvansiyel sinemayı kırmak ve parçalamak değil. David Lynch için

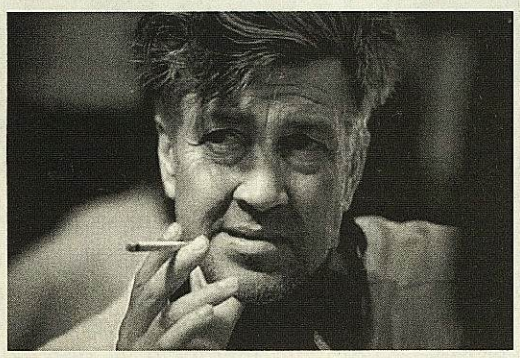

önemli olan ruhun derinliklerine inmek. Lynch'in büyüklüğünün sırrı ise kendi film üslubunu yaratabilmiş biri olması. Hollywood sineması sınırları içindeki bir istisna o. Ve Hollywood sinema stilini alt-üst etmekle uğraşsaydı, kendi ekolünü yaratamaz ve son tahlilde Hollywood sinemasına bağlı kalırdı.Bu özgün Lynch sanatının bilinçaltının derinliklerindeki gezintisinin film sanatındaki yansıyışı ise haliyle, görüntü, renkler ve *sese* verdiği önem ekseninde çözülebiliyor. Lynch'in her fırsatta belirttiği gibi onun filmlerinde bir "duygu" vardır. Sürreal imgelerinin bir şeyleri simgeleyip bir senaryosal bütünlük oluşturduğunu kabul etmez. Lynch filmleri kuşkusuz ki her şeyden önce bir "ruh hali"dir. Kişilik, rüya, fantezi, gerçeklik, gibi bir takım temalar Lynch yorumuyla her filminde karşımıza çıkar.

David Lynch'in ne kadar yaratıcı olduğunu veya kendi özgün tarzını ne kadar iyi yarattığını anlatma çabasına girmek şüphesiz ki daha uzun bir yazının konusu olabilir. Bu yazının konusu olan Lynch'in son filmi "Mulholland Drive" ise, eski Lynch filmlerindeki o *ruh hal*lerinin bir remixi gibidir. Mulholland Drive ve Lynch aylardır hem zihinlerimizi hem de dergi sayfalarımızı bolca meşgul etti. Son 2 sayıdır David Lynch üstüne odaklanmamız bile kafi gelmedi. Bunun tek nedeni ise Mulholland Drive'ın son yıllarda gösterime girmiş en nitelikli filmlerden biri oluşu.

David Lynch, Lost Highway'in ardından "Straight Story" gibi bir sade bir film yaparak herkesi şaşırtmıştı. Bu yüzden Mulholland Drive'a gittiğimde beni ilk şaşırtan şey Lost Highway temalarına çok yakın duruşu ve Eraserhead imgelemlerini yeniden ziyaret edişiydi. Filme dönecek olursak Mulholland Drive ilk önce Twin Peaks tarzında bir ABC dizisi olarak tasarlandı. Ancak süresi sorun yaratınca Lynch başka finansal kaynaklara yöneldi ve Mulholland Drive'ı film olarak gösterime soktu. Mulholland Drive'a ilk baktığımızda bizi şaşırtmayan şey ise alıştığımız gibi görüntü yönetmeninin Peter Deming oluşu ve müziklerin Angelo Badalamenti imzası taşıması.

Mulholland Drive, yönetmenin Lost Highway tarzı filmlerine yakın dursa da ilginç bir şekilde onlardan ayrılıyor. Lost Highway'in öznel, kapalı, ve hatta eksiklik kaygısı taşımayan anlatımının aksine, Mulholland

Drive'da hikaye akışı son derece simetrik ve tüm parçalar verilmiş durumda. Lynch bu sefer bütün parçaları filme yerleştirmiş durumda. Dune, Straight Story gibi filmlerini saymadan asıl Lynch filmleri diyebileceğimiz tarzdan bu eksende ayrılan ve kara film janrına ayak basan bir film var karşımızda. Her ne kadar izleyiciler filmde ne olduğunu anlamakta zorlandığından şikayetçi olsa da, Lynch filmin bir çok yerine çeşitli ipuçları yerleştirmiş durumda. Hakkında yazılan çizilenlerin aksine ve de Lynch'in önceki filmleri gibi bunun da birkaç farklı okuma tarzından anlaşılabileceğine, ve filmin farklı yorumlara açık olduğuna katılmıyorum. Bu daha çok Lynch evrenindeki soru işaretlerimizi giderebilecek bir film, Lynch evreni için bir anahtar mahiyetinde. Önceki Lynch filmlerinin aksine adeta bir oyun. Bu yüzden David Lynch'in mutlaka ama mutlaka görülmesi gereken bir filmi..

Film geleneksel anlatı kalıplarına bağlı kalmadan, Lynch'in özgün stilinden ve görüntülerinden aktarılıyor bize. Gecenin karanlığında yolda ilerleyen bir araba ile film başlarken Kayıp Otoban'daki hissi yakalıyorsunuz. Ancak David Bowie'nin-I'm derranged'i yerine, Dario Argento filmlerini andıran gerilim dozu yüksek karamsar bir müzik var arkada. Birkaç dakika sonra bu limuzin ağaçların yanında duruyor ve arka koltuktaki kadına doğru bir silah doğrultuyor. Cinayetin işlenmesine ramak kala, gecenin bu geç saatlerinde yarışırcasına gelen iki araba dolusu çılgın gencin gürültülü ilerleyişi giriyor Lynch'in kadrajlarına. Bu arabalardan birisinin limuzine çarpmasıyla cinayet işlenemiyor, ve kazadan, cinayete kurban gitmekte olan esmer kadın hafif yaralı bir şekilde sendeleyerek kurtuluyor. Bu esmer kadın ağaçların arasından şehre, Sunset Bulvarına doğru iniyor, ve bir evin önünde uyuyakalıyor. Bu evde teyzesi oturmakta olan Betty ise ertesi gün buraya taşınıyor. Evinde bu gizemli esmer kadına rastlamasıyla olaylar gelişiyor. Kazadan kurtulan kadın hafızasını kaybetmiş durumda, ve çantasından çok yüklü miktarda para ve bir de garip bir mavi anahtar çıkıyor. Evdeki bir film afişindeki Rita Hayworth yazısından kendisine Rita ismini alan esmer kadın ile Betty bir aşk yaşamaya başlar. Betty, Hollywood'a bir yıldız olmak için taşınmıştır, ve oyuncu seçimlerine katılmak dışında Rita ile beraber Rita'nın başına gelenleri çözmeye çalışırlar. Bu esnada Adam Kesher adlı yönetmenin hayatından kesitler de izlemeye başlarız. Tarantino'nun filmlerinde hissedilen, b-tipi filmlerden beslenen o mizah duygusu bu sahnelerde karşımıza çıkar ve kuşkusuz bu sahneler tüm izleyicilerin ilgisini çekmiştir. Bu arada Adam Kesher'ın filmindeki başrol oyuncusunun Camilla olması için garip ve tehlikeli işler dönmektedir. Film bu istikamette ilerlerken bir buçuk saati aşkın bir süreden sonra izleyicinin mantığını allak bullak eden olaylar gelişir.

Betty, Diane adlı kendisine benzeyen başka bir şahısa döner, birden başka

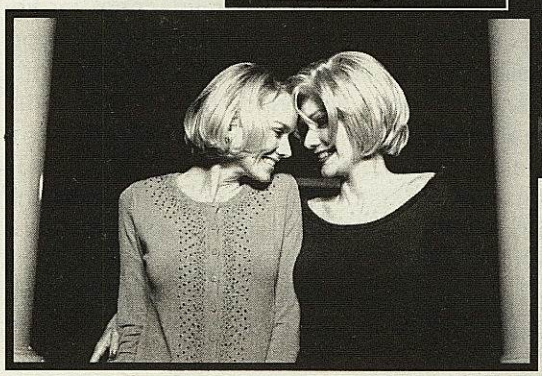

bir eve konuk oluruz ve filmdeki herkesin farklı rollerde olduğu farklı bir dünyaya...Filmin bu su yüzeyindeki halini daha detaylı anlatmaya gerek yoktur. Zaten Lynch'in güçlü imgeleri herkesin hafızasına kazınmıştır.

Asıl gerçeklere dönecek olursak filmi baştan anlatmak gerekir. Öyle ki bu sefer, ilk izleyişte kolaylıkla atlanılacak ayrıntılar(henüz başlangıçtaki yazılar bitmeden verilenler) büyük önem kazanır. Film 50li 60lı yılların renkli dünyası ve swing gençliğinden oluşan idealize hollywood görüntüleri ile başlar (bu görüntüler muhtemelen Adam Kesher'ın çekmekte olduğu filmdir). Araya giren Diane'in gülümseyen yüzü ve hemen yanındaki yaşlı çiftin gülümseyen yüzünden sonra bir yatak gösterilir ve uyumakta olan şahsın nefes alıp-verişi duyulur. 3-4 saniye süren bu görüntüden sonra araba kazası sahnesi başlayacaktır. Bu görüntüleri atlamayan herkesin anlayacağı gibi bir rüyayı izlemeye başlarız. Bu evdeki o yatakta uyuyan şahıs Diane'dir. Rüyasında Betty adlı son derece saf ve iyiliksever taşralı havalarında bir kıza dönüşmüştür. Rüyasında uyuyuşu, kendi yatağında ölü olan Diane isminde bir kız çerçevesinde maddeleşir.

Rüyayı tam olarak anlatmadan önce gerçek hayata geçmekte fayda var. Nitekim Lynch filmleri sanıldığı gibi çok karışık hikayeler içermez. Filmlerinin karışık bir hale bürünmesinin

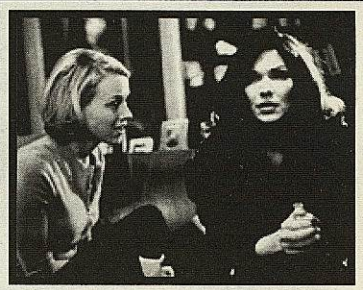

genelde benzer nedenleri vardır. Bu filmde de Lynch filmografisinin özetiymiş gibi net bir şekilde kullanılır bu oyun. Bildiğimiz gibi insan rüya gördükten sonra uyandığında normale dönmekte ve gerçekleri algılamakta zorlanır. Rüyamızda gerçek hayatımızdan bir karakteri gördüğümüzde, rüyamızda yaptığı

eylemleri aslında yapmadığını algılamak bile kısa bir süre alır. Lynch filmlerinin karışıklığı hikayeye değil de rüya sonrasındaki bu garip algı dönemine daha çok yaslanır. Örneğin Mulholland Drive'da bir rüya izleriz, bütün karakterleri rüyadaki halleri ile tanıdığımız ve olayları bu yönde algıladığımız için, rüya olduğunu bilsek bile, daha sonra gerçekleri algılamakta zorlanırız. Rüyadan uyandığımızda yaşadığımız o garip 3-4 dakikaya denk gelen dönemde Mulholland Drive'da flashback'lerin başlaması filmi anlamamızı adeta imkansız hale getirir. Olaylara ve asıl gerçeğe hakim olamayıp filmin tamamen soyut yorumlarına yönelenlerin sayısı da az değildir.

Bu yüzden filmin kurgusunun aksine şimdi gerçekleri aktarıp rüyadaki yansıyışlarına bakalım. Mulholland Drive'ın en muhteşem taraflarından birisi de bilinçaltının mükemmel bir şekilde harmanlanması ve Diane'in rüyasındaki her şeyin, gerçek hayatındaki detaylarla bağlantılı hale gelmesi. Gerçekler için başvuracağımız kaynak Diane'in uyku sonrası kanepesinde oturup rüyasının etkisiyle geçmişi düşündüğü anlar, yani bize flashback olarak verilen görüntüler. Bunların arasından en önemlisi de Adam Kesher'ın evinde verilen parti. Diane Kanada'dan Hollywood'a film çevirmeye gelmiş bir yıldız adayıdır. Ancak oyuncu seçimlerine katıldığı "Slyvia North'un Hikayesi" adlı filmde çok büyük bir arzuyla istediği başrolü Camilla'ya kaptırmıştır. Örneğin bunları yemekte Adam Kesher'ın annesine anlatır. Rüyasında ise Adam Kesher'ın annesi Coco Lenoix'yı teyzesinin eviyle ilgilenen manager olarak hayal eder. Yine örneğin bu yemekte Camilla'ya birşeyler söyleyip onu öpen sarışın kızı da rüyasında Camilla olarak görür. Gerçek hayatındaki karakterlerin bu şekil yansıyışlarına örnekler sürüp gidebilir. Aynı yemekte bir ara geçip giden kovboy, rüyasında gizemli, kötü bir adam olarak yansıma bulur.(Kovboy da tıpkı Lost Highway'deki şeytansı adam gibi kaşsız garip bir adamdır). Devam edecek olursak, Diane bu rolü Camilla'ya kaptırışını hazmedemez. Bu kabullenememe ile rüyasında fantezilere sığınır ve bunu mafyamsı, kötü işler çeviren bir Hollywood'a bağlar. Garip ve gizemli güç odaklarının olduğu bu Hollywood'da bir takım adamlar Adam Kesher'a başrolü Camilla'ya vermesi için akıl almayacak baskılar yaparlar. Lost Highway'de Fred'in karısını öldürüşünü kabullenemeyip fantezilere sığınması ve Pete adında genç bir delikanlıya dönüştüğünü hayal etmesinden çok da uzak bir olay değildir bu. Kayıp Otoban'da bu dönüşümünün ardından hayal dünyasında ilerleyen Fred'in bilinç altından istemediği şeyler hayaline karışmaya başlar ve işler kötüye gider. Eraserhead'de de garip bir yaratık gibi olan çocuğunu öldürdüğünü kabul edemeyen bir erkek karaktere rastlarız. Kayıp Otoban'da hayalini kabusların basmasıyla Fred kafayı üşütürken, Mulholland Drive'da da Diane benzer şekilde sinir krizi geçirerek intihar eder. Yine benzer şekilde Diane'in de istemediği şeylerin rüyasına karışmıştır zira. Lynch'in benzer temalarına filmlerinde hep rastlamak mümkün oluyor zaten. Yine Kayıp Otoban'daki Mr. Eddie ve çevresi, tıpkı Diane'in rüyasındaki kötü güç ağı olan Hollywood gibidir. Lynch'in filmlerinde görüntü ve imgelerin rahatsız edici kullanımı eşliğinde yaratılan tekinsizlik ortamı ile bağdaşan türden insanüstü veya anlaşılamayacak güçlerdir bunlar. Mulholland Drive'da karanlık koridorlarda ilerleyen evin içini dolaşan kameraların ilerleyişinde bile hep başka 3.bir varlık varmış hissi verilmeye çalışır. (çok büyük bir varlığın varolduğu hissi Lynch filmlerinde garip bir şekilde yer bulur hep, Lost Highway'in plonjeye yakın kamera açıları karakterlere bir uzaklık, yabancılık katar, sanki onları bir başkası hep izliyormuş gibi. Mulholland Drive'da da rüyadaki kötü Hollywood'un binalarının tedirgin bir müzik eşliğinde helikopterden yine plonje bir şekilde verilişini Lynch'in keyiften yapmış olduğunu düşünmeyin) Filmdeki bu sahnelerde özellikle müzik, hatta çoğu zaman ses efekti bile kullanılmamıştır. Bu korku veren anlatıma, Lost Highway'deki evin içinde, ve Eraserhead'teki rahatsız edici ortamlarda da rastlanır. Örneğin Eraserhead'te ve Lynch'in erken dönem filmlerinde rahatsız edici sesler çok fazla kullanılmıştır. Oysa Lost Highway ve sonrası dönemde bunun müzik kullanmamak bir yana, ses efektlerinin kasıtlı olarak törpülenmesine kadar gittiğine tanık olabiliriz Lynch filmlerinde. Kayıp Otoban'da Fred'in evinin karanlık koridorlarında ilerleyip banyoda

...Lost Highway ve sonrası dönemde bunun müzik kullanmamak bir yana, ses efektlerinin kasıtlı olarak törpülenmesine kadar gittiğine tanık olabiliriz...

aynada kendini gördüğü sahneleri veya Mulholland Drive'da Betty ve Rita'nın Club Silencio'dan (hemen belirtilmeli ki Club Silencio sinema tarihinin en unutulmaz sahnelerinden biridir. Blue Velvet'ı hatırlamamak imkansız gibidir) odaya döndükleri ve mavi kutuyu açacakları, Betty'nin birdenbire kaybolduğu sahneyi hatırlamak gerekir. Lynch'in atmosferini bu yolla zenginleştirmesi daha isabetli bir karardır. Özellikle Mulholland Drive'ın kara film türüne bel bağladığını unutmadığımız sürece. Mesela film başlarındaki Winkies'te rüyasını anlatan adamın arka taraftaki garip kara yaratığı gördüğü sahne bunun tam zıttı bir seçim gerektirir. Bu sahnede yavaştan ilerleyen müzik birden korkunç bir şekilde artar, ve aniden çıkan görüntü de bu irkilme olayını nihayete erdirir. Tedirgin bir atmosfer yaratma seçimi ise bambaşkadır, ve efektlere güvenmeyi sevmeyen Lynch'in asıl seçimidir. Kanımca yukarıda anlattığımız şokun ardından, adamın yere yığılıp bağırdığının gösterilmesi fakat çığlıklarının duyulmaması çok daha nitelikli bir sahnedir.

Lynch'in filmlerindeki bu tekinsiz atmosferler görüntülerle desteklenir. Mulholland Drive'da mavi ışık ağırlıklı kullanılırken, mavi dışındaki renklerin keskinliği de azaltılmıştır. Görüntü üzerine yapılan bu çalışmalar filmin atmosferini oluşturmakta pay sahibi olduğundan çok mühimdir. David Fincher'ın se7en'ında benzer bir çalışma yapılmasının ne kadar başarılı bir şehir yarattığını hatırlamak gerekir. Bunların dışında idealize Hollywood değerleri de görüntülerde çok iyi kullanılmıştır. Diane'in rüyası bir Hollywood düşü olduğundan 1950'lerde geçer gibidir. Camilla'nın Hollywood starını simgeleyişi, Rita Hayworth'tan Rita ismini alışıyla ironikleştirilir ve Rita Hayworth'a yakın ağır makyajıyla desteklenir kimi sahnelerde. Işıklandırma Lynch'in kullanacağı imgeler için de çok önemlidir. Filmdeki cevapsız telefonları düşünecek olduğumuzda aklımıza bazı güçlü görüntüler getirmekte zorlanmayız, zira bu sahnelerde ışık kullanımı baskındır. Büyük perdeler, veya Diane'in telefonun yanındaki kırmızı lamba David Lynch'in trade-mark imgeleridir artık zaten. Filmin görüntülerinin bu kadar sağlam olması Lynch'in amaçları için çok önemlidir. Yoksa anlatmakta olduğumuz rüya ve gerçekliğin içiçe girmişlik duygusu böyle kolay kolay verilemezdi. Kaldığımız yeri özetleyeceksek, Diane başrolü Camilla'ya kaptırmıştır. Bunun ardından Camilla ile Diane bir şekilde tanışır ve yakınlaşır, bir ilişkiye başlarlar. Camilla'nın Adam Kesher'ın filminde aldığı rol sonucu Adam Kesher'a yakınlaşması ile Diane sevgilisinden de olmuş olur. Bunlar hep Diane'in rüya sonrasında geçmişi düşünüşünü simgeleyen flashbackler ile verilir. Hatırlanacağı gibi Diane uykusundan uyandıktan sonra gerçeğe alışmakta güçlük çeker, ve kendisine kahve yaparken kısa bir süre hayal görür. Bu hayalin devamıymış gibi başlayan görüntüler ise geçmişten kesitlere dönüşür. Birazdan Diane'i koltukta mastürbasyon yaparken görürüz. Geçmişi hatırladığında düşünecek iyi şeyleri, örneğin ilişkileri kısa sürede bozulduğu için düşünecek çok daha iyi bir şeyi yoktur Diane'in. Bu rahatsızlık Diane'in boşalamayıp terler içinde kalışı ve sinirli tavırları ile gösterilir. Adam Kesher'ın evindeki parti de bu flashbacklerin hemen ardında verilir zaten. Lynch, Adam Kesher'ın evindeki partiden bir tabak kırılması gürültüsü eşliğinde ani ve sert bir geçişle Winkies'e geçer –ki sinema tarihinin en iyi geçişlerinden birine imza atmıştır-. Winkies'te Diane bir kiralık katile bir çanta dolusu parayı Camilla'yı öldürmesi için verilirken gösterilir. Katil de ona kız öldüğünde mavi anahtarı vereceğini söyler. Bu sahnede Club Silencio kadar muazzam olan Winkies rüyası sahnesiyle ilgili bağlantılar da verilir. Diane'in rüyasında bir adam bir adama rüyasını anlatır. Adama rüyasında onun kasanın yanında durduğunu ve her şeyin o an başladığını söyler. Arka taraftaki siyah yaratıkımsı adam için söylediği cümle de bilhassa önemlidir: "He's the one who's doing this". Film sonunda verilen görüntülerden de anlaşılacağı gibi Winkies'in arka tarafındaki tüm seyircilerin kabusu haline gelen şey aslında sadece evsiz bir adamdır. Kiralık katil Diane'e "emin misin?" diye sorar. Bu yaptığı kötü iş zaten Diane'e büyük bir stres veriyordur. O sırada kasaya doğru baktığında bir adam görür. Bu adam rüyasında o rüyayı anlatan adama dönüşür. Halbuki olayı yaşayan Diane'dir. Rüyalarda hiç tanımadığımız bir insanın görünüşüne bürünme olayını çok iyi bir şekilde kullanmıştır David Lynch. Diane, Winkies'in arka tarafındaki evsizi ani bir şekilde görünce çok feci bir şekilde korkmuştur. Aslında adamın anlattığı olay Diane'in başına gelmiştir. Bu evsiz adam rüyasında biraz daha korkunç bir hale bürünür ve tıpkı Lost Highway'deki gibi şeytansı bir adamı simgeler. Lost

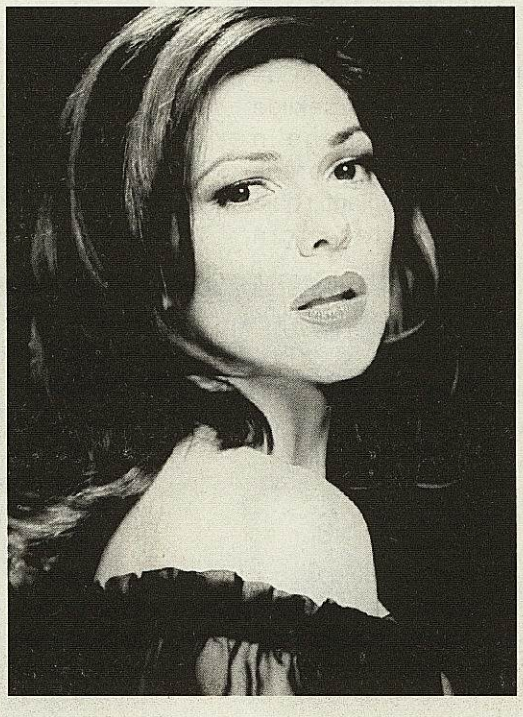

Highway'deki beyaz suratlı cinsiyetsiz görünüşlü korkutucu adam Fred'in kafasındaki kötülükleri simgeleyen şeytan gibidir. Lynch yine aynı şeyi kullanmıştır, Diane de rüyasında bu evsizi korkunç şeytansı bir yansımaya sokmuştur ve bütün kötülükleri simgeleştirmiştir: "He's the one who's doing this".

Başrolü ve aşkını kaybeden Diane, Camilla'yı öldürmesi için bir katil tutmuştur. Bu katil de rüyasında herkes gibi başka bir kişiliktir. Hollywood'taki güç adamlarının pis işlerini yapan –ama biraz da loser olan- bir katildir. Gerçeğin rüyadaki yansıyışını da vermiş olduk. Gerçekte Diane, Camilla'yı öldürtürken, rüyasında kendisi iyiliksever Betty olmuştur. Aşık olduğu Camilla ise rüyasında hafızasını kaybetmiş Rita'dır. Gerçekte başrolü alamayışı bilinçaltında kötü ve pis işler çeviren ürkütücü bir Hollywood olarak aksetmiştir. Ve bu Hollywood adamları rüyasındaki Camilla adlı bir sarışını başrolde oynatmak için uğraş vermektedir. Aynı adamlar oyuncu olan Rita'yı bir limuzinde öldürmeye çalışır. Rüya, karakterler ve detaylar ile besleniyor dedik. Bu cinayetin işleneceği an, yani kazanın meydana geldiği yer de aslında Adam Kesher'ın evine çıkan bir kestirmenin olduğu yerdir. Rüyadaki her şey gerçek hayattan kaynağını alıyor. Örneğin rüyada Betty'nin Ruth Teyzesi Kanada'ya film çevirmeye giderken, Diane gerçekte Kanada'dan film çevirmeye gelen bir yıldız adayıdır. Yine Betty gerçekte Winkies'teki garsonken, rüyasında Diane, Betty olur, Winkies'teki garson da Diane ismindedir. Ayrıca hatırlanacağı gibi meşhur expresso sahnesinin yaşandığı yerde adamlar ısrarla "this is the girl" dışında bir şey demez. Gerçekte ise Diane, katile parayı verirken Camilla'nın fotoğrafını çıkarır ve sadece "This is the girl" der. O stresli hali rüyasında tam bir saplantıya dönüşür.

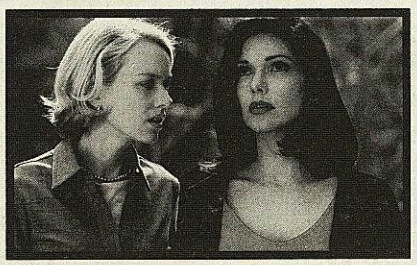

Filmin ilk 2 saatlik rüya kısmının ardından Diane uyanır. Bu arada Camilla'yı öldürttüğü için peşine iki dedektif düşmüştür, bu yüzden bir arkadaşıyla evini değiştirmiştir. Arkadaşının evde kalan kül tablasını ve eşyalarını almaya gelmesi de önemlidir. Zira gösterilenlerin flashback'ler olduğuna dair ipuçlarındandır kül tablası. Diane arkadaşının kapıyı çalışıyla uyanır, arkadaşı kültablasını alıp götürür. Sehpada bir tek mavi anahtar kalır. Mavi anahtar Camilla'nın ölümünü simgeler. Birazdan gösterilecek görüntülerde Camilla ve Diane koltuk üzerinde öpüşüp sonra da kavga ederler. Bu görüntülere geçildiğinde sehpayı gösteren *plan*da, sehpada sadece kül tablasının olduğunu ve mavi anahtarın olmadığını görürüz. Yani geçmişi düşündüğüne dair bir ipucudur.

Diane'in kabuslara ve halüsinasyonlara boğulup yatak odasına koşup intihar etmesi ile film son bulur. Bu ölüm şekli önemlidir, çünkü filmde bütün gerçekler rüyada bir yer edinir kendine, fakat bu sefer rüyadaki bir olay gerçekte bir yer edinir. Diane tıpkı rüyasındaki konumda ölür. Bu rüyasının etkisinden kurtulamadığını gösterdiği gibi daha uyandığında ölüme şartlandığının da bir göstergesi sayılabilir. Filmde bir acaip sahne daha vardır, o da rüyada Betty'nin oyuncu seçimlerine katıldığı sahne. Bu sahnede Betty karşısındaki oyuncunun elini alıp poposuna doğru götürdükten sonra bir şeylerin değiştiğini anlarız. Oyun bitene kadar Betty sanki başkası olmuş gibidir. Rüyadaki Betty'nin Diane'in gerçek kişiliğine büründüğü bir sahnedir bu. Bu açıdan hemen yanlarındaki Bob'ın söylediği söz önemlidir: "Don't play it too real, before it gets real".

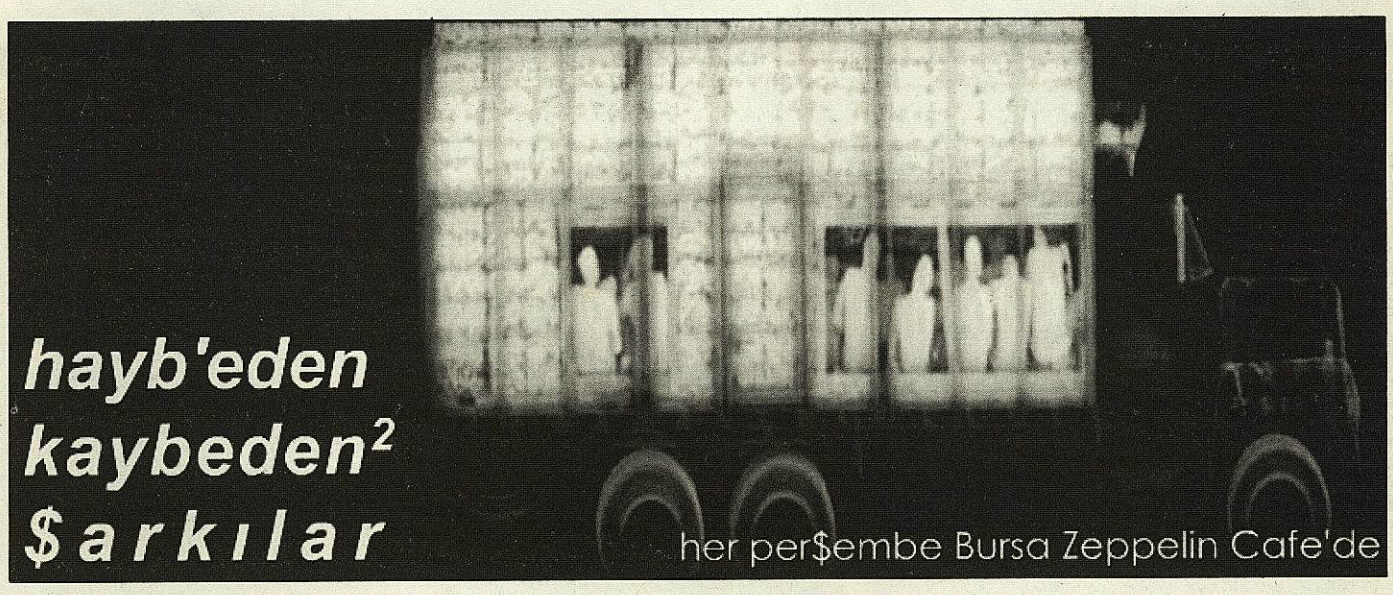

Önce elimizdeki bilgilerle başlayalım. GYBE! yedi yıl önce gitarist Efrim Menuck ve basçı Mauro Denzzente tarafından kuruldu. Grubun adı Japon yönetmen Mitsuo Yanagamachi'nin bir motosiklet çetesini konu alan, ilk ve en başarısız çalışması Buraku Empororu adlı siyah beyaz filmden geliyor. Godspeed'in ilk kaydı *All Lights Fucked On The Hairy Drooling Amp* kaseti sadece 33 tane kopyayla piyasaya sürülmüştü. Amerikan indie plak şirketi Kranky, 1998'de *f#a#oo* adlı albümü birkaç ufak değişiklikle bastı. *Slow Riot For New Zero Kanada* albümü ise geçen yıl çıktı.

çeviren: Selin Ever

kaynak: OOR

2 Grubun felsefesine göre, müziğin kendisi gruptaki üyelerden çok daha fazla önemli.Topluluk fikri bireyselliğe baskın çıktığı için, kadro sürekli değişiyor. Grup bu nedenle fotoğraflarının çekilmesine izin vermiyor. Röportaj vermeye de pek yanaşmıyorlar, ama zorunda kaldıklarında da kişisel soruları kesinlikle cevaplamıyorlar. Soyadlarının kullanılmasıysa onlara göre neredeyse ölüm cezasını hak eden bir suç. Bütün bunlardaki amaç ise dinleyiciyle müzik arasındaki mesafeyi azaltmak. Neyse ki artık internet sayesinde , biraz arama yapınca grubun hali hazırda iki gitarist (Efrim Menuck ve Roger Tellier Craig), iki davulcu (Bruce Caudron ve Aidan Girt), iki basçı (Mauro Denzzente ve Thierry Amar), bir çellist (Norsola Johnson), bir kemancı (Sophie Trudeau) ve kayıt sorumlusu David Bryant'tan oluştuğunu öğrenebiliyoruz. Söylentilere göre grup, Montreal'in bir kenar mahallesindeki terk edilmiş bir tren istasyonunda ikamet etmekte.

3 Grup, Londra'da bulunan eski Scala sinemasındaki dört kapalı-gişe konserin sonuncusundan hemen önce röportaj vermeyi kabul ediyor. Grubun lideri olduğu şüphe götürmeyen Efrim, davulcu Aidan ve tanıştırmaya bile gerek görmediği diğer iki üyeyi yakınlardaki bir Etiyopya lokantasına götürüyor.Her şey bir adam kaçırma vakası gibi gelişiyor. Klübün önü, kapalı-gişe olan konsere bir bilet ele geçirebilmek için saatler öncesinden uzun bir sıra oluşturmuş insanlarla dolu. İlginç bir şekilde, grup üyeleri yanlarından geçerken kimse onları fark etmiyor. Zaten fotoğraf çektirmedikleri ve konserleri loş ışıkta verdikleri için kimse onları tanımıyor da...

and there's no driver at the wheel"

> *"Radiohead, bir avuç ikiyüzlü yalancıdan başka bir şey değil. Her söylediklerinin ciddiye alındığını sanıyorlar, ama kendileri de bir şirket malı."*

Dün gece grup , sahne üzerine yansıtılan eski, karıncalı filmler eşliğindeki enstrümental post-rock repertuarlarından yaptıkları iki saatlik seçkiyle üçüncü kez izleyicilerin paralarının karşılığını verdi. Bazı parçaları kulak zarlarını parçalayacak kadar gürültülü çalmalarıyla tanınsalar da , bu kez tıkaçlara gerek kalmadı. Godspeed'in müziği **Dead Can Dance**, **Mogwai**, ilk dönem **Mercury Rev**, şimdiki haliyle **Radiohead** (ve tanıyor olsalardı **Wagner**!) dinleyicilerinin ilgisini çekebilir. Müzikleri emprovize havası verse de, grup üyelerinden biri bu akşam çalacak oldukları pasajlardan dokuz tanesini pis kokulu, geri dönüşümlü bir karton parçası üzerine karalıyor. Fotokopi makineleriyle ünlü çok uluslu bir şirket olan Xerox markası taşıdığını unutmamak gerek tabi.

-Her akşam farklı setler mi çalıyorsunuz?

-"Evet" diye cevaplıyor Efrim. "Dinleyicilerin çoğu dört konsere de geliyor, o yüzden...Ama genelde aynı sayıda şarkı çalıyoruz. Falan filan işte..." Röportajın henüz resmen başlamadığını belirtiyor. Bu pek umut verici değil...

Efrim lokantada sigara içilen bölümde oturmakta ısrar ediyor ve kırmızı et ısmarlamakta bir sakınca görmüyor. Prensiplerden söz açılmışken, röportaj ancak mikrofon, peçetelerin altına iyice saklandıktan sonra başlıyor. Kontratlarında da yazılı olan bir madde bu. Röportaj veriyor oldukları belli olmamalı. Efrim soruları cevaplarken, Aidan da arada bir alaycı yorumlar yapıyor. Havada bir gerginlik var. Ortada grubun sakladığı bir gündem var aslında. Röportaj isteğini kabul ediyorlar, ama Efrim kesin cevaplar vermemek için sözcüklerini seçerken neredeyse acı çekiyor. Kedi fare oyunu başlıyor.

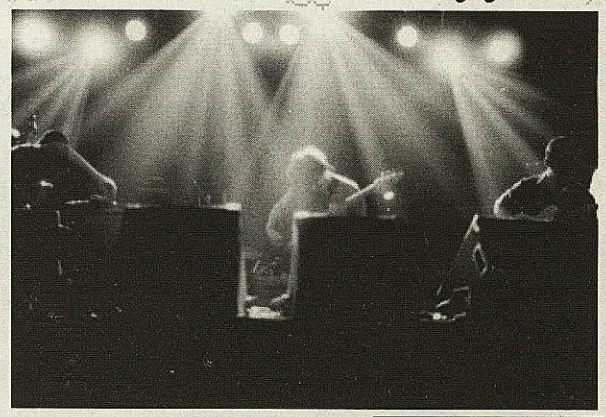

"Müziğinizi nasıl tanımlıyorsunuz?"

GYBE: "Bu bizim işimiz değil ki, müzik yazarlarının işi."

"Bazıları iç karartıcı olduğunuzu düşünüyor."

G: "Bunu söyleyen kişiler mutlular mıymış acaba?"

"Son Radiohead albümü Kid A'i dinlemiş olma ihtimaliniz var mı?"

G: "***Radiohead*** , bir avuç ikiyüzlü yalancıdan başka bir şey değil. Her söylediklerinin ciddiye alındığını sanıyorlar , ama kendileri de bir şirket malı. Bizim müziğimizi tek bir kişi yapmıyor ki. Grupta dokuz kişiyiz ve hayatımız müzik dışındaki etkenlerle şekilleniyor daha çok. Bazen üç dört üyenin bir araya gelip şarkı yazdığı da oluyor, ama ortaya çıkan şey hepimiz toplanınca son şeklini alıyor her zaman. Organik bir süreç söz konusu.

"Şarkılar üzerinde nasıl tartışıyorsunuz?"

G: "Hangi bölümleri kastettiğimizi göstermek için bazen şema çizmek zorunda kalıyoruz. Bunu anlatmak bazen beş dakika bile sürebiliyor , ama önemli değil zaten"

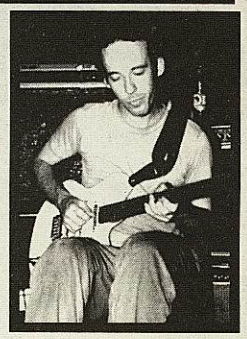

" Şarkı isimlerine nasıl karar veriyorsunuz?"

G: "Roger'ın kelimelerle arası iyidir, ama ortada başka bir fikir varsa onu da değerlendiriyoruz."

"Canlı performanslar sırasında grubu kim yönetiyor?"

G: "Karmaşık bir işaret sistemimiz var. Bayrak yarışı gibi işliyor, sinyallerle anlaşıyoruz."

" Görsel öğelerin konserlerinizdeki yeri ne?"

G: "Oldukça önemliler tabi, çünkü bir solistimiz yok. Görsel öğeler, her şeyi bir bağlam içine oturtuyor. Bu işle ilgilenen Sophie şimdi burada

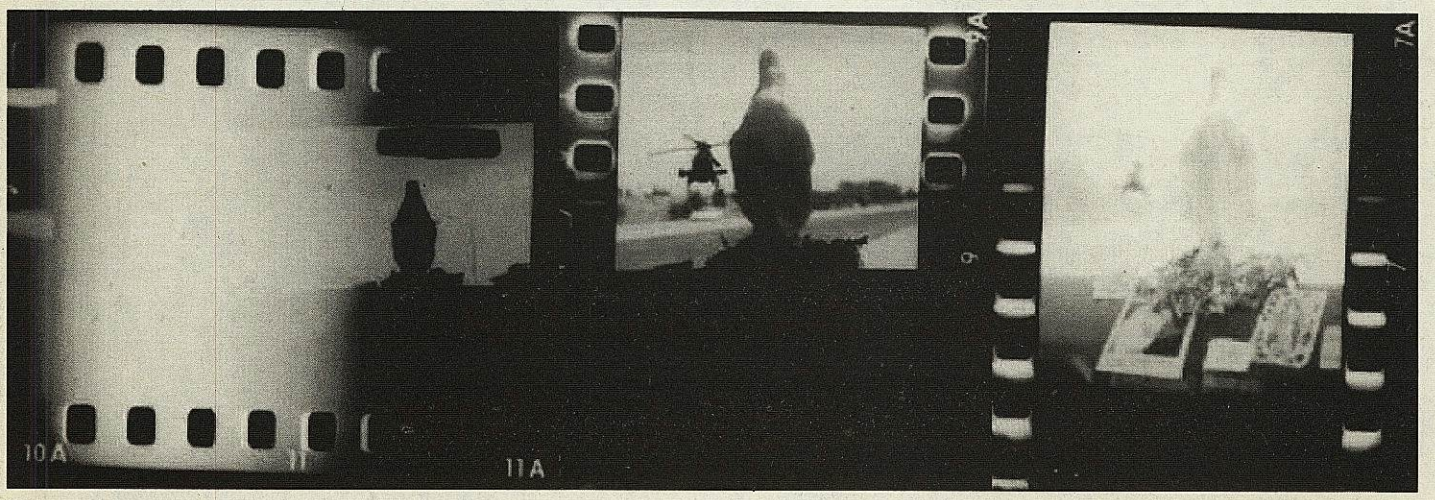

değil ama."

"Bir klasik müzik orkestrası gibi duruyorsunuz."

G: "Niye, sırf keman ve çello kullanıyoruz diye mi? Bazı benzerlikler var arada, ama bir kere biz beste yapmıyoruz, o yüzden klasik müzik yapıyor sayılamayız. Ortada yazılı bir şey yok, ayrıca davul kullanıyoruz. Biz bir rock grubuyuz biliyorsun ki."

"Müzikleriniz film soundtrackleri için çok uygun."

G: "Evet, ***Oliver Stone*** gibi boş Hollywood yönetmenlerinden baya teklif alıyoruz. Eski parçalarımızı filmlerinde kullanmak istediklerini söylüyorlar, ama kabul edecek falan değiliz."

"Remix olayına nasıl bakıyorsunuz?"

G: "Kimin yaptığına bağlı. Henüz kimse kalkışmadı buna. Remixlerin çoğu önceden yapılıyor aslında. Ne saçmalık."

"Aranızda kimse clublara gidiyor mu?"

Aidan cevaplıyor:

G: " Sophie bazen bir şeyler filme almak için gidiyor."

Efrim hemen Aidan'ın sözünü kesiyor:

G: "Biz bir topluluğuz, topluluk adına konuşuruz .Bu tip soruları cevaplamaya niyetimiz yok."

Grup, pazarlamaya yönelik eşi benzeri görülmemiş bir saldırıyla , basın bültenlerinde beşinci sosyal alt sınıf diye niteledikleri medyayı Londra'daki konserlerine ancak bilet almaları şartıyla sokma kararı aldı. Bununla kalmayıp, gazetecilerin en az bir saat önce gişede olmaları gerekiyor, yoksa ayrılan biletler diğer izleyicilere veriliyor. Buradan elde edilen kazanç okur-yazar yetişkinlerin sayısını artırmayı amaçlayan bir kuruluşa gönderiliyor. (Gruptakilerin espri anlayışı da var demek...)

"Bu çarpıcı kampanyanın arkasındaki fikir ne?"

G: "Medya her yere bedava girebileceğini sanıyor. Artık İngiliz basınının okur-yazar oranını arttırmak için bir şeyler yapması gerekiyor ki insanlar doğru düzgün cümle kurup fikirlerini kağıda dökebilsinler. Sadece Londra'da bile konuk listesinde 100'e yakın isim var. Biraz önce OOR dergisindeki reklamlara göz atıyordum. Dergiler, kazançlarını bu reklamlardan çıkarıyorlar, çalışanları için rahatlıkla bilet alabilecek paraları var. Reklam verenler ise parası bol olan şirketler. Prensip olarak,

...Oliver Stone gibi boş Hollywood yönetmenlerinden baya teklif alıyoruz....

medyayı içeri bedava sokmanın, Pepsi'ye para vermekten pek bir farkı yok. Bu da saçma sapan bir şey. Sen üstüne alınma...Bir de bu konserler kapalı gişe...100 dinleyicimizi daha içeri sokmuş olurduk böylece. Çok satan bir dergide yer alacak olmamız yeterince kötü zaten.

"Röportajları pek sevmiyorsunuz, değil mi? Zor mu geliyor?"

G: " Evet, bazen...ama baya eğlenceli bir meşgale aslında."

"Müziğiniz bazen çok ticarileşiyor, farkında mısınız?"

G: " A-ha..Şimdi anlaşıldı. Eminim insanların American Express kartlarını cüzdanlarından çıkartacak birkaç parçamız vardır."

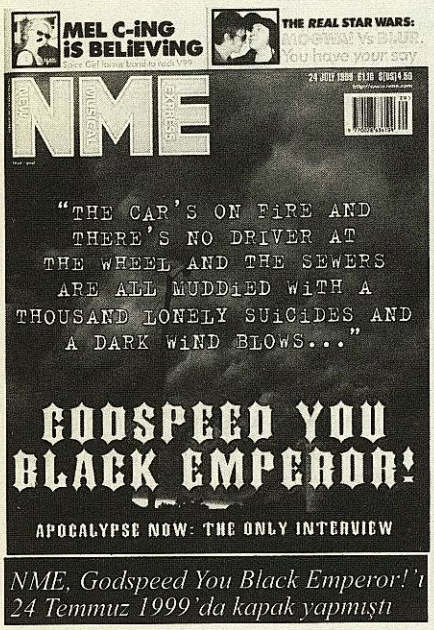

NME, Godspeed You Black Emperor!'ı 24 Temmuz 1999'da kapak yapmıştı

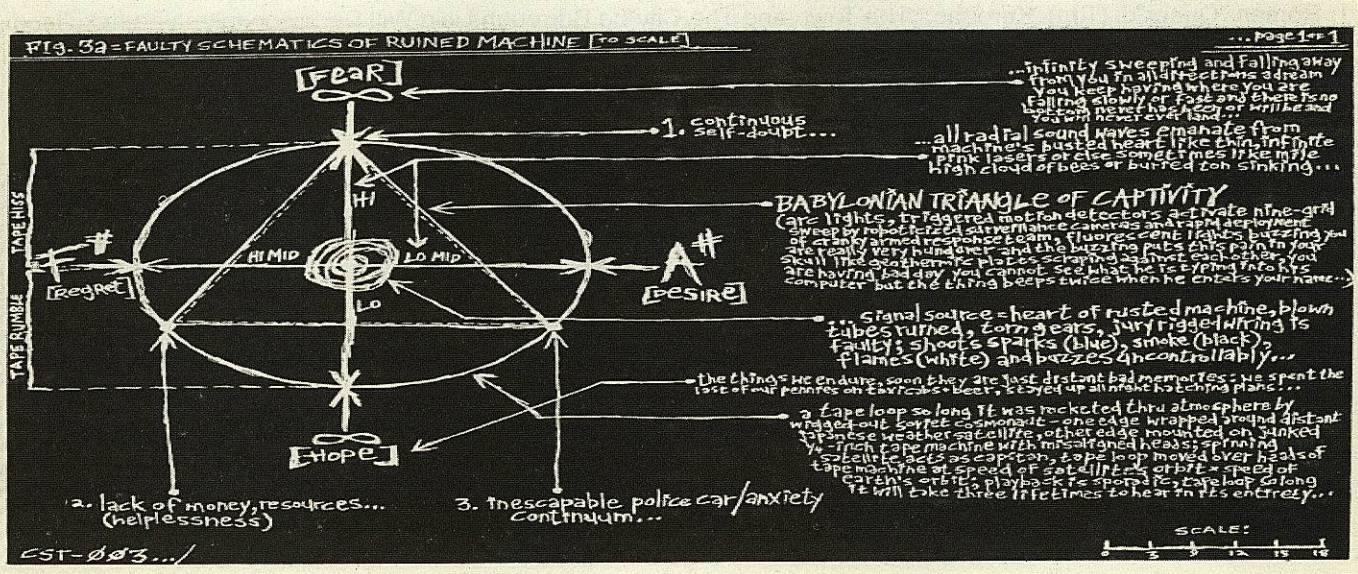

WILLIAM S. BURROUGHS'UN MEKTUPLARI

20 Mart 1952

çeviren: Esin Konuk

Sevgili Allen, (Allen Ginsberg)

Yeni bir roman üzerinde çalışıyorum (Marker'ın yokluğunda ve çevremde beni rahatsız edecek kimse olmadan). Roman Junk'ın 2. bölümü olabilir (her ne kadar Junk kendi içinde tamamlanmış olsa da). Dennison baş karakter ama 3. şahıs anlatıcıya geçtim[1]. Allerton ve Dennison'ın ilişkisi ana tema gibi gözüküyor (Yani Marker ve ben, ama Allerton ve Dennison orijinallerinden yola çıkarak oluşturulmuşlar, orijinallerinin birer kopyası değil). Junk'ta kullandığım direk anlatım metodu... Junk'ı okumuş insanları ilgilendiriyor mu diye görmek için birkaç tane fikir çıkartabilirim (söylemeye gerek yok ama Junk'a ahlaksızlık açısından karşı çıkan yayıncılar yeni çalışmamı almak için pek de hevesli olmayacaklar. Yine de bu bir bakımdan bir reformun romanı. Dennison'un nasıl bağımlılıktan kurtulduğunu anlatıyor). Umarım başarılı olursan bir menajerin ücretini kabul edersin. Böyle bir şeyin çok büyük bir bela olduğunu biliyorum ve çabalarını takdir ediyorum.

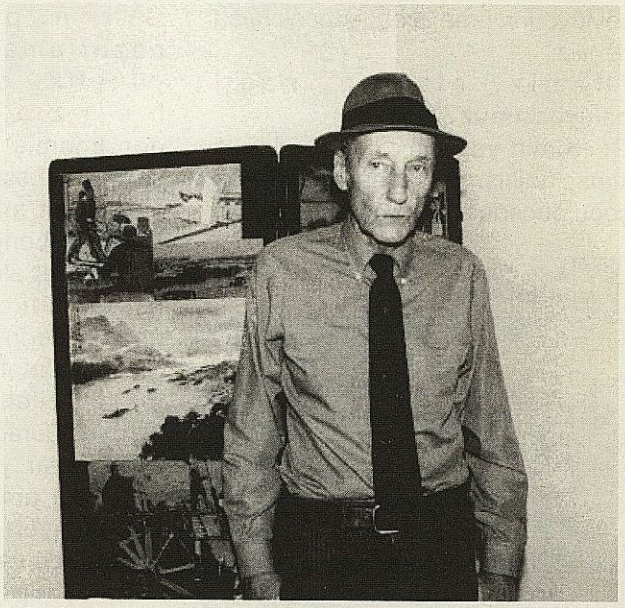

Hoffman'ı tanıyan kimseyi bulamadım. Bu arada Peyote zehirlenmesi polioya benzer semptomlar gösteriyor.

Junk'ı Phil White'a (doğru adıyla) adamaya karar verdim tabi eğer basılırsa. Tahmin ediyorum ki A.L.M. (Adelbert Lewis Marker) şimdiki çalışmada ithaf için eleştirildi[2]. Lu'ya en iyi dileklerimle.

Garver hiç gelmedi. Eğer geliyorsa, beni böyle oyalayacağına gelmesini tercih ederim. Lütfen sen de beni kısa zamanda yanıtla.

Bu arada "The Homosexual in America"[3] adlı kitaba göz gezdirdim. Bir insanın içini dışarı çıkarmaya yetebilir. Vatandaş diyor ki, alçakgönüllülüğü öğrenen bir top, öteki yanağını çevirmeyi öğrenir ve nefrete sevgiyle karşılık verir. Eğer böyle bir şeyi öğrenmek istiyorsa öğrensin. Bu öteki yanak meselesini yutmadım ve kendi işleriyle ilgilenmeyen aptal piçlerden nefret ederim. Istırap içinde ölebilirler, beni ilgilendirmiyor. Çok az insanı seviyorum, aslına bakılırsa sevmediğim insanlara ne olduğu beni ilgilendirmiyor; şarkıdaki gibi "bu kendi kadersizlikleri, benim değil", bu nedenle hiçbir zaman liberal olamam, tabi çoğunluğu sevdiğim insanların oluşturduğu durumların dışında, bu durumda çıkan sorunlar arasında politik sorunlar olmazdı çünkü insanlar aptal ve yönlendirilmelerine izin veriyorlar. (Bulabilirsen, genç adam, ifademde bir çelişki var)

Sevgiler,
Bill

1: Roman "Queer"di (Top). Kerouac, "The Town and The City"de Burroughs için Will Dennison takma adını kullandı.
2: "Queer" 30 yıldan uzun bir süre basılmadığı için Burroughs "A.L.M"ye ithafını 1953'te basılan "Junkie"de kullandı. Bu ithaf "Junky"de kullanılmadı.
3: Donald Webster Cory'nin kitabı.

LULL-ZIN LARROUSSE

bilelim öğrenelim!

Cilt 5 sayfa 71

⇨ **Soundcheck:**

Zengin grupların parayla adam tutup konser öncesi onlara yaptırdığı ses kontrol olayıdır. Albüm çıkaramamış sürünen grupların kendileri yaptığı, vokalistin alfabeyi ve saymayı öğrendiği, asıl performans öncesi seyirciyi kandırmaya ve ayağa kaldırmaya yönelik, gel gel amaçlı yalancı konser. Türkçesi ses-kontroldür fakat karizması olmadığı için gruplar tarafından pek rağbet görmez.

YEAH YEAH YEAHS

Nefret edilme yılı

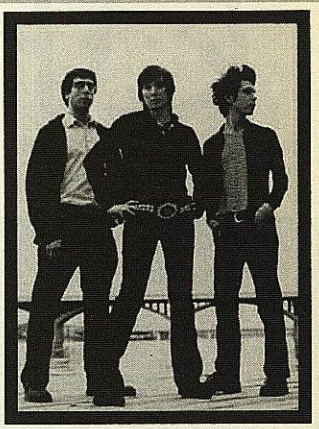

Yiğit Atılgan

Yıl 1975. New York dolaylarında bir hareketlenmeler var. Patti Smith diye bir genç kız çıkmış ortaya, "Horses" diye de bir albüm yapıp milletin aklını başından almış. Television hastası bütün alem. The Ramones diye bir grup da duyuruyor ufak ufak adını, giymişler meşin ceketleri, takılıyorlar ortamlarda. Blondie ise cinsel arzularını süslüyor ergenlerin, sahneye çıktı mı dünya duruyor. New York Dolls bir de, olmazsa olmaz. Herkes mutlu, ortam süper arkadaşlık süper.

Yıl 2001. Rock deyince akla gelen son yerlerden biri olmuş New York, ölü toprağı serpilmiş üstüne. Lakin The Strokes diye birileri "The Modern Age EP"yi çıkarıyor, sonra da "Is This It?" albümünü. Onlar çıkarmasına çıkarıyor da, biz o günden beri CD-çalarımızdan çıkarabilmiş değiliz "Is This It?"i. Sadece bu albüm bile kritiklerin ilgisini New York'taki rock sahnesine çekmeyi başarıyor, başka kim var diye merakla bekliyor herkes. Merakınızı söndürmeyi borç biliyor ve Yeah Yeah Yeahs diyoruz.

Gitarist Nick Zinner, davulcu Brian Chase, bir de çığlık atıcı Karen O'dan kurulu Yeah Yeah Yeahs. Takriben 2 yıl önce kurulan YYY, henüz tam bir albüm yayınlamadı ama kendi adlarını taşıyan EP'lerindeki 5 şarkı iştahımızı kabarttı bile. White Stripes ve Strokes ile konserler vermişler, Jon Spencer Blues Explosion için de konser açmışlar. Verebileceğimiz diğer referanslar ise The Vines, Clash, belki biraz Breeders, biraz da Sonic Youth. İmajlarına bakınca Andy Warhol tayfası geliyor aklınıza, biraz da David Bowie. Karen O'nun sesi ise PJ Harvey çağrışımlı. Bir şarkılarında "ben tükürürken bir yutkun bakalım" diyorlar, gerçekten de rock müzikte bugüne kadar ne olduysa damıtıp suratımıza tükürüyor YYY.

YYY seksi her şeyden önce, söylemeye utandıkları hiçbir şey yok. Bence en iyi şarkıları olan "Bang!"in sözlerine bakalım mesela. Şehvetli bir biçimde "Daha büyük, daha iyi" diye bir giriş yapıyor, sonra da sevgilisi olacak adamı "düzüş olayında iğrençsin" diye aşağılıyor. "Benim tipim değilsin güzelim, bu gece gerçek *şeye* ihtiyacım var". Sonra da "Yeah, yeah, yeah" diye orgazm çığlıklarını koyveriyor Karen O. İki kere üstüste dinleyin şarkıyı, 24 saat boyunca kulağınızda "Bang, Bang" fısıltıları dolaşsın Karen O'nun. Tek bir gitar, bir davul, bu şarkıda bas gitarın bile girmesine izin vermemişler, minimal rock'ı yeniden tanımlıyorlar. White Stripes'ın "Fell In Love With A Girl"ü nasıl bir etki yaratıyorsa, daha iç gıcıklayı bir etkiyi "Bang!" yaratıyor üstünüzde. Bunun dışında "Mystery Girl" var, Karen O kendini anlatıyor heralde bu şarkıda, "Erkekler elinizde oyuncak olacak" diyor "gizemli kadınlara", erkeklere ise korkuyla sağa sola kaçışmak düşüyor. "Art Star" çok hoş bir gitar rifiyle başlıyor, Karen O entel dantel sanatçı takımıyla dalgasını geçiyor. "Modern dünya dedikleri bir akıl hastanesi." Oh ne güzel derken, öyle bir çığlık patlatıyor ki, Korn solisti Jonathan Davis duysa kıskançlıktan çatlardı. Neyse sonra liseli kız havalarında doo-doo-doo diye cilveler yapıyor, işler yoluna girdi derken, hadi bakalım bir daha çığlık. 120 saniyenin sonunda da ne oldu demeye fırsat bulmadan bitiyor şarkı. "Miles Away" sürüklenen bitişiyle ve bitişteki kırılan vokaliyle tekrar tekrar dinlenmeye değer. EP'nin sonunda "Our Time" var, "Ölmüş olabilirim ama ortalığı dağıtmak için bizim zamanımız bu" diyor Karen O. "Nefret edilmek için bizim zamanımız, bu nefret edilme yılı." Meyve veren ağaç taşlanır, YYY nefret edilmeyecek de kim nefret edilecek ki zaten? 5 şarkı 14 dakika bile sürmüyor, ama biraz daha dinlerseniz zevkten bayılmanız işten bile değil zaten, ben dinlene dinlene dinlemenizi öneriyorum şarkıları. Şöyle bir 15 saniye dinleyin, bir durun derin nefes alın, bir 15 saniye daha.

Acaba biraz daha cilalasalar daha mı iyi olur şarkıları? Bir enstrüman daha mı soksalar araya yoksa? Çok ham bir soundları var, şarkılar gitar ve davulun birbirine girdiği, vokalin de çığlık seviyesine ulaştığı anlar da karanlık gelebiliyor kulağa. Ama hadise şudur ki, o zaman herhangi bir rock grubundan farkları kalmaz, heyecanlandıramazlardı bizi bu kadar. Ben şahsen çok memnunum rock'taki "Haydi, eskilere geri dönüyoruz!" hareketinden, Yeah Yeah Yeahs'den daha bir sürü şarkı beklemekle kalmıyor, gözümü New York'a dikiyorum. Bakalım başka kim var?

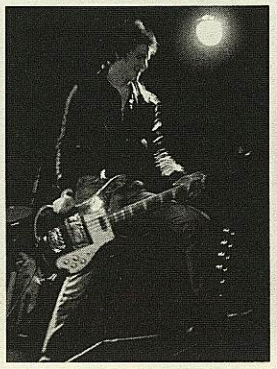

KIESLOWSKI

benliğimizi bizden çalıp bambaşka diyarlara taşıyan filmleriyle sinema tarihine ismini kazıyan K.Kieslowski 6 sene önce aramızdan ayrıldığında bizlere Dekalog, Veronika'nın çifte yaşamı, Üç Renk üçlemesi gibi başyapıtlar bırakmıştı..

Krzysztof Kieslowski yaşarken dünyanın en iyi yönetmenleri arasında gösterilir ve 1996'da 55 yaşında ölümünün ardından da yeri eleştirmenler ve sinema izleyicileri tarafından inkar edilemez.Bunun nedeni ise görüntü olarak hayran bırakan filmleri ve modern zamanların ahlaki sorunlarına sunduğu tarafsız gözlemdir. Birçok filminin yanında en önemli çalışmaları, Sonsuz(No End), Tevrat'ta bulunan 10 emirden yola çıkarak 1987 yılında çektiği ve aslında televizyon dizisi olan bütünlüğü ve öyküleri ile benzersiz Dekaloglar,ve Veronique'in Çifte Yaşamı'dır (Double Life of Veronique,1991). Son çalışması olan Fransız bayrağının renkleri ve bunların ifade ettiği özgürlük,eşitlik ve kardeşlik kavramlarından yola çıkarak çektiği Mavi, Kırmızı ve Beyaz'dan oluşan Üç Renk Üçlemesi (Three Colours,1993-1994) ile sinema izleyicilerine olağanüstü,farkını hissetmemenin imkansız olduğu bir bakış açısı sunar. Kieslowski filmlerinin başarısın arkasında birçok filmde birlikte çalıştığı görüntü yönetmeni Slavomir Idziak ve klasik müzik ağırlıklı besteleri ile vardır. Senaryo çalışmalarında ise ortağı genellikle 'dir.Kieslowski'nin bakış açısının bu derece tutarlı ve özgün bulunması ise işlediği temalardaki bütünlüğe ve herşeyi gördüğü, anladığı ama hiçbir şeye müdahale etmediği hissini uyandırmasına ve hem Hollywood hem de Avrupa sinemasından ayrı olan çizgisine borçludur.

Kieslowski'nin filmlerinde devamlı olarak karşılaşılan temaların başında şüphesiz yalnızlık, kendini dış dünyadan soyutlama,hiçbir yere ait olmama ve ihanet gelir. Bunların Kieslowski için neden bu kadar önemli ve vazgeçilmez olduğunu anlamak için kendi özel dünyasından çok doğduğu ve büyüdüğü ülke olan Polonya'ya bakmak doğru olur. Polonya, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya ve Rusya arasında bir savaş alanı haline gelen, devamlı doğunun ve batının çatışmasını yaşayan ama ikisine de ait olmayan yalnız bir ülke. Doğu ve batı arasında yalnızlık çeken, kendini ikisine de ait hissetmeyen, komünizmle kendine gelmeye çalışan devamlı bir paradoks içinde kendini bulamayan insanların ülkesi, Polonya... Uzun süre sıkıyönetimle yönetilen, baskılarla yıllarca başa çıkmaya çalışan, bunlarla yaşadığı için kendini rahat ifade edemeyen insanların yaşadığı, savaşta masum olduğu halde çok zarar görmüş,kısacası ihanetlerin en büyüğünü yaşamış bir şehir, Varşova... Bu duyguların her yerine sindiği Polonya'da baskının en çok hissedildiği dönemlerle büyüyen Kieslowski'nin sözcüklerden çok sinema sanatı yani görüntülerle bunları mükemmel ifade edebilmesi hem baskı yönetimine hem de her zaman hissetmeye mahkum edildiği bu duygulara bir başkaldırma, belki de bir arınma.

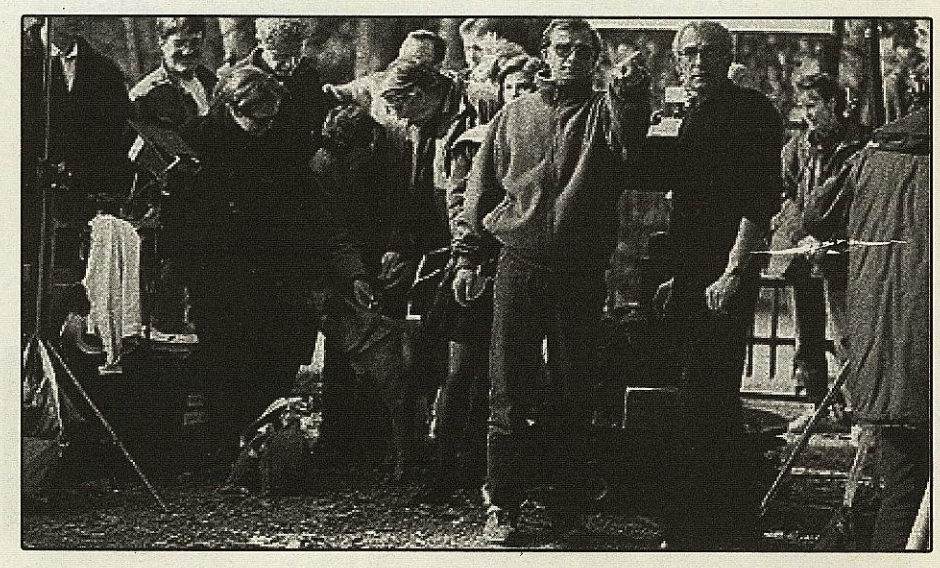

İhanetin ardından, önce olanları sezme,ardından bunun ortaya çıkması,ve sonunda gelen acı ve kabullenme hemen hemen her Kieslowski filminde öykünün bir yerinde karşınıza çıkacaktır. Ama bu çoğu Kieslowski filminde alışagelmişin aksine bir yıkım değil bir başlangıç, bir değişimdir. Üç Renk Üçlemesi'nde bu değişim daha net gözlenebilir. Mavi' de kocasının ölümünün ardından kendine ihanet edildiğini öğrenen Julie bu olaydan sonra affetmeye ve acısını geride bırakmaya çalışarak hayatını yeniden kurma yolunda büyük bir adım atar. Beyaz'da yine eşinin ihanetini öğrenen baş karakter, kendini keşfettiği yolculuğuna başlar. Kırmızı'da ise aynı şekilde ilerleyen paralel iki aldatma öyküsünün birbirine tamamen benzemesi filmin teması olan "kardeşliğe" bağlanır. Genç bir avukat sevgilisinin ihanetini yaşarken tamamen aynı öyküyü yaşlı yargıç Valentine'e anlatır. Yaşlı yargıcın hep beklediği kadın olduğunu söylediği Valentine, yıllarca geç gelerek onun sadece öyküsünü dinler ama genç avukatın ihanetle yıkılan hayatının ödülü olarak geç kalmamıştır. Kieslowski'nin ihanet üzerine söyleyecekleri bu kadarla sınırlı değildir. Dekaloglarda da bu sık işlenen bir temadır. İhanetle bazen bir annenin torununu kendi çocuğu gibi büyütüp kızını ikinci plana itmesi şeklinde , bazen ise İkinci Dünya Savaşı sırasında Musevi bir çocuğu evinde saklamayarak kendi değerlerine ihanet eden bir kadının öyküsü olarak karşılaşırız. Aldatma aldatılma kavramı ile bu kadar sık karşılaşılmasına rağmen Kieslowski bunu dramatikleştirmez sadece gerginliği, huzursuzluğu fazla diyaloğa abartılı çekimlere yer vermeden izleyicisine aktarır.Kieslowski ihaneti yargılamaz, suçlu aramaz ama etkisini inkar da etmez. İhanet her şekilde ordadır, bir gerçektir, hayatın akışının bir noktasında ortaya çıkar. Seçimleri, acıları, kabullenmeleri ile Kieslowski karakterleri hayatlarını sürdürürler ama yaşadıkları değişim farklı yollara gitseler de kaçılmaz olan tek gerçektir.

"Kieslowski'nin filmlerinde devamlı olarak karşılaşılan temaların başında şüphesiz yalnızlık, kendini dış dünyadan soyutlama,hiçbir yere ait olmama ve ihanet gelir."

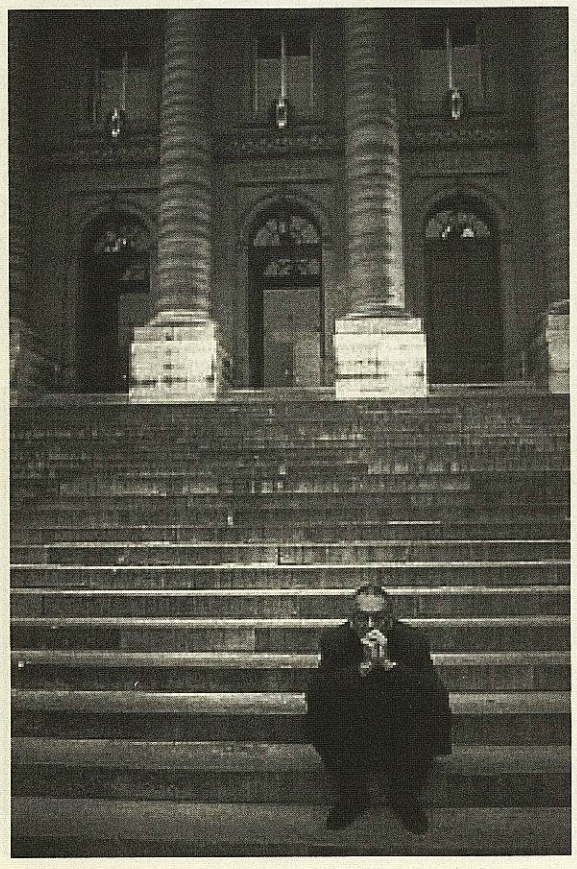

Yalnızlık ise Kieslowski filmlerinin her yerine sinmiş, hemen hemen her saniyede hissedilen diğer bir duygudur. Özellikle Dekaloglar'da aynı sitede oturan ve her Dekalogta ayrı bir ahlaki konu ve sorun ile karşımıza çıkan Kieslowski karakterleri, bu sorunlarını çözmek için kendilerinden başka birini etraflarında göremezler. İçinden çıkmaya zorlandıkları durumlardan başka birinin yardımı ile çıktıklarını görmek mümkün olmadığı gibi, bunu başkasına anlatmaları bile pek karşılaşmayacağınız bir durumdur. Ahlaki bir hesaplaşma olduğunda Dekalog karakterleri tamamen yalnızdır. Öldürmekle ilgili olan Dekalogta da tamamen nedensiz bir cinayet işleyen karakterin yalnızlığı, filmin sarı ağırlıklı renklerinden pek sık duymadığınız diyaloglarına, baktığı sararmış fotoğrafa kadar her yerine sinmiştir. Kieslowski'nin yalnız insanlarının Dekaloglarda hepsinin yaşadığı sitede hapis olduğunu sanmak hata olur. Üç Renk Üçlemesinde daha fazla insan ilişkisi gözükse de bireyler kararlarını yalnız alıp en zor anlarında kendileri ile baş başadırlar. Mavi'deki Julie gibi yalnızlığınızla şehrin kalabalığına sığınacağınız bir yere taşınmak da bir çözüm değildir. Veronique'in Çifte Yaşamı filminde, biri Paris'de biri ise Varşova da yaşayan içlerinden birinin ölümüne kadar hem ruh hem beden olarak ikiz olan ve paralel hayatlar yaşayan iki insanın öyküsünü anlatır Kieslowski. Veronique karakterlerine tanıdığı kendini yalnız hissetmeme ayrıcalığı da çok kısa süredir. Filmin başlarında geçen ve mantığa dayanmadan tamamen bir içgüdü ile kurulan "Kendimi yalnız hissetmiyorum" şeklindeki cümle ikizinin ölümünden sonra "Kendimi dünyada tek başıma hissediyorum" olarak değişir.

Yalnızlığın sonucunda bunu kendi seçimleri ile birleştirip, kendilerini hayattan soyutlayan Kieslowski karakterleri farklı nedenlerden ve beklentilerden buna itilirler. Kırmızı'da kendini evine kapayarak ölümü bekleyen yaşlı yargıç gibi

sevgilisinin dönüşünü bekleyen Valentine de kendini bir süreliğine hayattan soyutlamıştır. Mavi de şehrin ortasına taşınarak kendini geçmişten ve hayattan soyutlayan Julie de farklı nedenlerden aynı yolu seçmiştir.

Sinema sanatının da temellerinde yatan kavramlardan biri olan gözetleme, hayatını sinemaya adamış olan Kieslowski'nin filmlerinin vazgeçilmezlerinden biridir. İlk filmlerinden biri olan Sonsuz'da (No End), ölen avukat filmde arada bir görünerek kendinden geriye kalan yaşamı hatta yarım bıraktığı davasının devamını gözetler. Dekalog altının uzatılmış hali olan Aşk Üzerine Kısa Bir Film ise tüm öyküsünü karşı dairede oturan kadını gözetleyen adamdan alır. Filmin son cümlesi bile gözetleme üzerinedir. On Dekalog'un sekizinde filmlerinin değişik yerlerinde görünen ve filmlerin öyküsü içinde önemli olaylara şahit olan adam ise Kieslowski'nin sinemasında izleme kavramının başka bir temsilcisidir. Kieslowski'nin sözleri ile hayatlarımızı izler büyük ihtimalle gördükleri ile mutlu olmaz ama müdahale etmeden uzaklaşır. Kırmızı'daki yaşlı hakim ise kurduğu düzenle tüm komşuların konuşmalarını dinler ama o da müdahale etmez. Buna başta çok sinirlenen Valentine'nin sonradan bunu kabullenip saygı duymayı öğrenmesi belki de devamlı insanların hayatlarını gözleyen sinema izleyicisine bir günah çıkartmadır.

Kieslowski için tesadüfler, çoğu zaman görmediğimiz fark etmediğimiz paralellikler,simetriler çok önemlidir hatta mantığın çok ötesinde bir değer taşır. Hayatların birbirine bağlı

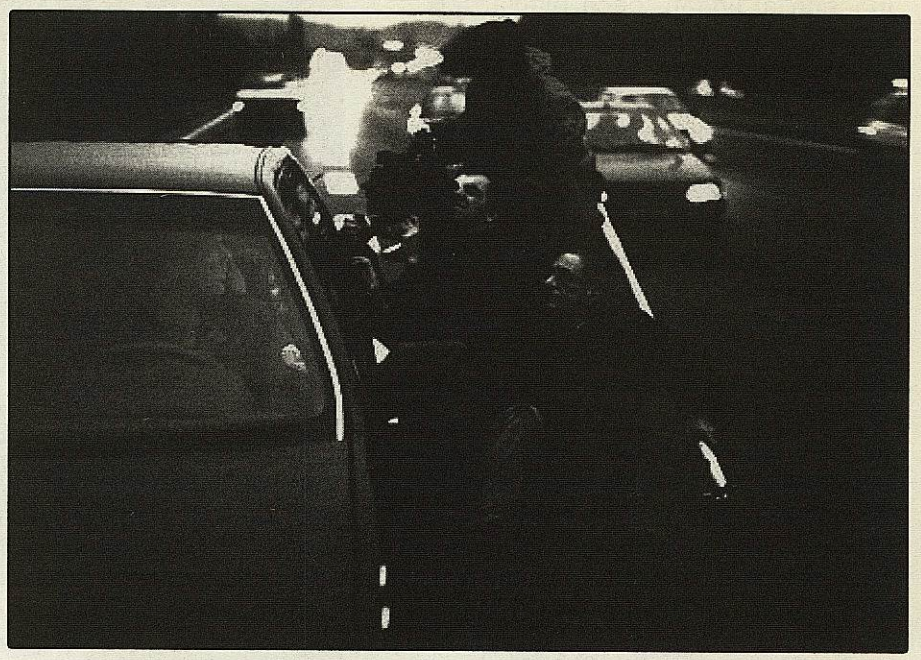

olduğunu göstermek için filmlerini de detaylarlarla birbirine bağlar. Hiç yaşamamış bir bestekar olan Van Den Budenmayer'den hem Dekaloglarda hem de Üç Renk Üçlemesinde sıkça bahsedilir. Aldatma ile ilgili Dekalog'da devamlı çalan müzikse Kırmızı'da bir ihanete tanıklık ederken walkman de dinlenen müzikten farklı değildir. Bazen farklı bazen aynı filmde görünen bu tesadüflerin en belirginlerinden biri Kırmızı'da görülür. "Hayata Bakış" sloganı ile duyurulan reklamda oynayan model Valentine'nin afişteki bakışının aynısını filmin sonunda hayati bir tehlike atlatarak bu kez kaybetmek üzere olduğu hayata dönerken görürüz. İki büklüm yürüyen ve elindeki cam şişeleri çöp kutusuna atmaya çalışan yaşlı kadın ise önce Veronique'in Çifte Yaşamı filminde biri Varşova'da diğeri Paris'de yaşayan iki Veronique tarafından da görülür. Julie onu fark etmese de yaşlı kadın Mavi'de de dikkatli Kieslowski izleyicilerinin gözünden kaçmaz. Kırmızı da ise Valentine yine bu yaşlı kadını fark eder ve yardım etmeye çalışır. Her filmde karakterlerin yaşlı kadına tepkisi farklı olsa da hayatları bu detay ile Kieslowski tarafından bağlanmıştır.

Modern çağın insanının yaşadığı bir çok sorunu ve ahlaki çıkmazı kendi yaşadığı ülke yüzünden çok şiddetli olarak yaşayan Kieslowski hayatı boyunca çektiği tüm filmlerle tutarlı yapısı ile sadece sinema olarak değil yaşamla ilgili yeni bir bakış getirir. Anlattıklarını eksiksiz olarak ama yargılamadan suçlu aramadan taraf tutmadan sadece yaşamları gözetleyerek anlatan Krzysztof Kieslowski seyircisine hayatları bu kadar tarafsız gözetleme imkanı vermesi ile sinemanın asıl çıkış noktasını bize hatırlatıyor.

KENDİN YAZ KENDİN OKU KÖŞESİ

Elimizi nereye atsak mahzun bakışlı İngiliz Amerikan grupları!

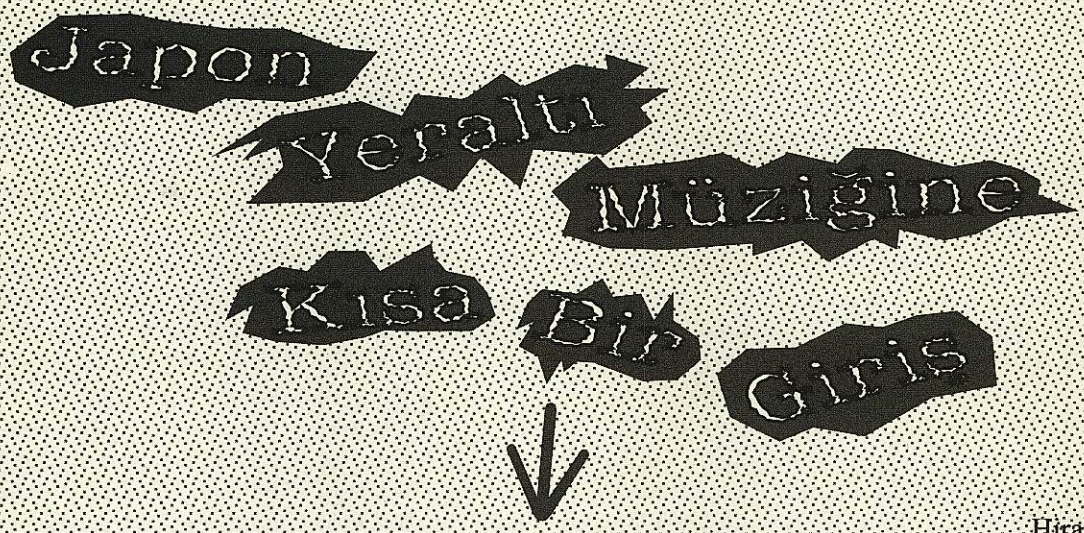

Hira Doğrul

Çizgiromanın yaşayan en büyük isimlerinden biri olan Alan Moore (evet o A. Moore, Hughes kardeşlerin aynı adlı filmlerinde bir kliseler silsilesine çevirerek rezil ettikleri gelmiş geçmiş en muhteşem çizgiromanlardan bir olan *From Hell*'in yazarı) yeni başladığı dizisi *Promethea*'da çağdaş Batı aklının bir özelliğini deşifre etmek üzere bugünün gerçekliğini saptırır: öyküsü 1999'un New York'unda geçer, lakin bu 1999 uçan taksilerin, lazerle ameliyat yapan robotların, telepatların, ufo-tipli uçan polis araçlarının siberpunk dünyasıdır. Batı dünyası bugünde geleceği yaşamakta, bir an önce o büyülü bilimkurguya, Ay'daki kolonilere, biyomekanik bedenlere, ışıkhızı teknolojisine, klon kişiliklere ulaşmak için dakika saymakta, bu uğurda yaşamaktadır. Bu gelecek tasarımlarında dikkat çeken noktalardan biri de, sözkonusu tasavvurlarda Japonların olmazsa olmaz varlığıdır; sisli sokaklar arasında dev gökdelenlerin spotlarıyla aydınlanan ağır soya kokulu deniz hayvanları kızartıcıları, melez çekik gözlü mankenlerin kullanıldığı dev reklam panoları, ninja hackerlar, sadomazopunk kıyafetli müdavimlerin doldurduğu barlarda öfke, şehvet dolu garabet müzikler icra eden liseli üniformalı Japon kız grupları. Tasavvurlardır gerçekleri yaratan...

Avuç kadar adalarında 400-500 yıldır hiç durmadan birbirleriyle döğüşe döğüşe savaşı bir estetik, bir felsefe haline getiren, hatta mistik, ruhani, varlıkbilimsel öğretilerini döğüş sanatlarından (sanatları için) türeten [öyle ya, satrancın yanında çocuk oyunu gibi kaldığı, aynı zamanda da bir içsel öğreti olarak görülen Go bir savaş stratejisi değil de nedir?] bir ulusun 2. Dünya Savaşı'nda yaşadığı yenilgi (hem de sığır çobanlarına karşı!), her ne kadar o çobanlar bu yenilgiyi bileklerinin, ruhlarının hakkıyla kazanmamışsa da (kovboylar ne zaman özür dileyecek işledikleri tarihin en büyük insanlık suçu için? Tabii ki hiç bir zaman!!!) Japonların düşmanlarının önünde saygıyla eğilmesine ve "eğer beni yendiyse benden daha gelişkindir" anlayışının bilinçaltlarına yerleşmesine yol açtı.

> *...yeraltı müzisyenlerinin çalışmalarına ve derlerine gayet vakıf hem de kendi kültürüne sırt çevirmeyen bir avuç müzisyen var ki, bunlar hiçbir sınırlamayı takmadan sadece kendi dünyalarını kurmaya çalışmaktalar*

Kovboyların şer kültürü son 20 yılda televizyon, sinema ve müzik yoluyla habis gibi her yere yayılırken, en etkili olduğu yerlerden biri de Japon gençliğiydi (burada bir parantez de Philip K. Dick'in 2. Dünya Savaşı'nı Alman-Japon ittifakının kazandığı bir dünyayı anlattığı "Yüksek Şatodaki Adam"ı için açılabilir ya, lafı çok uzattım zaten).

Amerikan-İngiliz müzik gruplarının genç Japon müzisyenleri üzerindeki etkileri çeşitli. Tabii ki büyük çoğunluğu hemen aşikar bir taklitçiliğe girişerek, Batı'nın Top100 şarkılarının benzerlerini, belki araya geleneksel ezgi kırıntıları yerleştirip Japonca vokalle, ama çoğunlukla İngilizce olarak seri üretmeye koyularak camekanlarda oda posterlerinde tv programlarında akabinde yerlerini aldı, almakta. Bir kısım genç müzisyen, gerek giriş bölümünde anlatılan tasavvurlara uyandırıklarından, gerekse çıkış noktaları yine hala tamamıyla popüler Batı müziğiyse de rock, hiphop, punk, elektronica gibi bunun daha elle tutulur kollarına ilgi duyduklarından, Shibuya-Kei' adı takılmış daha özgün bir estetik mihverinde şekillenen müzikler icra etmekte. Başını Pizzicato 5'in çektiği, Cibo Matto, Cornelius, Kahimi Karie, Takako Minekawa, Fantastic Plastic Machine, Buffalo Daughter gibi gruplar Batı müziğiyle aralarında belli bir mesafe bırakan, bu tarzları aynen taklit etmek yerine buna kendi yorumlarını katmaya çalışan, hatta örnek aldıkları akımlara yeni bir boyut katan çalışmalara imza atmış. Hatta, kendi içinde tıkanma yaşayan Batı'da epey ilgi çekiyorlar. Etkilenenin etkileyeni etkileyişi. Bir de,

→

hakim rüzgarlara pabuç bırakmayıp, hem Batı'nın kıyıda köşede kalmış arayışçı, öncü, yeraltı müzisyenlerinin çalışmalarına ve dertlerine gayet vakıf hem de kendi kültürüne sırt çevirmeyen bir avuç müzisyen var ki, bunlar hiçbir sınırlamayı takmadan sadece kendi dünyalarını kurmaya çalışmaktalar, ki pek az satıyor pek az tanınıyorlar. Bu müzisyenlerin ilk ve en faal isimlerinden biri olan Haco hakkında ahkam kesmeden önce, kısaca çoğunun ağabeyi sayılacak Ruins üzerinde durmalı.

Sırtını çok farklı geleneklere dayayarak -J. Cage, Gamelan, hardcore, endüstriyel müzik, Magma, Büyük Okyanus steeldrum orkestraları, noise vb- alabildiğine özgün, özgür, insana tokat gibi çarpan ama bir o kadar da inceayar hesaplanmış bir müzik icra eden bu ikili -esas adam Tatsuya Yoshida (davul, vokal, efektler) ile basta bazen Ryuichi Masuda bazen Hisashi Sasaki-, müstesna gürültü makinası Boredoms ile birlikte Japon yeraltı müzik camiasının temel taşlarındandır. İstanbul'da, Roxy'de verdikleri konseri hatırlıyorum, İstanbul seyircisi ("biz neler gördük!" tavırları, süpercool havalarıyla hem müzisyenlerin hem de diğer seyircilerin keyfini kaçırmada üzerlerine yoktur) ellerinde içki bardakları kalakalmıştı; önce sadece 2 kişiden bu kadar çok gürültü nün nasıl çıktığına koptular, bir süre sonra, kendi içlerinde sürekli değişerek ne ritme kaptırmaya ne de yapıyı algılamaya imkan veren bu 2-3 dakikalık ağır kaotik şarkıların aslında ne kadar düzenli, planlı, milimetrik ayarlara sahip olduğunu farkedince gözleri iyice açıldı; bir yandan uydurma bir dilde şarkı söyleyip bir yandan da 30ar saniye aralıklarla bir karmakarışık ritmden diğerine atlayıveren Tatsuya zaten bütün rolleri çalmaktaydı. Bir yandan Cage geleneğindeki "herşey müziktir" anlayışının endüstriyel müzikteki izinden giderek, bildik müzik yapılarını terkedip (sürekli bu yapıları bozup) seslere, efektlere, "gürültü"ye dayanmaları, bir yandan da "aklıma eseni çalarım" tuzağına düşmeden sonuç itibarıyla yapıyı korumaları (ama yeni, son derece nevi şahsına münhasır bir yapı), Japonya'nın kıpır kıpır yeraltı müzik dünyasının önünü açacaktı. Daha sonra kurulacak, ortak müzisyenler ihtiva edecek arayışçı yeni nesil Japon grupları, daha melodik ve etnik Bondage Fruit, elektronik kabus Ground Zero, bir çeşit Yes-Magma karışımı Happy Family, çağdaş elektronik müzik geleneğinden I.S.O., atonal bir deneysel rock icra eden Tipographica, birazdan anacağım Hoahio ve mesela yenilerden delişmen noise-hardcore dörtlüsü Melt Banana gibileri, kendi yollarını çizerken bu mirastan bir hayli etkilenmiştir; tıpkı Zen'in sayıları bir elin parmaklarını geçmeyen yeni nesil Türk yeraltı grupları üzerindeki etkisi gibi. Bu arada, konuya ilgi duyanlara bu sayılan grupların çoğunda bir şekilde yer almış, her daim uçlarda gezinen Otomo Yoshihide'yi, hele ki caz beşlisini hararetle tavsiye ederim, tam bir beyin torpüsü!

HACO

Japon yeraltı müzik camiasında birbirinden değişik projelerin başını çeken şarkıcı, besteci, bastan klavyeye birçok çalgıya el atan Haco kariyerine 1981 yılında After Dinner ile başlar. Haco dışında sürekli kadro değişiklikleri yaşayan grubun ilk albümü 'Glass Tube' 1983'te Japonya'da, yurtdışında da ilk albümleri 1984'te After Dinner adıyla basılır. Çıktıkları Avrupa ve Amerika turneleri ve katıldıkları pek çok festival sayesinde gerek Batı avangart çevrelerinin gerekse *NME*, *Melody Maker* gibi dergilerin dikkatini çeken grup Japonya dışında isim yapabilmiş ilk gruplardandır. 1989'da 'Paradise of Replica'yı çıkarırlar, Haco sonrasında unutulmaya yüz tutan albümü ilave remikslerle yeniden yayınlayacaktır. 1991'de çıkan 'After Dinner/Live Editions' grubun ilk albümü ve konserlerinden çeşitli yorumları ihtiva eder ki ardından grup dağılır. After Dinner tanımlara pek gelmeyen, bir ölçüde Fred Frith, Arto Lindsay, Marc Ribot, Chris Cutler, Lindsay Cooper gibi arayışçı müzisyenlerin çizgisinde, ama geleneksel Japon vokal ve çalgı müziğinden ögelerin kullanımıyla kendine has bir bileşim yakalamış bir grup. Bando geçit törenlerinden çocuk şarkılarına, çağdaş klasik yaylılardan Japon saray müziğine devşirilip yeni bir çehreye kavuşturulmuş motiflerin dalgadan dalga atladığı, temposu, akışı sürekli değişen, mutfak aletleri, oyuncaklar, korna sesleri, çığlıklar ve benzeri bilumum efektlerle süslenen parçalarda ortak nokta Haco'nun mırıl mırıl, şarkı söylemekten ziyade konuşmaya yakın duran, tam bir Japon kadın girtlağı inceliğindeki vokali, ki bu soyut, içine girilmesi zor müziği yumuşatarak buna huzurlu bir hava katıyor. Fred Frith'in uçarı, İrlanda halk şarkılarından waltz'lere, sirk müziklerinden çingene havalarına zıplayıveren karmaşık, soyut bir örgüye sahip ilk dönem çalışmalarına benzeyen; ama ondaki kadar çalgıları ve yapı'yı önplana çıkarmak yerine Haco'nun vokalini öne iterek daha az entelektüel, daha çocuksu, anlatımcı, naif bir kıvam tuttturan After Dinner'ın o müstesna, tadından yenmez, bildik anlatım tekniklerine sırtını dönerek haleti ruhiyelerin, anların, birtakım tarife gelmez hissiyat ve durumların peşine düşmüş Fred Frith belgeseli *Step Across the Border*da (1990) yer alması hiç de şaşırtıcı olmasa gerek (şu sıralar elden ele

→

dolaşan nefis Radiohead belgeseli 'Meeting People is Easy'nin yönetmeni Grant Gee herhalde bu belgeselden fazlasıyla etkilenmiş olsa gerek).

After Dinner'ın ardından önde gelen Japon yeraltı müzisyenleriyle ortak projelere (mesela Kam-pa-nel-la, Neatopia) girişen Haco bir yandan da kendi albümü için kolları sıvar; 1995'te çıkan, Samm Bennett, Tsuneo Imahori gibi sağlam, özgün müzisyenlerin omuz çıktığı 'Haco', After Dinner parçalarına göre daha kolay nüfus edilebilir bir çalışma. Laurie Anderson'ı andıran bir şekilde, avangart geleneği daha pop bir yaklaşımla işleyerek kendi dünyasını kurmaya soyunmuş. Şarkıdan şarkıya elektronik ses kırıntılarından hırıltılı gitarlara, oyuncak vıyklamalarından çello geçişlerine yine daldan dala atlayan müzik, bu sefer After Dinner'a göre en azından şarkı bazında daha az değişken, biraz daha melodik (gürültülerin ezgiselliği), akışkandır. Tahta üflemelerin de etkisiyle Japon geleneksel motifleri alttan alta göz kırpar. Haco yumuşacık ama bir o kadar da bilinkurgusal, özdeşlik kurulamaz sesiyle altyapıları başka müzisyenleri çağrıştıran parçaları (mesela "Excellent Waves" bir L. Anderson albümünde de yer alabilirdi rahatlıkla, ya da "In a Cold Shower"da gitar akla hemen F. Frith'i getirir) bütünüyle kendinin kılar.

Haco'nun 1997'de genç kuşağın en dikkat çeken, yenilikçi koto çalgıcılarından Michiyo Yagi ve elektronik müziğin uç noktalarında gezinen Ground Zero, I.S.O.'nun ve taze proje Filament'in samplercısı Sachiko M ile kurduğu Hoahio, ilk bakışta Shibuya-Kei tadında yeni bir kızlar grubu izlenimi veriyor (mesela albüm kapakları). Oysa ilk albümleri '97 tarihli 'Happy Mal' cidden zor bir lokma, tam anlamıyla kopuk bir çalışma. Sachiko M ile Haco, hepsi müstesna birtakım elektronik sesler, looplar, bas / mandolin / theramin / akortsuz gitar mırıltıları ve çığlıklarının kendi içinde yuvarlandığı bir ses örgüsü yaratmış. Hem geleneksel hem de çağdaş müzik eğitimi almış Michiyo da bu yapının üstüne tam bir çağdaş müzik tavrıyla atonal, soyut doğaçlamalara girişmiş. Haco'nun sesini pek duymuyoruz, en fazla mırıltılar olarak, daha ziyade aletlerinin başında. Albümde yegane 'şarkı'ya benzeyen çalışma, tanınan tek parçaları olan, hayli sade distort gitar akorlarına dayalı, etrafta kelebek gibi uçuşan synth sesleriyle bezeli "Less Than Lovers, More Than Friends".

Hoahio'nun 2000'de çıkan 2. albümleri 'Ohayo! Hoahio!'da ilk albümlerindeki açık deneysel yaklaşımı biraz daha 'şarkı' biçimine yaklaştırdıklarını söyleyebiliriz, ama sadece biraz! Sachiko M yarattığı çılgın, ele avuca sığmaz soyut ses dünyasına belli sesleri bitevîye tekrarlattırarak bir ritm duygusu kazandırmış, böylece parçalar en azından bir akıcılığa kavuşmuş. Bütünüyle özgür bırakılmış koto ya parça boyunca derinlerden ezgi kırıntıları göndermekte, genelde de alıp başını gitmiş. "Dundun", "Seeds" gibi parçalar ilk albümdeki gibi *musique concrete* tadında; "Sea Wall III" daha ziyade çağdaş klasik besteleri andıran müthiş bir koto yapıtı; beri yanda da Haco'nun ılık sesiyle "Marimo" var ki minimalist anlayışla çalınan koto eşlikli bir ağıt, ninni, bir şarkıya sarılmak istediniz mi hiç? Albümde olsa olsa koto'nun varlığı ve Haco'nun gerek girtlağı gerekse Japoncası doğrudan bunun bir Japon grubu olduğunu düşündürtse de, ince bir bakışla böyle bir albümün zaten Batı'dan kolay kolay çıkmayacağı görülebilir. Bu denli deneysel bir tavrın böylesi saf, çocuksu, hüzünlü, kafa ağrıtmadan yumuşaklıkla sunulabilmesinin önünde şapka çıkarmak gerek; herhalde Japonlara has tevazu ve kadın duyarlılığının ürünü. Söylentilere göre grup dağılmış. Haco bu arada bir yandan diğer Japon yeraltı gruplarına vokaliyle omuz çıkarken - diğer bir müstesna Japon manyaklığı olan psişik-gürültü grubu Acid Mothers Temple & the Melting Paraiso UFO, camianın en faal ve uçuk isimlerinden Otomo Yoshihide'nin albümleri, Mescaline Go-Go - bir yandan da kendi projelerine devam etmekte. 1999 yılının sonlarında, yanına yeraltı camiasının önemli müzisyenlerini alarak 'Happiness Proof' albümünü yaptı, son zamanlarda "Ses koleksiyon ve gözlem topluluğu" View Masters projesini yönlendirmekte. En son, Lull okuyucularının pek seveceğini düşündüğüm Amerikalı triphopvari hüzünlü indie rock grubu Seaworthy'nin ilk albümü 'Ride'da (2001) yer alan "the Day" adlı şarkıda insanı kendine aşık ediyor.

→

Buffalo Daughter

Grup 1993'de ellerine geçen her şeyi çalabilen iki hatun Sugar Yoshinaga ile Yumiko Ohno ve turntable, mikserler, ritmbox çalan dj Moog Yamamato tarafından kurulmuş. Davulda da Atsushi Matsushita onlarad destek çıkıyor Tokyo barlarında verdikleri delişmen konserlerin ardından çıkardıkları 2 EP ile - biraz da Cibo Matto'nun kazandığı ün sayesinde - Beastie Boys'un kurduğu Grand Royal firmasının dikkatini çekerler (hemen belirtelim, çok fazla satış kaygısı gütmeden cüretkar plaklar basan - Luscious Jackson, Atari Teenage Riot, Bis, Titan, vb. - firma geçen yıl faaliyetlerini durdurmak durumunda kaldığını açıkladı). 1996'da eski ve yeni parçalarından oluşan 'Captain Vapour Athletes' çıkar. Akabinde Luscious Jackson, Pavement, Jon Spencer Blues Explosion gibi gruplarla çıktıkları Amerika turneleri ve "Tibet'e Özgürlük Konseri"ne katılarak isim yaparlar. '97'de çıkan ve ilk albümlerinin Alec Empire, U.N.K.L.E. gibi isimlerce yapılan remikslerini içeren 'Socks, Drugs & Rock'n Roll' adlı EP'nin ardından, '98'de 2. ve en çok tanınan albümleri 'New Rock' gelir. Yine remiks albümler ve EP'lerle geçirdikleri 3 yılın ardından 3. albümleri 'I' bu yılın başında çıkar.

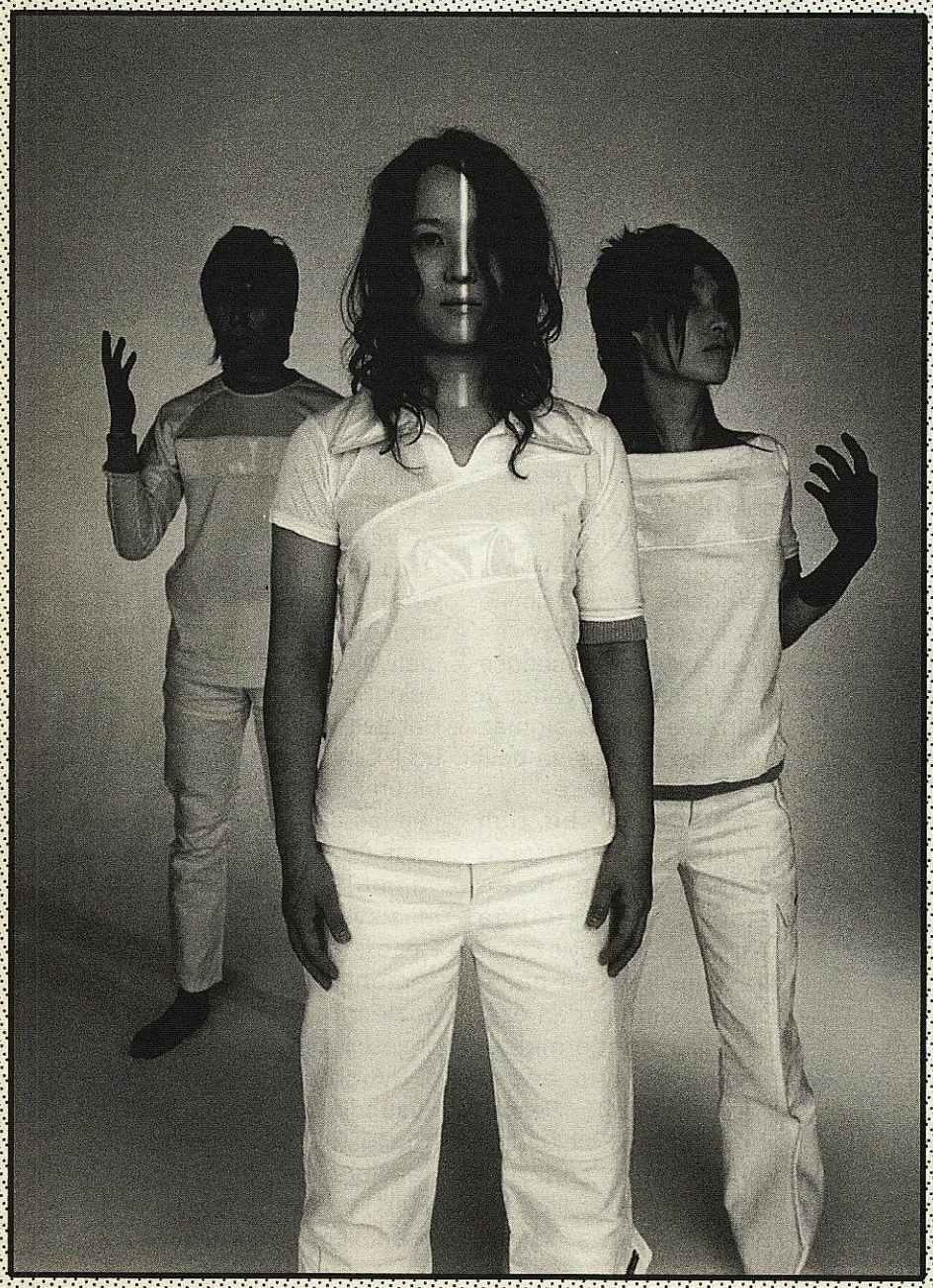

> *Luscious Jackson, Pavement, Jon Spencer Blues Explosion gibi gruplarla çıktıkları Amerika turneleri ve "Tibet'e Özgürlük Konseri"ne katılarak isim yaparlar.*

Buffalo Daughter'ın (BD) müziği tek bir kelimeyle tanımlanabilir: eklektik. Etki alanları çok geniş; her şeyden önce post-punk, indie grupları, '80'lerin Talking Heads, Devo gibi new wave grupları, son 10 yılın turntable/sıkreç/sample geleneği, Laika'nın ilk albümü, Jon Spencer Blues Explosion ve yeni tarz elektrikli blues, elbette ki Cibo Matto, Stereolab, Kraftwerk, ablaları yumoş-punk laubaliyeti Shanon Knife vb. gruplar, liste uzatılabilir [ve tabii ki Ruins'in biçim tahrifatı ve gürültücülüğü]. İlk albümleri 'Captain Vapour Athletes' genel olarak distort gitar örgüleriyle kaplı, her taraftan fırlayan yoğun elektro-efektlerle donalı, en sert anlarının bile popsu bir dokunuşa sahip olduğu, lakin en sakin anlarının bile bir gitar veya klavye vızıltısıyla çarpıtıldığı müstesna bir karışım. Belli bir akıma ait olmak gibi bir dertleri olmadığından (ya da, sonuç itibarıyla o akımların içinde doğup büyümediklerinden, dışarıdan baktıklarından) bütün bu etkilere karşın hiçbir gruba benzemeyen, taze, son derece cilalı, futüristik bir kıvam yakalamışlar. İlk parça olan "Cold Summer"ı dinlemeye başlarken hemen, amaan yeni tarz cıvık taklitçi kız lolipop gruplarından biri diyorsunuz, ki birden sonlara doğru vahşi bir gitar solo ortalığı kaplıyor. "Silver Turkey" '90 başlarının indie rock geleneğine en yakın parçaları, arada cızırdayan sıkreçler de cabası. "California Blues" onları anlamak için ideal, eşine az rastlanır bir aşure, bluesumsu motifler üzerine Japonca vokaller, vokallerin ardından distort gitar destekli sıkreç solo, tam bir şenlik.

Albümün son 3 şarkısı ise apayrı alemlerde geziniyor. "Baby Amoebae..." Moog'un bir nevi gövde gösterisi, samplelardan oluşma bir kaos. 10 kusur dakikalık "Li303ve" Plastikman tonunda trance'gil bir

→

klavye ve efektlerle sallana sallana giderken 5 dakka sonra ipinden boşanmış bir gitar, efekt, sıkreç bombardımanına başlıyor. Bu son 3 parçada albüm boyunca duyulan, vokal ve rifflerle kulağı okşayan bir ezgi yakalama kaygısı bir kenara atılmış.

2. albümleri New Rock daha kendine özgü, kendi sesini bulma derdindeki bir çalışma; bunu dinleyince ilk albümün tuhaf, çarpık ama gözüpek bir kolaj gibi durduğunu düşündüm. İlk albümdeki kaotik yapı, her yerden fırlayan efektler ve biteviye vızıldayan distort gitar daha klasik, derli toplu şarkı biçimine sokulmaya çalışılmış. Albüm "New Rock" adlı Ui, Mogwai havalarında orta şekerli bir enstrümantal ile açılıyor, akabindeki "Rhythm and Basement" burada ne gezdiğini hiç anlamadığım sıradan, koşuşturan bir clup parçası (ama konser yorumunu merak etmedim değil). "Great Five Lakes", "Socks, Drugs and Rock'n'roll" ve "Sky High" Stereolab-Elastica kırması (hele "sky high" için neredeyse Stereolab'dan çalıntı diyesim geliyor), single tadında, melodik klavye veya gitar motifleriyle süslenmiş parçalar. "No New Rock" giriş parçasının karşı tezi olmaya soyunmuş, "New Rock"taki gitar ezgisinin gidebileceği yerleri açımlamak üzere Fred Frith tarzı kopuk bir gitar parça boyunca bağırıyor. Benim favorilerim yerinde hiç durmayan bir davul, Sonic Youth tarzı blok gitar temelli, filtre edilmiş konuşmalar ve analog synth sesleriyle bezeli "Autobacs" ile, akustik gitar, synth ve filtre edilmiş vokalden müteşekkil fütüristik ninni "Jellyfish Blues". Albüm, ilk çalışmalarına göre ne denli yumuşatılmışsa da, hala MTV'de veya top50 listelerinde yer alamayacak kadar sıradışı.

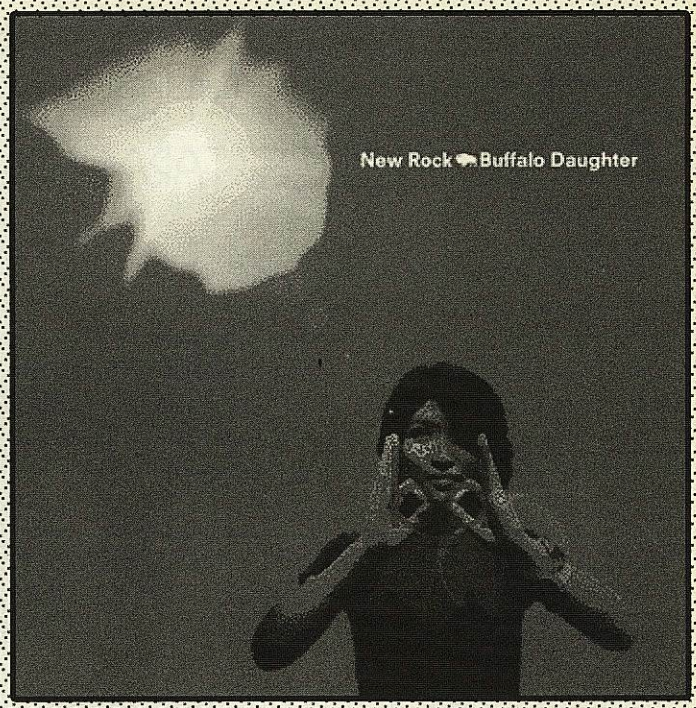

Firmaları Grand Royal'ın batmasının ardından bir süre sesleri pek duyulmayan BD, Emperor Norton ile anlaştıktan sonra 1'yi çıkardı. Artık iyice yumuşamış, melodikleşmiş, poplaşmış ve bence bayıklaşmış bir eklektizm sözkonusu; bossa nova'dan acid caza, yeni moda boi cilalı kız pop gruplarından 70'lerin disko parçalarına öykünen Fransız dans gruplarına (Daft Punk da yeni albümünün kılıplerinde bir anime dizisi yaratmadı mı, ne karmaşa!) atlıyorlar, bilemiyorum, ısınamadım bu albüme, ama tabii pop başlığı altındaki radyo gruplarının hemen hepsinden çok daha dikkat çekici, uğraşılmış, müzikalitesi olan bir çalışma. Fazlasıyla temiz, steril gözüken albüm hakkında yorum yapasım gelmiyor, lakin yazının başında belirttiğim fütüristik tasavvura karşılık gelmeleri açısından üstüste bindirilmiş vokalleri ve atonal kemanları ile giriş parçası "Ivory"yi ve tam da bir bilimkurgu filminin ana teması olmaya aday "Earth Punk Rockers"ı kısaca anarak gevezeliğime son verdim gitti.

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez :
İstiklal Caddesi. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı
Galatasaray - Tel : 0 212 245 02 21

Dershane :
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Gişiri
Kat. 5 - Tel : 0 212 245 32 94

Web:
www.ramisekinci.com
www.muzikatolyesi.com

Email :
bilgi@ramisekinci.com
bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

* Ses Eğitimi (şan) *Keman (Türk-Batı) *Viyolonsel - Viyola *Ud *Piyano - Klavye (org) *Klasik Gitar *Flamenko * Akustik Gitar *Elektro Gitar *Bas Gitar *Jazz Gitar *Davul *Perküsyon *Bağlama *Tambur *Kanun *Kemençe *Kemane *Flüt *Ney *Saksafon *Ney-Kaval *Trompet

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman Alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarınıalana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrüman Değiştirene
Değişen veya değiştrilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo Çalışmaları
Stüdyo çalışma süresine bağlı olarak %10'dan %40'a varan indirimler

Estrümanını Getirene
1 ay ücretsizders imkanı

Burslu Sistem
4,6 ve 8 aylık dönemlerde %40 ^ dan %60'a varan burs imkanı

6,8 ve 12 Aylık Dönem İndirimi
%10'dan %30'a varan indirim

JOEL COEN'LE, SON BAŞYAPITLARI "THE MAN WHO WASN'T THERE" SONRASI FİLMFORCE TARAFINDAN YAPILAN OFLAZ BİR SÖYLEŞİ

"..Spike Jonze'u, Wes Anderson'u sevdim.."

çeviren: Esin Konuk

Joel ve Ethan Coen'in yetenek çemberindeki Steve Buscemi, John Turturro, Michael Badalucco ve John Goodman gibi sıradan insanlar tarafından oynanan tuhaf karakterlerin, başrollerdeki büyük isim yapmış yıldızları desteklemesi, Coen kardeşlerin filmlerinde bir gelenek haline geldi. Joel "Bu doğru ve 5-10 yıldır bu yöntem yaygınlaştı." diyor ve ekliyor: "Aldatıcı olan şey, bu aktörlerin bizim onlarla çalıştığımız zamanda yıldız olmamaları. Nicholas Cage **Raising Arizona**'yı yaptığımız sırada büyük bir yıldız değildi. Bu insanların çoğu, mesela Fran (McDormand), Holly (Hunter), John Goodman, onlarla çalıştığımız sıralarda aslında tanınmıyorlardı.

"Evet bu komik bir şey. Şimdi daha büyük yıldızlarla çalışmaya meğilliyiz." Bunlardan biri de **Fargo**'daki oyunuyla Oscar kazanmış olan Joel'in karısı Frances McDormand. O zamandan beri kocası ve kayınbiraderiyle çalışmamış olan McDormand, **The Man Who Wasn't There** için kardeşlerle tekrar bir araya geliyor. "Bu film bir istisna, çünkü Billy Bob (Thornton) ve Fran çok iyi tanınan oyuncular, ama tabi ki George Clooney ve Brad Pitt tarzında birer 'film yıldızı' değiller."

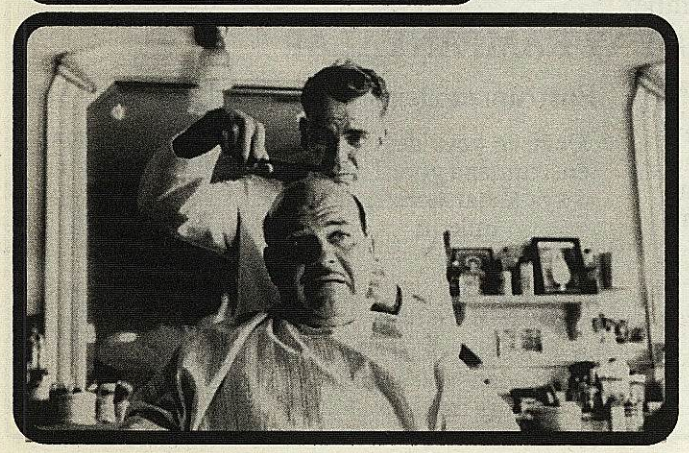

Brad Pitt'ten söz açılmışken, peki Coen kardeşler ve aktör arasındaki işbirliğine ne oldu? Bir 2. Dünya Savaşı dramı olan ve çekimlerine bu kış başlanması gereken **To the White Sea** hakkında "O iş suya düştü." diyor ve "Sorun bütçeden kaynaklanıyordu." diye ekliyor: "Film, stüdyonun ortaya koyacağı paradan çok daha fazlasının harcanmasını gerektiriyordu." Kimsenin hatası değildi. Sadece filmin çekilmesi için bir miktar para vardı ve bu miktar doğru düzgün çekebilmek için gerekliydi. Öyle bir noktaya geldik ki, ya filmi nasıl çekeceğimizi yeniden düşünecektik ya da başka bir şeye yönelecektik." Bu başka bir şey de onları **O Brother** yıldızı George Clooney'le yeniden bir araya getirecek olan **Intolerable Cruelty** adlı bir komedi. **To the White Sea**'ye gelince de: "Bence o öldü." Joel Coen gibi zor ele geçenbir şahsiyetin, uzun bir röportaj için oturmasını sağlamak kolay bir iş değil, bunun başlıca nedeni de ona sorulan sorular olabilir. Kendimi güvence altına almak için yönetmene hangi soruları yanıtlamaktan sıkıldığını sordum. Anında "Ethan'la nasıl çalıştığım hakkındaki sorularla hiç karşılaşmasam çok mutlu olurum." diyor. Hemen listemdeki 3-4 soruyu siliyorum. "Veya tartışıp tartışmadığımız hakkında... Bu tür soruları 20 yıldır cevaplıyorum. Sanıyorum insanlara ilginç geliyor ama gerçekten o kadar ilgileniyorlarsa geçmişteki yüzlerce röportajdan birini okuyabilirler ve böylece bir daha hiçbirine cevap vermek zorunda kalmayız." Yani böyle bir bilgi arıyorsanız favori arama motorunuzu kullanmanız gerekecek.

Hayranların, Coen kardeşlerin bir araya getirdiği hikayelerin yaratılış süreciyle bu kadar ilgilenmelerinin bir nedeni de film yapımcıları olarak da herşeye hakim oluşları. Joel böyle bir duruma erişmenin kademeli olduğunu ve daha kendini bu durumla özdeşleştiremediğini söylüyor. Sırasıyla **Blood Simple** ve **Raising Arizona**'yı kastederek "Birinci ve ikinci filmlerimizin arasında çok şey öğrendik." diyor. " İlk filmini yaptıktan sonra sanatında kendine güvenme açısından büyük bir artış oluyor, en azından bu bizim için böyleydi. Yeni

şeyler öğrenmeye devam ettikçe ve kendinden daha emin oldukça bu işlem daha yavaş ilerliyor."

Yönetmenin korkularından biri ise ukalalık. "İnsanlar tembelleşiyor ve eminim ki bu bir yere kadar bize de oluyor. Ama eğer materyal zorlayıcıysa onunla başa çıkarken, kendini de zorlamana yol açıyor."

Ukalalığın yanında acaba Joel Coen vasatlıktan, olağan olmaktan korkuyor mu? "Tabi ki. Kesinikle, çünkü her zaman taze olmak istiyorsunuz, insanları ilgilendirecek ve uyaracak yeni şeyler yapmaya devam edebilirsiniz. Joel en büyük sorumluluğu bir süredir çalışmalarımızla ilgilenen insanlara karşı hissediyor, çünkü hayal kırıklığına uğratılacak en son insanların onlar olduğuna inanıyor.

Yaratıcı insanlar formda kalmak ve bunalımdan kurtulmak için çılgınca şeyler yapmalarıyla tanınırlar. "Yani yaratıcı bir Viagra öyle mi? Hayır tamamen kimyasal maddeler olmadan çalışıyoruz."

Şu anda hikayeler için fikirleri, (fışkıran) enerjileri ile kariyerlerinin doruk noktasında veya oraya yakın bir yerde olabilirler, ama Joel, bu durumun kendisi ve kardeşi için her zaman geçerli olamayacağından endişe ediyor. "Bu komik bir şey çünkü diğer film yapımcılarının kariyerlerine baktığınızda giderek yavaşladıklarını görebilirsiniz, bu durumun belki de yaşlandıkça sizin için zorlaşacağını fark edersiniz. Bu uyarıcı bir şey. Umarım benim başıma gelmez."

Joel Coen yirmi yıl sonra kendini nerede görüyor? "Bu iyi bir soru." Biraz düşündükten sonra: "Hiçbir fikrim yok. Bir yarım hala filmler yapacağımı umuyor öteki yarım ise tam tersini!" ve onu tanıyanlar ın çok iyi bildiği kahkahasını atıyor. "Bilmiyorum. Yirmi ya da otuz yıl sonra hala film yapabilmek hoş olurdu. Bu biraz komik bir meslek, çünkü genç insanların mesleği. Benden yirmi yaş büyük olan film yapımcısı arkadaşlarım var, mantıklı bir nedeni olmaksızın (çünkü şu andaki birçok film yapımcısından iyiler) projelerini hayata geçirmekte zorlanıyorlar, bunun nedeni de bu mesleğin gençlere yönelik olması.

Böyle dese de genç Hollywood'u kötülemiyor, hayran olduğu yeni yönetmenler olduğunu itiraf ediyor: "Spike Jonze'u seviyorum. **Being John Malkovich**'i gerçekten sevdim ve Wes Anderson'u severim."

Joel eskilerden, Stanley Kubrick'i sadece hikayeyi anlatmaktaki cesaretinden değil, aynı zamanda mainstreamin bir parçası haline gelmeden, onun kenarlarına basmaktaki ustalığından dolayı, bir usta olarak görüyor. "Her zaman, bir şekilde sistemi yenmeyi başardığı için Stanley Kubrick'e hayran kalmışımdır." Aynı iltifatlar, sermayeleri büyük stüdyolar tarafından karşılansa da, projelerindeki yaratıcı kontrolü ellerinde tutmayı başardıklarından, Coen kardeşler için de sarfediliyor.

Film yapımcılığının geçmişinden, bugününden ve geleceğinden bahsetse de Joel Coen'in filmlerinin hayranlarının her zaman sorduğu, temel soruyu cevaplamıyor, Joel Coen neden yaratıcı? "Hiçbir fikrim yok." diye yanıtlıyor. "Bu, diğer insanların karar vermesi gereken bir şey." ⇦

"Her zaman, bir şekilde sistemi yenmeyi başardığı için Stanley Kubrick'e hayran kalmışımdır."

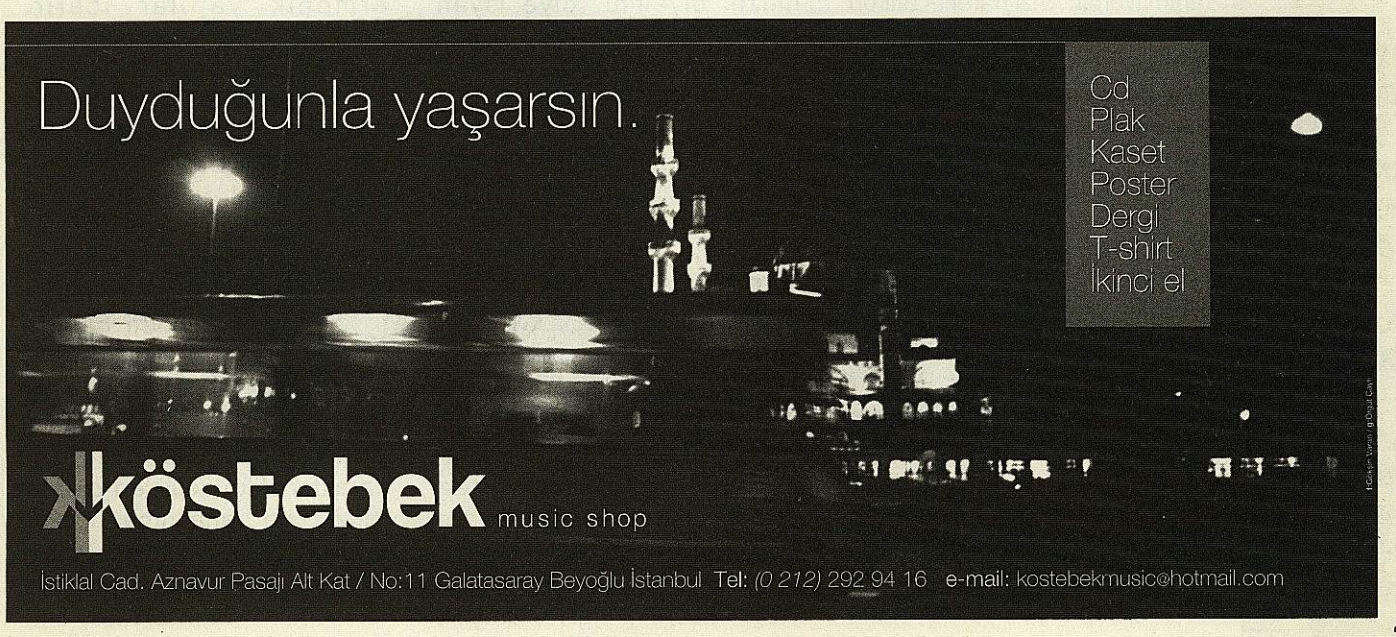

YAZIJAZZ

Jazz'ın Dünü Bugünü -4-

Nitsa Çukurel

Yazıjazz'ın tarz ve dönemlere ait son bölümlerinden birine geldik işte! Bu ay didikleyeceğimiz dönem hard bop dönemi; bundan sonra fusion ve free jazz'a da detaylı olarak bakıp ardından, geçen ay da yazmış olduğum gibi, ustaların hayatlarına değineceğim.

"Bu parçada hepinizi, bize katılıp ayaklarınızla, parmaklarınızla, el çırparak tempo tutmaya, ve kafanızı... ya da her nerenizi istiyorsanız sallamaya davet ediyoruz." diyor Horace Silver. Buna benzer olarak, hard bop'un tartışmasız en tanınmış ismi olan Art Blakey de, "Ayaklarınızla tempo tutmak istiyorsanız tutun. El çırpmak istiyorsanız çırpın. İsterseniz ayakkabılarınızı bile çıkartın! Eğlenmek için buradayız, haydi bütün dünyevi sorunlarınızı dışarıda bırakın ve bizimle 'swing' yapın!" diyor. Hard bop'un en ünlülerinden iki isim, çaldıkları müziği işte böyle tanımlıyorlar: Sizi hareket ettiren bir müzik.

Burada, "ne yani, dinlediğim ve beni şöyle ya da böyle harekete geçiren her caz parçası hard bop mudur" gibi bir soru gelebilir tabi, ama bunun cevabı, biraz sonra anlatacak olduğum belli başlı özellikler dışında ancak dinleyerek ayrıntılandırılabilir. Eninde sonunda müzik bu, dinlemeden anlatmak çok zor.

Hard bop'a, uzun süre kritikler tarafından "düşük not" verilmiştir. Nedense *blues-vari*, *soul-vari*, ya da *funky* gibi aslında hard bop ile hep ilişkili olmuş, hatta ilk oluşum dönemlerinde cazın bütününü tanımlamış sıfatlar, caz camiasında biraz negatif olarak algılanmıştır. Bu tip bir müziğin geriye dönük olması, yani bir caz türünün sürekli sanatsal sınırları zorlamaması bu müziğin değerini daha temelden düşürür kanısı yaygındır.

Bu tip eleştirilere yol açan ilk caz türü hard bop da değildir; bebop'a karşı en başlarda gelen tepkiler Charlie Parker'ın "Haydi şuna bebop demeyelim de müzik diyelim!" diye isyan etmesine yol açmıştır. Aslında genel bir çerçeveden bakılırsa, cazı bir yerde diğer müzik türlerinden daha farklı bir kitleye aitmiş gibi gösteren de bu eleştiriler olmuştur. Sürekli bir entellektüel ilerleme arayışı, şu anda birçok caz klübündeki kitleyi değiştirmiş, toplumun genel beğenisine biraz uzaklaştırmış ve bazı çevrelerce daha "elit" olarak adlandırılan bir gruba ait yapmıştır. Bunun yarar ve zararları tabi ki tartışılır, sonuçta bu ilerleyiş müzik adına çok daha geniş ufuklara açılabilmeyi sağlamıştır ama şu da bir gerçek ki genel toplum beğenisinden uzaklaştırdığı için satışları da düşürmüştür. Art Blakey ve Horace Silver gibi müzisyenler sanat ve eğlence dünyası arasına kesin hatlarıyla bir seçim koymak istemiyorlardı.

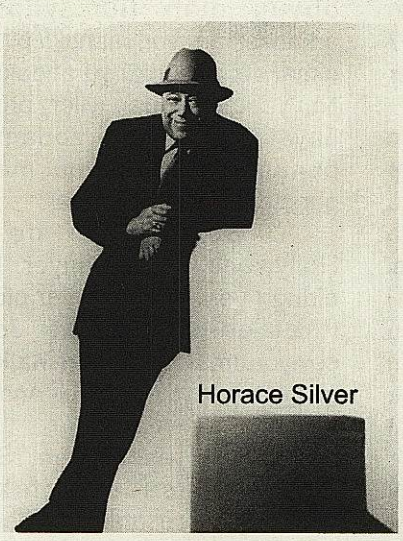

Horace Silver

Hard bop bu açıdan belki de insanların dans ettiği son caz türü oldu (90ların yeni türlerini saymazsak). Ayrıca zamanının popüler kültürüne ve genel topluma son kez hitap eden bir tür olarak radyolarda pop müziğin arasında çalınan son caz türü oldu. Bu açıdan, caz dinleyicisi olmayan birine "Bak caz hep senin dediğin şekilde soğuk değildir, sevebilirsin" gibi şeyler anlatabilmek gibi bir derdiniz varsa, hard bop bunun için biçilmiş kaftan olur.

Hard bop, 1950lerin sonlarına doğru oluşmuş bir müzik türüdür, genel olarak bebop türüne çok benzer ve onun bir uzantısı oduğu söylenebilir. Kendine has en önemli özelliği çok daha fazla teknik yeterlilik gerektirmesidir, ayrıca yine çok daha ayrıntılı armonik yapılar içerir. Kendinden önce oluşmuş olan cool caz ve West Coast'a bir nevi karşıt olarak oluşmuştur. Cool ve bebop döneminin melodik altyapısı hard bop için de bir temel oluşturur, fakat hızlanan ve canlanan bir tempoyla cazın genelde siyahların elinde olduğu eski caza az da olsa dönüş yaşanır. Hard bop'ta cool döneminin karakteristik özellikleri olan o "huzur" ve "rahatlama", içinde soul, gospel ve blues gibi müzik türleriyle bir etkileşim sonucu terk edilir. Tam tersine, ana

> Hard bop'ta "Cool" döneminin karakteristik özellikleri olan "huzur ve "rahatlama"" terk edilir.

temalar ritmik epikler olarak uzamıştır ve sololar kontrast özellikler edinmişlerdir. Özellikle Horace Silver ve Donald Byrd'de bu etkileşimler fazlasıyla görülür. Birçok tarihçiye göre, cool ve West Coast, her ne kadar her zaman

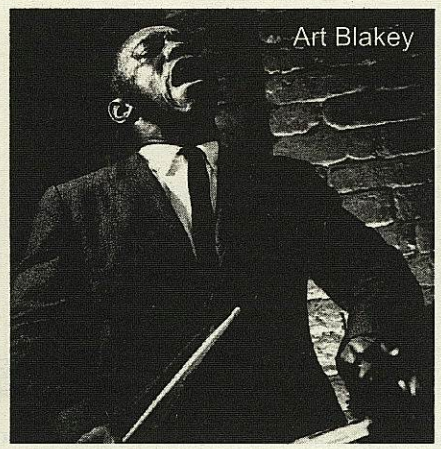
Art Blakey

beyaz müzisyenler tarafından çalınmamış da olsa (Miles Davis mesela), genelde beyaz bir dinleyici kitlesi için tasarlanmış bir müziktir, ve hard bop bunun siyah tepkisi olarak ortaya çıkar. Az önce de belirttiğim gibi, blueslaşarak kolaylaşan temalar ve ritmik altyapıya verilen önem, cazı eski Afro-Amerikan kökleriyle birleştirmiş ve seyirci/dinleyiciyi de müziğe katılmaya çağırmıştır. Funky caz ve gospel caz da hard boptan etkilenerek ortaya çıkan türlerdir.

Son ve özet olarak, hard bop, sokaktaki adamın, müzikten hiç anlamasına gerek olmadan dinleyip beğenebileceği bir caz türü olarak nitelendirilebilir. Her seferinde belirttiğim gibi, caz konusunda belli bir tarzın müzisyenlerini ayırmak, müzisyenlerin farklı tarzlarda çalmalarından dolayı zorlaşıyor; ayrıca satış miktarının daha az olması ve dönemlerle belirlense de daha kalıcı olmasından dolayı "en iyi bilmem kaç hardbop albümü" gibi bir tanımlama ancak kişisel beğeniyle belirlenebiliyor. Bu yüzden, bir sıraya koymadan bazı hard bop müzisyenlerinin isimlerini vermek istiyorum.

Davul:
- Art Blakey
- Roy Haynes
- Elvin Jones
- "Philly" Joe Jones

Trompet:
- Clifford Brown
- Ted Curson
- Kenny Dorham
- Fats Navarro

Piyano:
- Horace Silver
- Red Garland
- Tommy Flanagan

Bas:
- Charles Mingus
- Paul Chambers

Saksofon:
- John Coltrane
- Dexter Gordon
- Wayne Shorter

1953
İLK YARDIM VE SARGI BİLGİSİ

KANAMA'nın BELİRTİLERİ

Kanama gözle görülüyorsa yani bir Dış Kanama ise bunu anlamak çok kolaydır. Fakat bazen İç Kanamalar gizli olarak cereyan eder ki o zaman şu belirtilere göre kanamadan şüphe edilmelidir :

Kanama ilerledikçe hastanın rengi gittikçe solar; dudakları, kulakları ve gözkapakları kül rengini alır. Boğulur gibi olurlar ve son derece huzursuzdurlar.

Kendilerini oraya buraya atarlar, kapı ve pencerelerin açılmasını isterler. Hastalarda aynı zamanda susuzluk hissi vardır. Beyin kansız kaldığından sık sık bayılma nöbetleri, kulaklarında uğuldama, görmelerinde geçici bozukluklar olur. Nabız derhal zayıflar, fakat nabız sayısı artar, Tansiyon düşer. El ve ayakları soğur, vücut ısısı azalır, solunum hızlanır ve hasta içini çekerek ve hava almak için çırpınarak soluk alır.

I saw it written and I saw it say
Pink moon is on its way,
And none of you stand so tall,
Pink moon gonna get you all.
And it's a pink moon.'

[Nick Drake]

Burak A. Bilgin

Müzik tarihinin Kurt Cobain'le birlikte en trajik karakterlerinden olan Nick Drake 19 Haziran 1948 saat 00:45'de Rangoon, Burma'da doğdu. 25 Kasım 1974'de sabah 6:00 dolaylarında uykusunda öldüğünde 26 yaşındaydı ve bu tarih Drake'in ilk albümü Five Leaves Left' in çıkmasından tam da 5 yıl sonrasına denk gelir.

Nick Drake'in müzikal kariyeri lise yıllarında kurduğu jazz grubuyla başlar. İlginçtir; bu grupta flüt ve saksofon çalmaktadır. İlk gitarını da bu yıllarda alır ve eski blues numaralarını çalarak başladığı bu macera onu Bob Dylan'a kadar getirir. **'Freewheelin'** albüm koleksiyonunun en değerli parçasıdır artık. Bu dönemlerde Drake kendi şarkılarını yazmaya başlar ve daha sonraları başına büyük dertler açacak olan uykusuzluk probleminin de yardımıyla bu besteler üzerinde geceler boyunca çalışır. Lise mezuniyeti sonrası Cambridge Fitzwilliam Üniversitesinden burs kazanır ve burada İngiliz Edebiyatı üzerine eğitim almaya başlar. Ancak gitar stilini geliştirmek onun için daha caziptir ve lokal müzik klüplerinde ufak tefek işler bulur. İlk albümündeki çoğu şarkının aranjmanını yapacak olan Robert Kirby ile bu sırada tanışır. 1967 kışında Drake kendi şarkılarının yeni düzenlemeleriyle ilk canlı performansını gerçekleştirir. Pink Floyd ve Incredible String Band'in de prodüktörlüğünü yapmış olan Joe Boyd bu konserlerden birini izler ve Drake'den çok etkilenerek, derhal bir albüm yapmak için teklifte bulunur.

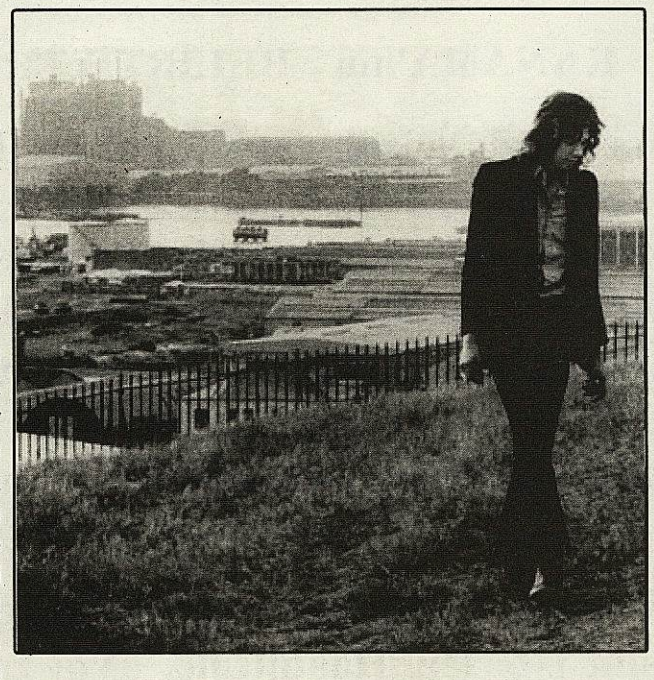

Bu albüm Temmuz 1969'da yayınlanan **'Five Leaves Left'** tir. Nick Drake kendine özgü gitar tekniğini ve zaman zaman fısıldamayı andıran sakin ve tatlı sesini etkileyici orkestral düzenlemeler eşliğinde sunduğu bu albümü yaptığında sadece 20 yaşındadır. *'River Man', 'Time Has Told Me', 'Day Is Done', 'Way To Blue', 'Fruit Tree'* gibi inanılmaz hüzünlü / güzel şarkıları barındıran bu muhteşem albüm eleştirmenler tarafından yere göğe konulamaz, ancak ne yazık ki satmaz.

'Time has told me not to ask for more/ 'cos someday our ocean will find its shore' diyerek ölüme göndermeler yapan bir şarkıyı sakin bir country havasıyla, güzel bir günden bahsedermişçesine söylemek ancak Nick Drake'e yakışır herhalde.İlk albümünün ticari başarıyı yakalayamaması Nick Drake'i hem üzer hem de daha mükemmel şarkılar yazmak için hırslandırır ve ikinci albüm çalışmalarına başlanır. Kayıtlar esnasında Drake'in mükemmellik arayışı doruk noktalara ulaşmıştır, bitmiş durumdaki kayıtlardaki yaylı düzenlemelerini beğenmediğini söyleyerek albümün yayınlamasını geciktirir. Kayıtların tamamlanması 9 ay sürecektir. İkinci albüm **'Bryter Later'** da orkestrasyonlardaki baskınlık dikkat çekicidir ve 3 tane enstrümental şarkı bulunmaktadır. Bu albüm zamanımızda yapılan birkaç değerlendirmede tüm zamanların en etkili albümlerinden biri olarak gösterilecektir. Velvet Underground'un ikinci adamı John Cale *'Fly'* ve *'Northern Sky'* da konuk müzisyendir. Bu iki şarkı yanında *'At The Chime Of A City Clock', 'One Of These Things First'* gibi Drake klasikleri de bu albümde yer alır. İlk albüme göre Bryter Later'da daha iyimser bir hava hakimdir, Five leaves Left'deki kış hissi bu albümde yerini bahar ve yaza bırakmıştır adeta. Fakat havadaki bu değişim satışlara etki etmez ve bu albüm de bir önceki gibi ticari olarak başarısız olur.

Bryter Later'ın ticari anlamda fiyaskoyla sonuçlanması Nick Drake'in ruh sağlığını olumsuz etkiler, depresyonu ve içine kapanıklığı katlanarak artar. Ailesinin ısrarıyla 1971'de Londra'da bulunan bir psikiyatri kliniğine yatar. Klinikten çıkışında 3 farklı anti-depresan ilaç kullanmaya başlamıştır. Nick'in bu ümitsiz hali yakın arkadaşlarını ve ailesini telaşlandırmaktadır. O sıralar çok sık yaptığı gibi, bir gün kimseye haber vermeden evden ayrılır ve uzun süre ortalarda görülmez. Ekim 1971'de yeni prodüktörü John Wood'u aradığında ona yeni bir albüm yapmak istediğini söyler. Drake stüdyoya vardığında geceyarısıdır, yıkılmış bir durumdadır, kötü görünmektedir. Kayıtlara hemen başlanır ve iki saat içinde tüm kayıtlar bitmiştir. Nick bu albümde düzenleme istememektedir. Kaydedilen albüm müzik tarihinin gelmiş geçmiş en güzel albümlerinden biri olan **'Pink Moon'** dur. Drake'in kırılgan sesi ve müthiş melodileri bu albümde inanılmaz seviyelere ulaşmıştır. Nick bu albümde sadece gitarı ve sesi ile tamamen çıplaktır. Melodilerin arkasındaki derinlerden gelen yoğun üzüntü hissi tek bir sıfatla tarif edilebilir: güzel. Bu 28 dakikalık melankolisiyle barışık albümde umut bir gider bir gelir. Neşe hissedilemez belki ama albüm hiçbir zaman sulugöz de değildir. Nick Drake hüznü bu albümde öyle yoğundur ki neredeyse dokunabilirsiniz.

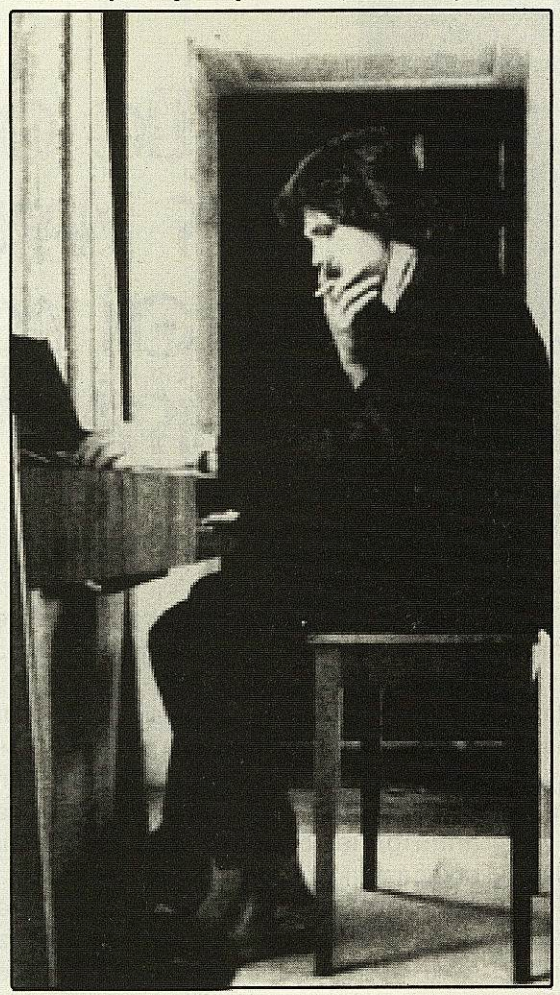

Indie grup sarrafı Clark abiniz Nick Drake seven insanların Eva Cassidy, Leonard Cohen, Norah Jones sevebileceğini tespit etmiştir.

Bir inanışa göre kırmızı ay vahşet ve ölümün işaretidir. Ama hayatın acıdan başka bir şey ifade etmediği, ölerek kaybedecek bir şeyi olmayan bir ruh için ay kan kırmızı değil pembedir; sevimli, sakin ve davetkar.. *'yes, it's a pink moon/ pink, pink, pink moon…'*. Şarkıların ardındaki mesaj apaçık ortadadır: *'Now I'm darker than the deepest sea/ Just hand me down/ Give me a place to be'.*

Pink Moon'un kaydından sonra Nick 5 hafta süreyle bir psikiyatri kliniğine yatar. Yaşamanın amacını anlamadığını söylemektedir, fakat aynı zamanda intiharı da korkakça bulmaktadır. 1974'de 4 yeni şarkı yazarak bunları kaydeder. Bu şarkılar ölümünden sonra yayınlanan **'Time Of No Reply'** da yer alır. Ölümün yaklaştığı yönünde bir batıl inançtan yola çıkarak yazdığı *'Black Eyed Dog'* da bu albümdedir. Kendi ölümünün kapıya dayandığını sezen bir insanın yazdığı bu şarkıyı ürpermeden dinleyebilmek neredeyse imkansızdır.

Ancak bu şarkılardaki vokal performansı Drake'i tatmin etmekten çok uzaktadır. Şarkı söylemeyi tamamen bıraktığını söyleyerek Ekim 1974'de Paris'e taşınır ve Seine nehrinde bir teknede yaşamaya başladığı bu şehre aşık olur. Buradan tekrar ailesinin yanına döndüğünde işler iyiye doğru gitmeye başlamıştır. Ancak hayatı boyunca kendisiyle uğraşan bu üzgün adama hayat zalim bir şaka yapacaktır; 24 Kasım 1974'te yatağında ölü bulunur, ölüm sebebi uykusuzluğa karşı bilinçsizce kullandığı aşırı doz anti-depresan ilaçlardır. Bu bir intihar mıdır? Bu sorunun cevabı hala tartışılmaktadır. Nick dışında kimse bilemez.

Hayatta olduğu süre boyunca sadece 3 albüm yayınlayan bu içine kapanık, melankolik güzel insanın ne denli etkili bir besteci / şarkı sözü yazarı / şarkıcı / gitarist olduğu; Elliott Smith, Belle And Sebastian, Jeff Buckley, Mark Lanegan, Ben Harper gibi folk müzikten beslenen günümüzün etkili müzisyenlerini dinledikçe daha da iyi anlaşılabilir. Nick Drake hüznü ne Tom Waits gibi paramparça, ne Arab Strap gibi boğucu ne de Tindersticks gibi maskülendir. Nick Drake hüznü zarif, elegan, insanı ağlatan, ardından tebessüm ettiren ve bunları yaptığı için memnun eden; ve de dinlenilmedikçe çok da fazla anlatılamayıp okuduğunuz satırların yazarını anlatma çabasıyla kıvrandırdıkça kıvrandıran bir hüzündür. Yeşillikle, çiçeklerle dolu, olabildiğince geniş, dingin bir düzlük düşünün. Buraya yağan kardır Nick Drake hüznü. Baharla ve doğanın yeniden doğuşuyla özdeş bu manzarayı beyazlar altına gömülmüş görmek hüzün verici olduğu kadar güzeldir de.

Güzel gitar çalarak yumuşak sesiyle şarkılar söyleyen başka sanatçılar dinlemiş olabailirsiniz elbette, ama Nick Drake'de diğerlerinde olmayan bir şeyler vardır. Bu belki Drake'in melankolisi belki de yer yer hissettirdiği iyimserliğidir.. Belki de ruhunun hassasiyetini ve kırılganlığını tüm açıklığıyla size göstermesidir, dürüstlüğüdür..

Yağmurlu yalnız bir günde evde oturmuş Drake dinlerken üzüntü ve sevinci aynı anda hissedersiniz. Nick Drake size bu zıt duyguları bir arada hissettirmekle kalmaz aynı zamanda bundan zevk almayı da öğretir.

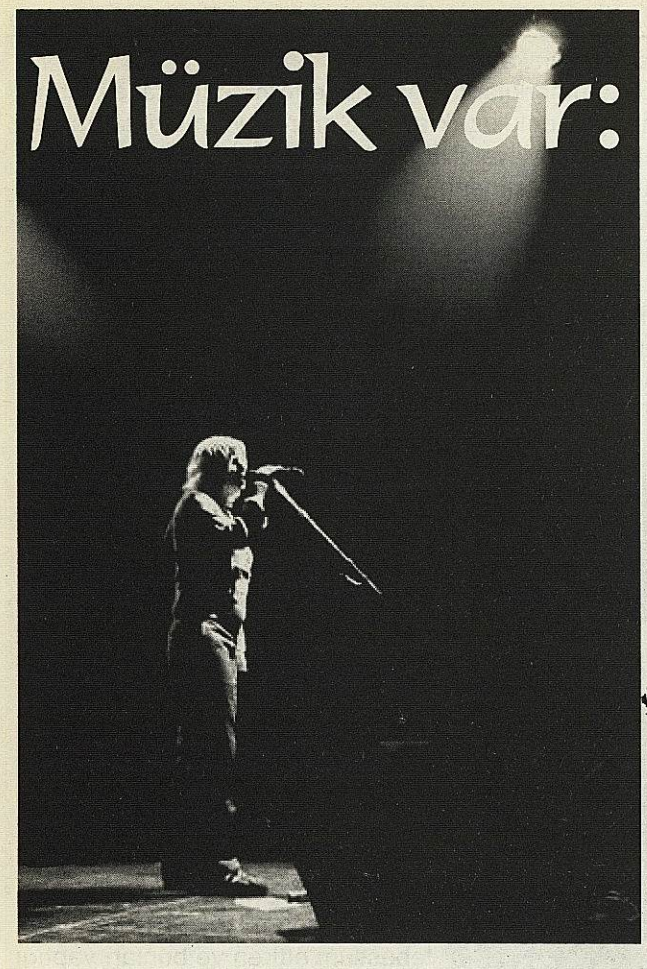

ÜÇ ÖRNEKTE, SES MANZARALARINA YELKEN AÇAN MODERN "HİSSİYAT" MÜZİĞİ.

Pınar Üzeltüzenci

Müzik var, müzik var. Ve hep var. 90'ların başlarında, artık klişeleşmeye başlayan indie tavrı ve doğrultusu içinde sıkışıp boğulan bazı gruplar, kendilerine her zaman olduğu gibi yeni yollar çizmeye başladılar. Yıllardır kullanılan standart rock üçlüsü gitar, bas ve davula; önce elektronikleri, sonradan da zamanla başka abuk sabuk enstrümanları katmaya başladılar. İşin ilginçliği tabii ki aletlerin alışılagelmiş olmamasından değil, o ana kadar değinilmemiş bir tavırla sunuluyor olmasında gizliydi. Sonuç olarak deneysel müzik Pink Floyd'dan John Cage'e, Can'dan Brian Eno'ya, her zaman oralarda bir yerlerde duruyordu. Bu gruplarla ilgili önemli olan, ilham aldıkları müziklerle bakış açılarını geliştirmeleri ve üzerine kendi fikir ve zekalarını eklemeyi becerebilmeleridir.

Örnek 1: 1993 Birmingham, İngiltere. Grubumuz Pram. Şarkıcı Rosie, 70'lerin sonunda Young Marble Giants'ın açtığı yolda yürümeye başlıyor ve çocukluğun karanlık ve gizli yönlerine, Freudcu bir yaklaşımla çomak sokarak, odanızda rahat rahat oturmanızı engelliyor. Gece rüyanızda gotik trenler ve çığlık çığlığa hayaletlerle ilgili kabuslar görmenize neden oluyor. Pram, adından da anlaşılacağı üzere kafayı çocuk mantığıyla bozmuş dört-beş arkadaştan oluşuyor. İlk albümleri "Stars Are So Big, The Earth Is Too Small, Stay As You Are"; hem lirikler hem de sound açısından, bir çocuğun koca evren karşısında duyduğu yapayalnızlık, korku ve gizemle tıka basa dolu bir albüm. Uyumsuz trampet vuruşları, çiğ klavye tonları, kalp atışı tadında baslar ve Rosie'nin dişi-çocuk vokalleriyle albüm insanı neredeyse aptal eden bir büyüye sahip. Pram daha sonra bu karanlıktan bir derece kurtuldu ve "Sargasso Sea", "Helium", "Museum of Imaginary Animals" ve son olarak "Somniloquy" olmak üzere jazz etkileşimli, hala deneysel ama ergenliği atlatmış, daha "olgun" albümler yaptı.

Örnek 2: 1992 Virginia ABD. Carter Brown ve Mark Nelson adlarında iki arkadaş, Alman sabit krautrock'u hayranlıklarını, kozmik bir alanda birleştirmek üzere bir araya gelirler. Labradford adı altında kaydettikleri, dakikalarca süren tek bir gitar akoru üzerinde Nelson'un derinden, puslu vokallerini içeren, insanı hareket etme isteğinden bile yoksun bırakacak derecede hipnotik

şarkılarla ilk albüm "Prazision", **My Bloody Valentine** ve **Neu!** arası bir yerde ama olayın bambaşka bir

açısında duruyordu. Sonra gruba Bobby Donne dahil oldu ve minimal elektronik beatlerin, standart rock enstrümanlarıyla garip bir birliktelik yaşadığı, korkunç derecede karanlık ve sabit ikinci albüm "A Stable Reference" çıktı ortaya. Labradford'un müziği; endüstriyel olmadan endüstriyel, minimal bile denemeyecek derecede minimal, ve Alman kökleri Neu'yu bile solda bırakacak derecede tekrarsal bir yolda, apayrı, kendine has bir köşede, sessiz ve ilgisiz öylece duruyordu. Aynı büyüyü içeren ama hep farklı albümler yaptılar. Şirketleri Kranky'nin ilk grubu olma özelliğine sahip olarak, label'ın kendi kimliğini kazanmasında büyük rol oynadılar. Hala bir benzerleri yok.

Örnek 3: 1993 Bristol, yine İngiltere. Flying Saucer Attack. Müzik tarihinde çokça görüldüğü üzere David Pierce ve Rachel Brook'un duygusal birliklerinden doğan, distortion'ın güzelliği, gürültünün huzuru, evrendeki ayak basılmamış manzaralar hakkında bir tavır. Yine endüstriyel hisler, rahatsız eden, uyumsuz, hatta zaman zaman metronomdan yoksun beat'ler ve minimal, sinik gürültüler. Üstüne tonlarca reverb, bir de hiçbir şey olmamış gibi gayet kayıtsız şarkı söyleyen bir vokal. İlişki bitince Rachel gruptan ayrıldı ama FSA yoluna halen yalnız ve dimdik devam ediyor. Üstelik

...sonuç olarak post-cliche bir yaklaşıma sahipler ve yarattıkları onca özgür alan ve bakış açısına rağmen halen pek mütevazı, pek kendi hallerindeler...

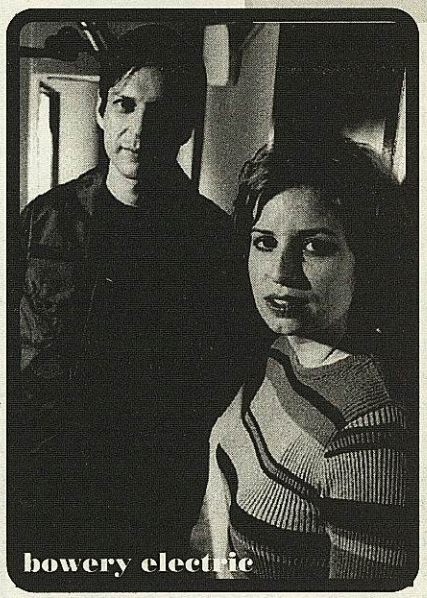

hemşehrileri ve müziğe aynı yükseklikten ama farklı açılardan bakan Amp, Movietone, Crescent, Third Eye Foundation gibi gruplarla kol kola.

Bütün bu gruplar, sonuç olarak post-cliche bir yaklaşıma sahipler ve yarattıkları onca özgür alan ve bakış açısına rağmen halen pek mütevazı, pek kendi hallerindeler. Çünkü onların müzikten anladıkları süper starlık ve bu kelimenin içinde barındırdığı çeşitli imalar değil. Kendi kafalarında yaşadıkları bir noktaya sabitleşip, onu didikleyerek bir çeşit terapi uyguluyorlar. Masal ile gerçeklik arasındaki çizgileri kaldırıp, kozmik oyun alanları ve ifade biçimleri yaratarak kafamızın içine giriyorlar. Bütün kavramları ters yüz ediyor, hayat içinde sahip olduğumuzu sandığımız ve bizi rahatlatan gerçekliklerimiz ve garantilerimizle oynuyorlar. Ve sonra biz, hiçbir şey olmamış gibi, sabahları erkenden kalkıp işlerimize gidiyoruz. Bir önceki geceden kalma, allak bullak, başka evrenlerin muhteşem manzaralarına tanık olmuş, en karanlık yönlerimizle karşılaşmış, utanmış, ama biraz daha güçlenmiş olarak. Çünkü müzik var.

Geçenlerde Diana Ross & The Supremes diskografisi için internette dolanırken www.michaelarens.de adresine ulaştım. Sanırım soul müzik tutkunu bir Almanın kişisel sitesi. Tarihin en iyi 10 soul albümü başlıklı bir liste vardı sitede. Listeleme ve sayma arızaları taşıdığım için listeyi not almışım:

1. Loose Ends – So here Are You? (Virgin, 1985)
2. Loose Ends – The Real Chuckeeboo (Virgin, 1988)
3. 52nd Street – Something's Going On (10 Records, 1987)
4. Shalamar – The Look (Solar, 1983)
5. Jody Watley – Intimacy (MCA, 1993)
6. David Joseph & Hi Tension – British Hustle The Best Of... (4th & Broadway, 1993)
7. Guy – The Future (Uptown/MCA, 1990)
8. Kiara – To Change And/Or Make A Difference (Arista, 1988)
9. Groove Theory – Groove Theory (Epic/Sony, 1995)
10. Dee C. Lee – Things Will Be Sweeter (Cleartone, 1995)

Cebimde bu yeni listeyle dolaşmaya başladığımın 3. günü 4 numaralı albümün yanına bir işaret koydum. "Tamamdır" işareti. Kadıköy'de.

The Look, Shalamar'ın Solar (Sound of Los Angeles Records) çıkışlı albümü. Prodüktör Leon F. Slyvers III, 80'ler boyunca Whispers, Gladys Knight & the Pips, Janet Jackson, SOS Band, Five Star, Living In A Box gibi sanatçı ve topluluklarla çalışmış, o dönem için siyah müziğin önemli isimlerinden biri. The Look, Quincy Jones dönemi Michael Jackson kayıtlarını andırır dokusu, Stevie Wonder/Marvin Gaye motown'ı rengiyle bu günlerde –bugün İngiltere'nin Danimarka'yı 3-0 yendiği gün- çokça dinlediğim bir plak oldu. Listeyi kovalamanın doğru olacağına karar verdim.

Haziran sıcakları, sabah erken Dünya Kupası gerginlikleri ve soğuk içeceklerle geçiyor. Şubat serinliğinde yayınlan albümlerden Clinic, "Walking With Thee" (Domino) ve The Cooper Temple Clause, "See This Through And Leave" (Morning), seks hayatımın da pek renkli olmadığı şu günlerde yanımda dolaştırdıklarım arasındalar.

Clinic, debut "Internal Wrangler" ın bir rastlantı olmadığını kanıtlamış durumda. Yer yer Jesus & Mary Chain'den daha karanlık, analog synthlerle 60'ların ajan filmlerine yakışır şarkılarda Ade Blackburn'un sesi çok serin hatta çok buzlu. Bu albümde Velvet döneminin garage tınılarından, -özellikle de "Welcome" da- sörf müziklerine kadar herşeyi duyar gibiyim. 70'lerin mutsuz New York'u ve 90'ların minimalist ruh hastalıkları, "Dolittle" dan 13 yıl sonra yeni sesini "Walking With Thee" de bulmuş gibi. 2002'nin şimdilik en organik albümü.

The Cooper Temple Clause, 1 yıl kadar önce radyo günlerinde bana fazlasıyla elektirikli gelmişti. O dönem 'Film-Maker' ı çalıyordum sanırım. *Uzay Metal* gibi katil bir ses... Genç kızlar da pek hoşlanmayınca –bu benim için bir ölçü; onlar Muse severler çünkü- bir parıltı yakaladığımı düşündüm. Liam Gallagher vari vokaller sanırım sonraki albümlerde kendini bulacak. "See This Through And Leave" kenidini arayan bir albüm olmuş. İyi de olmuş ama bu aralar terkedilecekmişim gibi bir his var içimde. Bir bira içmem lazım.

Not: Dünya Kupası heyecanıyla başladığımız "çıkartma" toplama ve albümü tamamlama çalışmaları, özellikle de İrlandalı oyuncuların çıkartmalarına pek rastlayamadığımız için sekteye uğradı bu arada. 1'e 3 civarında takas yapılır.

meteavunduk@altikirkbes.com

Bilader şurdan bir Lull uzatsana

Arıza

HERCULE POIROT

Irmak Bahçeci

Dünyaca ünlü cinayet romanı yazarı Agatha Christie'nin dedektif camiasına kazandırdığı arıza şahsiyet Mösyö Poirot bu ayki ARIZA köşemizde yer almaya hak kazandı. Gelin beraber tanıyalım...

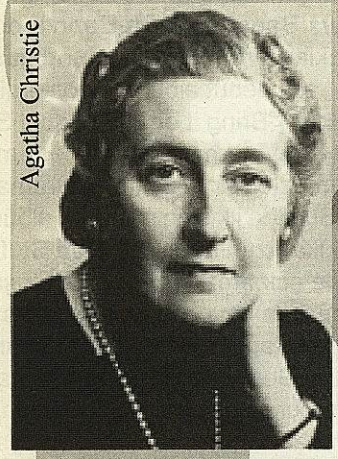

Agatha Christie

Edebiyat dünyasının arıza şahsiyetleri arasında çok güzide bir yere sahip olan bu gerçeküstü şahıs, ünlü ve de ölü dedektif romanı yazarı Agatha Christie'nin baş kahramanı olan özel dedektiftir. Dedektif sözcüğü telafuz edilince zihinde oluşan "yakışıklı, bol adaleli, karizmatik keskin bakışlı erkek" prototipiyle yakından olmadığı gibi uzaktan da alakası bulunmayan "Mösyö Poirot" sanıldığı gibi Fransız değil, Belçikalı'dır. Zira Christie de gözde dedektifinin cibilliyetinin yanlış bilinmesinden hiç haz etmez(di). Çünkü dikkatli her okurun görebileceği gibi tüm romanlarında şu diyalog (en az bir defa) geçer: "Ah siz Fransızlar hep böylesinizdir zaten!" (Hercule Poirot soğuk bir sesle cevap verir.) "Ben Belçikalı'yım Madam..." Mösyö Poirot, sokakta görseniz sizi yerlere yatırıp tuhaf kahkahalar atmanıza sebebiyet verecek bir dış görünüşe sahiptir. (Ancak nedense romanlardaki diğer şahsiyetler bunu pek yapmazlar; bunda olayların çoğu zaman İngiltere'de yer almasının ve karakterlerin de genelde tipik İngiliz leydileri veya centilmenleri olmasının payı büyüktür.) Hercule Poirot yumurta biçiminde bir kafası olan, kısa, tıknaz bir beyefendidir. Sürekli sivri burunlu rugan ayakkabılar giymesi, yukarda sözü geçen İngiliz centilmenlerinin hiç de hoşuna gitmeyecek bir zevkin (!) ürünüdür. Tüm bunlara rağmen vurucu öğe özel dedektifimizin son derece böbürlendiği eşi benzeri bulunmaz gürlükteki bıyıklarıdır. Bu bıyık mevzuu sandığınızdan daha derindir. Bıyığıyla ilgili herhangi bir karşılaştırma veya eleştiride Belçikalı dostumuz bunu kişisel alacak ve bu terbiyesiz ithamlarda bulunan kişiyi elinden geleni ardına koymayıp kitabın sonunda 3 cinayetin arkasındaki katil olarak tutuklatıp ipe göndererek intikamını alacaktır. Yazın 30 derece sıcaklıkta bile atkıyla dolaşmayı adet edinmiş bu ufak tefek Belçikalı, fırsat buldukça şu ünlü özdeyişi bize hatırlatır: "İnsan soğuk almamaya çalışmalıdır!" Hercule Poirot'un son derece aşağı gördüğü bir kısım insan da, dedektifliği takma sakal ve koyu renk trençkotlarla kılık değiştirerek olmadık yerlere koşturan ya da dizlerinin üzerinde emekleyerek ayak izi aramak olduğunu düşünenlerdir. Bunlar onun gibi zeki bir beyefendinin yapacağı hareketler değildir. Yaratıcısının deyimiyle O; Scotland Yard'daki aptal polislerin yaptığı gibi yorulmaksızın, koltuğuna oturur, arkasına yaslanır ve beynindeki gri hücreleri çalıştırarak çözer cinayetlerin esrarını. Bunu yapmak için parmak izi gibi gereksiz yöntemlere ihtiyacı yoktur. O konuşmaları dinler, söylenen her yalanı, gizlenen her ayrıntıyı (bunlar çoğu zaman aşk veya parayla ilgili mevzulardır) fark eder. Saçma sapan akrabalık ilişkilerini, gizlenmiş ipuçlarını veya mühim belgeleri bulur çıkarır. Yöntemi "insan psikolojisi"dir. Seksenin üstünde romanda yer alan kahramanımız bunların (biri dışında) hepsini, kimse (polisler veya diğer özel dedektifler) azıcık olsun sonuca yaklaşamamışken, çözmüş ve bu sayede büyük bir üne ve servete kavuşmuştur. Bu yüksek başarı oranı, onu son derece gururlu ve kendini beğenmiş bir yapıya büründürmüştür. Ne kadar yetenekli veya zeki olduğunu belirten iltifatlara asla "Teşekkür ederim" veya "Ah abartıyorsunuz" diye cevap vermez. Bunlar salt gerçeklerdir. Yani O, bu işin en iyisidir. Eğer ünlü ve soylu bir ailenin bir cinayet davasıyla başı beladaysa ilk adres kendisi olmalıdır. Yalnız dikkat; Hercule Poirot'nun ücreti bir hayli yüksektir. James Bond gibi özel ajanlar, Sherlock Holmes gibi sıradan karizmatik dedektiflerle taban tabana zıt bir kültürün en üst basamağı olan kahramanımızı Agatha Christie ölmeden kısa bir süre önce yazdığı son romanlarından birinde öldürerek cinayet ortamlarını öksüz bırakmıştır. Bu son kitapta Hercule Poirot o romanda 4 kanlı cinayet işleyen caniyi, öldükten 1 ay sonra birtakım yöntemlerle adalete teslim ederek bir ilke (muhtemelen de sona) imza atmasını bilecek kadar da mesleğine aşık bir insandır...

GOMEZ — IN OUR GUN

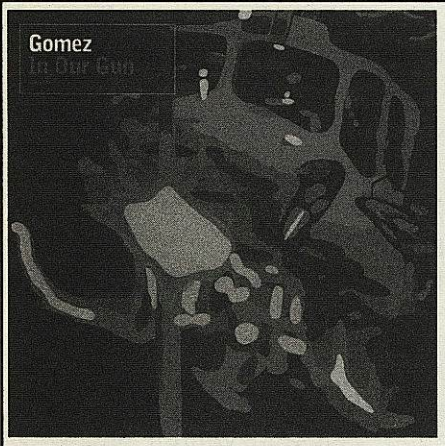

Mercury Müzik Ödülü sahibi Gomez, sahip olduğu blues ve soul karışımı ayarını, dub'dan electronica'ya herşeye amatörce girişerek biraz bozmuşa benziyor. Evet, Gomez, son albümleri "In Our Gun"da çok fazla türü harmanlamaya çalışırken ortaya çıkan sonuç Dave Matthews Band'ten Beta Band'e doğru akan bir sound'a, fakat meraklı, kurnaz çocuklar tarafından oluşturulmuş bir sound'a benzemiş durumda. Grup, "Bring it on" adlı debut albümde gösterdikleri potansiyele göre uzak bir konumda şu an. Halbuki "Bring it on" ve "Liquid Skin" albümlerinde yaptıklarını yineleyerek yerinde saymamış, aksine ilerlemeye çalışmışlardır. Ancak yeni seslerle yapılan sentezler bir kimlik oluşturamamış In Our Gun'da. İyi bir açılış parçası olan "Shot Shot" ki ilk single'larıydı, albümün en akılda kalıcı şarkılarından biri (2buçuk dakika uzunluğunda). Ruff Stuff ise uyumsuz folk yapısı ve video-arcade ritmleri ile çok ama çok amatör bir şarkı. Detroit Swing 66 adlı şarkı kısacası folktronica iken veya Army Dub'taki synth dalgaları arasında çarpışan beat'ler şarkının öne çıkan unsurları iken, 13 şarkılık bu albümü dinlerken bir albümün bu kadar eklektik olabileceğine tanık oluyorsunuz. Gomez producing aşamasını yeni öğrenen hevesli gençler rolünde gibi fakat umarım albümün ismini taşıyan "In our gun" parçasının girişindeki yumuşak, akustik, hassas kimliklerini unutmazlar. Bu şarkının sade girişi "Bring it on"daki Gomez'e biraz daha yakın. Her grup Joy Division olmak zorunda değildir fakat biraz daha duygusal kaos ve karanlık, ritmlerinizi kampateşi modundan uzaklaştırabilir. Üstelik de vokal üslubunuz grunge döneminde yosun tutmuşsa ve en çok da Eddie Vedder'ı andırıyorsa biraz daha iyi söz yazmak lüzumludur.
Keşke Gomez birşeyler olmaya çalışmayı durdursaydı ve Gomez olmanın keyfini çıkartsaydı. Eminim stüdyoda daha iyi işler yaparlardı... 5/10 [Alkan Avcıoğlu]

SNEAKER PIMPS — BLOODSPORT

Sneaker Pimps değişmeye devam ediyor. Bu değişim hem müzik hemde eleman bazında yaşanmış son albümlerinde. Bloodsport'dan önceki LP'lerde yer alan vokalist Kelli Dayton'ın son kullanma tarihi geçtiğinden, gitarist Chris Corner Sneaker Pimps'in frontman'liğini üstlenmiş. Nede güzel etmiş. Zira depresif ve Ian Brownvari vokali grubun trip-hop kimliğine uygun düşerken, up-beat parçalarda garip bir contrast yaratmış. Müziklerindeki değişime gelince, yukarıda bahsettiğim grubun trip-hop kimliği artık yerini daha alternatif bir havaya bırakmış. Elektronik ritimlerin gitarlarla birleştiği biraz daha punk biraz daha özgün biraz daha deneysel. Bezgin glam-rock vari Small Town Witch, klasik gitarlarla bezenmiş waltz benzeri müziği ile sizi dansa davet eden M'aidez, albüme adını veren Bloodsport ve Loretta Young Silks öne çıkan parçalar. Albümün ikinci şarkısı Sick ise etkileyici riff'leriyle kulağınızın pasını alacak türden.

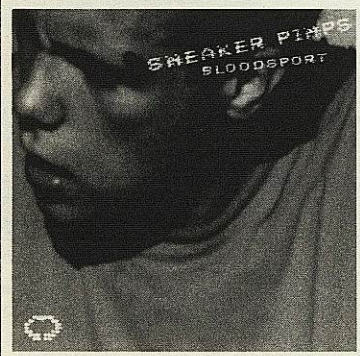

The Fuel ise sanki Wenders'ın çölde geçen bir filminin Pimps'in filtresinden geçirilmiş hali. Albümde eksik kalan şey lyric'lerin sadeliği olmuş. Hala klişe kalıplardan çıkamamış grubun frontman'i Chris Corner. Giriş parçasındaki "Love is a Bloodsport", 15 yaşındaki bir çocuğun şiirlerinden alınıp da bize aktarılmış sanki. Yine de albümün geneline bakacak olursak son günlerde dünyada artan elekronica potansiyelinin iyi bir örneği diyebilirim Bloodsport için. 1997'de piyasaya sürdükleri debut albümleri "Becoming X" ile adını duyduğumuz Pimps, üçüncü albümleriyle bize eski Depecho Mode çağını yeniden yaşatacak gibi. [6,5/10 Bora Şimşek]

ev hanımlarının en iyi dostu Lull

DAVID BOWIE HEATHEN

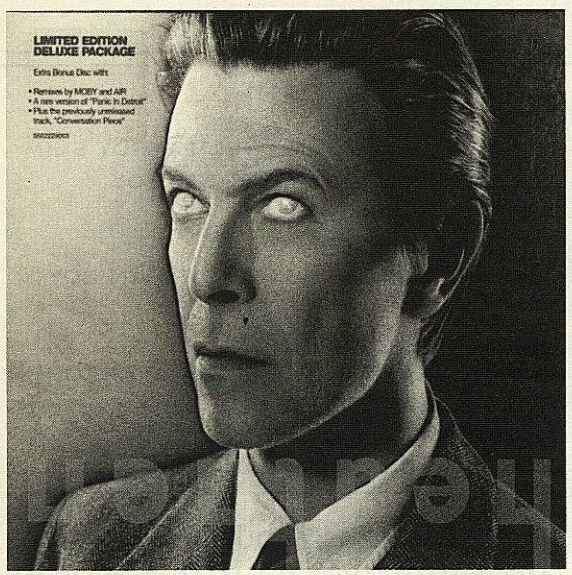

David Bowie'nin yeni albümü, yeni plak şirketi Sony'den yayınlandı. Adı "Heathen". Aslını sorarsanız, Bowie'den en son heyecanla yeni bir şeyler beklediğimiz yıllarda son Dünya Kupası sahibi Paulo Rossi'li İtalya idi. Muhtemelen biz heyecanımızı kaybederken o sadece gülümsüyordu. Son 40 yılda yalnızca 1 David Bowie yetiştiğini ve müzik işinin ilk 10 yılının çok zor olduğunu düşünürsek bu albüm gerçekten iyi. Zaten tarih önünde herhangi bir Bowie nesnesi için yere yakın kelimeler kullanmayı da göze alamam.Onun gerekirse aşırı romantik, kırılgan ve boynu bükük, gerekirse Halit Ziya gecelerinden bile karanlık ya da çöller kadar yalnız olabildiğini bilememek yazık olurdu. 1970'li yılların pop dehası belki BBC'nin ölü 80'lerinde geniş alan rockçuluğuna yalpalamıştı ama 90'larda uyanışınıda adım adım gözlemiştik. Eski aileden Tony Visconti'li "Heathen", Bowie'nin geçmişini de taşıyan ikinci altın döneminin zirvesinde görünüyor.Albüm, Sunday ile açılıyor. 1995'ün "Outside" albümünün izleri var bu kayıtta ki o zamanlar, Bowie'nin 70'li yıllardaki gösterişli günlerini anımsamaya çalıştığını hissetmiştik. Sunday, bu albümü dinlerken başımıza neler gelebileceğini de gösteriyordu.Pixies'in 1988'de kaydettiği Cactus'ün David Bowie yorumunda albüm ayağa kalkmaya başlıyor. Bowie kendine "bunu nasıl da ben yapamadım o yıllarda?" diye sorar gibi 1980 yılında bıraktığı yerlere dönüyor. Son 20 yılın en iyi Bowie albümü diye söyleniyorum. Bir 10 dakika kadar Kevin Costner'ı neden sevmediğimi düşünüyorum. Süvari, tekahüt voleybol oyuncusu ya da yaşı geçmiş kırgın aşık rollerinden hiçbirinde mi iyi değildi? Albümün ortalarında bir yerde I've Been Waiting For You koşmaya başlıyor. Baslarla yakalıyor bu şarkı. Tin Machine döneminde yanşıl olan şeyleri hatırlamaya çalışıyorum. I Took A Trip O A Gemini Spacecraft'ın light-elektronik alt yapısı 1997 "Earthling" albümündeki davul-bas denemelerinden çok daha iyi. Çok modern bir kayıt dinliyorum ama şarkıyı söyleyen kesinlikle Ziggy. Everyone Says Hi yine 70'ler havasında ve albüm albümün isim parçasıyla kapanıyor. Heyecanını kaybedenler ve 'inanmayan'lara "bu işi uzun zamandır yapıyorum" diyor. "Bol Şans".

8/10 Mete Avunduk

Fotorötuş
İllustrasyon
Prezantasyon
TV bant reklam
TV reklam filmi
Tanıtım filmi...

bizim konumuz...
danışabilirsiniz!

www.graphicland.com

GRAPHICLAND:MULTIMEDIA

Akmazçeşme Sokak, Ünal Han No:19/4 Beşiktaş/İstanbul
0212 288 62 63 + 258 84 38 0212 267 32 64

IDIOTBOX

İngiltere Indie Single

1. THE LOGICAL SONG-SCOOTER
2. JUST A LITTLE-LIBERTY X
3. DEAD STAR/IN YOUR WORLD-MUSE
4. GET ME OFF-BASEMENT JAXX
5. SOUTHERN SUN-PAUL OAKENFOLD
6. I WOULD DIE 4 U-SPACE COWBOY
7. SWEET N SOUR-JON SPENCER BLUES..
8. THE HATE SONG-RAGING SPEEDHORN
9. MAIN OFFENDER-THE HIVES
10. CHAPTER FOUR-RAM TRILOGY

Bursa Cd Bank

1-MERCAN ÞEDE- NAR
2-ORISHAS- EMIGRANTE
3-TIMO MAAS- LOUD
4-KARATE- UNSOLVED
5-MILLIONAIRE- OUTSIDE THE SIMIAN FLOCK
6-MOBY-18
7-ELECTRALANE- ROCK IT TO THE MOON
8-MONICA MOLINA- VMELA
9-NIRVANA LOUNGE 02 BY CLAUDE CHALLE
10-EMINEM- THE EMINEM SHOW

- Bu Ay Neler Dinledik ? -

Devin Hanım

Bowery Electric-Vertigo
Dandy Warhols-13th tales from urban bohemia
Karate-Unsolved
The Fall-Bend Sinister
The Hives-Your new favorite band

Bora Bey

Dj Shadow - Private Press
Hood - Cold House
Patti Smith - Gung Ho
David Bowie - Heathen
Suede-Coming up

Alper Bey

Stereolab-Sound dust
B.r.m.c-B.r.m.c.
The Verve-A storm in heaven
Stone Roses-Second Coming
Cure-Wish

Alkan Bey

Belle&Sebastian-The Boy with the arab strap
Joy Division-Still
Electrelane-I want to be the president EP
Red House Painters-Songs for a blue guitar
Bollywood Breaks

HER EVE LAZIM 4 ŞARKI

Clinton-People power in the disco hour
Beta Band-Dry the rain
Pixies-Hey
Rufus Wainwright-California

İngiltere Indie Albüm

1. HALFWAY BETWEEN THE..-FATBOY SLIM
2. I WOULD DIE 4 U-SPACE COWBOY
3. 18-MOBY
4. BUNKKA-OAKENFOLD
5. ABOUT A BOY OST-BADLY DRAWN BOY
6. THINKING IT OVER-LIBERTY X
7. VERTIGO-GROOVE ARMADA
8. JUST ENOUGH EDUCATION..-STEREOPHONICS
9. SIMPLE THINGS-ZERO 7
10. IS THIS IT-STROKES

İngiltere Dans Albüm

1. HALFWAY BETWEEN THE..-FATBOY SLIM
2. GREATEST HITS VOL 2-MADONNA
3. READ MY LIPS-SOPHIE ELLIS BEXTOR
4. VERTIGO-GROOVE ARMADA
5. 18-MOBY
6. I WOULD DIE 4 U-SPACE COWBOY
7. BUNKKA-OAKENFOLD
8. THE PRIVATE PRESS-DJ SHADOW
9. A FUNK ODYSSEY-JAMIROQUAI
10. SIMPLE THINGS-ZERO 7

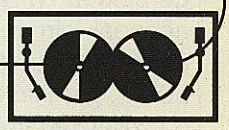

İngiltere Box Office

1. Spider-man
2. Murder by numbers
3. Star Wars: Episode II
4. Big Fat Liar
5. Unfaithful
6. 40 Days and 40 Nights
7. Birthday Girl
8. Monster's Ball
9. The Time Machine
10. Snow Dogs

Loser Top 5

Derginizin Loser'ı Murat Bey geçen ay Japonya ve Kore'ye kaybeden takımların nabzını tutmaya gitti, aç susuz sokaklarda dolaştı, loserların diline tercüman oldu:

1-Morrissey- Angel
2-Karate- Angels just have to show
3- Joy Division- Isolation
4- Puressence- Turh the lights down when I die
5- Mulholland Drive OST- Silencio

1.531.630 otomobil
3.456 uzman
649 TÜV* Test Merkezi
283 günlük çalışma
107 aday
1 kazanan

fordfocus

www.ford.com.tr

*Technischer Überwachungs Verein

Dünyanın önde gelen kalite denetleme kuruluşlarından Alman Teknik Denetleme Birliği (TÜV), 1-3 yaş arasındaki 1.531.630 otomobille yaptığı "hata araştırması" sonucunda Ford Focus'u 2002 yılının en az sorun çıkaran ve en güvenilir otomobili seçti. Ford kullanıcılarının yıllardır otomobilleriyle gurur duymakta ne kadar haklı oldukları bir kez daha kanıtlandı. Siz de güvenilirliği tescillenmiş bir otomobile, bir Ford'a sahip olmak istemez misiniz?

fordfocus

tasarımı yaşamdan, güveni teknolojiden.

Ford

ÇIKTI
TEK AKORLU MUCİZELER
PUNK ROCK'IN
FINLAMI VE GÜCÜ
DAVE LANG
ALTIKIRKBEŞ
Biz tanımak istemediğiniz insanlarız
Biz gitmek istemediğiniz yerlerden geliyoruz.
www.altikirkbes.com
ALTIKIRKBEŞ